

Tibor Kollár

STOPY MINULOSTI / TRACES OF THE PAST

Editor a zostavovateľ / Editor and compiler: Marek Turanský

Podporené z projektu:
Digitalizácia ako nástroj udržateľného regionálneho rozvoja, číslo ET 592926

Supported by the project:
Digitization as a Tool of Sustainable Regional Development No. ET 592926

Stopy minulosti / Traces of the Past
Sakrálné pamiatky – Mikroregión 11 PLUS a Mikroregión Červený Kameň
Sacral Monuments – Microregion 11 PLUS and Microregion Červený Kameň
GeoGrafia, s.r.o., 1. vydanie, 2021 / 1st edition, 2021

Autor textu / Author of the text: Tibor Kollár
Fotografie / Photographs: František Turanský, Marek Turanský
Autor interaktívnych častí / Author of interactive elements: Marek Turanský
Editor a zostavovateľ / Editor and compiler: Marek Turanský
Zodpovedný redaktor / Responsible editor: Daniel Kollár
Technický redaktor / Technical editor: Tibor Kollár
Jazyková úprava / Copyreader: Tibor Kollár
Lektori / Lectors: František Turanský, Marek Turanský
Preklad / Translation: Hana Contrerasová
Trasy za sakrálnymi pamiatkami / Routes around Sacral Monuments: František Turanský
Mapy / Maps: Tibor Kollár, Marianna Lázničková
Grafická úprava / Layout: Tibor Kollár – TIGEO, Marianna Lázničková
Obálka / Cover: Marianna Lázničková
Dizajn / Design: Marianna Lázničková
Tlač / Print: PRESS GROUP, s. r. o., Banská Bystrica

© GeoGrafia, s.r.o., Dlhé diely II 3675/9A, 841 04 Bratislava, IČO: 44 100 825, DIČ: 2022589679

ISBN 978-80-974118-0-0

Obsah

Content

Slovo na úvod / A Word of Introduction	4	MIKROREGIÓN ČERVENÝ KAMEŇ / MICROREGION ČERVENÝ KAMEŇ	118
Klaster regionálneho rozvoja / Cluster of Regional Development	10	Báhoň	122
		Budmerice	126
		Častá	132
		Dolany	138
		Dubová	146
		Jablonec	150
		Píla	154
		Štefanová	158
		Vištuk	162
MIKROREGIÓN 11 PLUS / MICROREGION 11 PLUS	12	TRASY ZA SAKRÁLNÝMI PAMIATKAMI / ROUTES AROUND SACRAL MONUMENTS	168
Abrahám	16	1 Svätojakubskou cestou	170
Cífer	20	2 Pútnickou cestou	173
Čataj	28	3 Svätourbanskou cestou	176
Hoste	32	4 K pamätníkom vojenských bitiek	179
Hrnčiarovce nad Parnou	36	5 K židovským cintorínom	182
Igram	42	6 Ku kalváriám a krížovým cestám	185
Jánovce	46	7 Ku krížovým cestám v Opoji, Abraháme...	188
Jelka	50	8 Mariánskym okruhom – južná časť	191
Kaplňa	56	9 Mariánskym okruhom – severná časť	194
Križovany nad Dudváhom	60	10 Dudvážskym okruhom k sochám svätých	197
Majcichov	66	11 Ku kostolom protestantských cirkví	200
Opoj	72	12 K národným kultúrnym pamiatkam	203
Pavlice	76	INTERAKTÍVNA KNIHA / INTERACTIVE BOOK	206
Pusté Úľany	80		
Slovenská Nová Ves	86		
Veľké Úľany	90		
Veľký Grob	98		
Vlčkovce	102		
Voderady	106		
Zeleneč	112		

Slovo na úvod

„Dedičstvo otcov zachovaj nám Pane!“

Každý z nás už iste veľakrát počul a zrejme aj vyslovil túto prosbu. Prosbu, ktorá tiež smeruje k Otcovi a ktorej sme – uvedomujúc si to alebo nie – súčasťou. Vďaka našim rodičom sme sa ocitli na tomto svete, tak ako oni vďaka svojim rodičom a oni tými pred nimi. Bez vlastného pričinenia sme sa zrazu stali súčasťou sveta, ktorý nás obklopuje, vytvára náš životný priestor a do značnej miery určuje kým sme a ako žijeme. Miera našej aktivity alebo pasivity ovplyvňuje to, ako svet okolo nás vyzerá práve teraz a ako bude vyzeráť po nás. Naši rodičia, starí rodičia a ich predkovia riešili tú istú životnú dilemu. Je to opakujúci sa príbeh. A v tomto príbehu sa formujú a tvoria hodnoty (duchovné a hmotné), ktoré sú základom našej existencie. Som nesmierne rád, že aj ja osobne môžem malým dielom prispieť k zviditeľneniu a zachovaniu týchto hodnôt podieľaním sa na návrhu, príprave, spracovaní a vydaní tejto publikácie. Snažili sme sa v nej obsiahnuť všetky sakrálné objekty na území dvoch blízkych spolupracujúcich subjektov – Mikroregiónu 11 PLUS a Mikroregiónu Červený Kameň. Kniha nie je vedeckou ani odbornou publikáciou. Má za cieľ, najmä prostredníctvom fotografií, zachytiť všetky sakrálné objekty v dotknutom území a sprístupniť ich čo najširšiemu okruhu ľudí. Zároveň všetky objekty digitalizujeme a spracovávame ich dostupnosť v databáze goslovakia.sk, ktorá umožňuje oveľa širšie možnosti prezentovania dát o uvedených objektoch ako v knižnej publikácii. Viac informácií získate cez QR kódy zobrazené pri jednotlivých objektoch. Túto knižnú publikáciu, digitalizáciu sakrálnych objektov, vytvorenie sakrálnych náučných chodníkov v území, ktoré tiež nájdete v knihe aj na internete či sériu sprievodných animačných podujatí a detských táborov v priebehu roka 2021 sme mohli realizovať vďaka projektu Klastra regionálneho rozvoja, s názvom: „Digitalizácia ako nástroj udržateľného regionálneho rozvoja“. Realizáciou uvedeného projektu sme dokázali prispieť aj na obnovu a rekonštrukciu viacerých drobných sakrálnych objektov v oboch mikroregiónoch.

Touto cestou chcem poďakovať všetkým, ktorí umožnili realizovať uvedený projekt ako aj tým, ktorí sa aktívne podieľali na naplnení všetkých jeho cieľov. Verím, že sme tak prispeli k zachovaniu dedičstva našich otcov a zároveň k tomu, že zanechávame aj po nás niečo hodnotné pre budúce generácie.

*Marek Turanský
výkonný riaditeľ, Klastre regionálneho rozvoja*

A Word of Introduction

“Legacy of our elders retain for us, Lord!”

Each of us has often heard and perhaps also pronounced this plea. A plea addressed to the Father of which, consciously or not, we are part of. It is thanks to our parents that we are in this world just like they are grateful for their existence to their parents and those before them. We suddenly became part of the world around us, which is our living space and to some extent determines who we are and how we live. The rate of our activity or passivity in turn determines what the world looks like now and how it will look after us. Our parents, grandparents and their ancestors faced of the same dilemma. This story repeats itself. And in this story the values, both spiritual and material, which are the basis of our existence, are formed. I am immensely glad that I can personally contribute with my bit to preservation of these values by participating in devising, preparation, processing and publication of this book. We have tried to include all sacral structures in the territory of two cooperating subjects: the Microregion 11 PLUS and the Microregion Červený Kameň. This book is neither scientific nor an expert one. Its aim is to capture all sacral structures in the region and present their photographs to the widest possible circle of people. All structures are simultaneously digitised and processed in the goslovakia.sk database which offers much wider options of presentation of data about them than a book. QR codes placed next to the individual structures provide even more information. This book, as well as the digitisation of sacral objects, creation of sacral instructive trails in the territory in question to be found in the book or on Internet, as well as the series of accompanying events and summer camps during 2021 have been accomplished thanks to the Cluster of Regional Development project under the title: Digitisation as a Tool of Sustainable Regional Development. This project may also contribute to the restoration and reconstruction of many tiny sacral structures in both Microregions.

Let me please also express my profound gratitude to all who made possible accomplishment of this project and to those that actively participated in the fulfilment of all its objectives. I am confident that we have contributed to the preservation of the legacy of our fathers leaving here something precious for future generations.

*Marek Turanský
Cluster of Regional Development, Executive Director*

Vážení čitatelia,

v rukách držíte publikáciu, ktorá je prvotinou svojho druhu. Na dnešné pomery ide o nezvyčajný formát, ktorý sme sa rozhodli zostaviť a vydať ako dielo spolupráce a zároveň dielo, ktoré napĺňa tematicky poslanie nášho Mikroregiónu 11 PLUS, ktorého som aktuálne predsedom. Sme hrdí na to, že naše územie, v ktorom žijeme, je pozoruhodné z pohľadu histórie, kultúry a rovnako tak duchovných hodnôt. Keď sa na chvíľu zastavíme a porozhliadneme okolo seba, zistíme, že okolo nás je množstvo obdivuhodných pamiatok. Niektoré z nich sú dobre viditeľné, známe a dostupné. Niektoré však už poznačil zub času, stoja na menej známych miestach a často mnohí ani nevedia, že existujú a kde sa nachádzajú. Cestou tejto publikácie chceme prispieť k ich priblíženiu čitateľovi publikácie, našim občanom a návštevníkom nášho regiónu.

Maroš Sagan
predseda, Mikroregión 11 PLUS

Dear readers

The book in your hands is first of its kind. In present circumstances it is an unusual format which was compiled and published as a fruit of cooperation and a work which complies with the mission and purpose of our Microregion 11 PLUS of which I am now the Chairman. We are proud that the territory where we live is remarkable for its history, culture and spiritual values. If we stop for a while and look around we may notice that there are plenty of amazing monuments. Some of them are known, accessible and well exposed. But other have yielded to the ravages of time, they are in less known or frequented places and many people do not even know about their existence. This publication is meant to contribute to their presentation to the citizens and the visitors of our region.

Maroš Sagan
chairman, Microregion 11 PLUS

Vážení čitatelia,

svet okolo nás sa mení takou rýchlosťou, až vzniká dojem, že sa všetci pohybujeme v nám neznámej – alternatívnej realite. Preto potrebujeme byť zakorenený v našej krajine a v našej histórii. Nemali by sme byť paralyzovaní v minulosti, ale mali by sme prijať konzervatívny, rozvážny a rozhladený prístup k dnešným problémom. Najmä problémom ľudí vo svojom okolí, v našich obciach, tam kde žijeme.

História roztrúsená po našej krásnej krajine nám môže pomôcť nájsť spôsob ako mladých ľudí odtrhnúť od virtuálnej reality a učiť ich žiť skutočný život. Pracujúcim môže pomôcť nájsť pokoj a oddych v tomto hektickom svete a seniorom dodať pozitívny impulz, ochrániť ich pred stagnáciou či ukázať im ich užitočnosť a hodnotu ich skúseností, ktoré môžu naďalej využívať pri dotváraní našich životov.

Cestovný ruch by sa mal opierať najmä o trvalú udržateľnosť, čo v prípade sakrálneho cestovného ruchu vytvára obrovský priestor práve pre seniorov, ktorí tu môžu uplatniť svoje najväčšie danosti – vedomosti, trpezlivosť, voľný čas a spomienky, ktoré z každého kostolíka, kaplnky či Božej muky vedľa vytvoriť pre návštevníkov čarovné miesto plné pokoja a duševnej pohody. Objavujme spolu vlastnú krajinu a vytvárajme si spoločne krajší život v nej.

Ludovít Ružička
predseda, Mikroregión Červený Kameň

Dear readers,

the world around us changes so quickly one might think we are moving is some unknown alternative reality. It is the reason why we have to be rooted in our country and in our history. It does not mean to stay paralyzed in the past. It means we should adopt a conservative, judicious and prudent approach to issues and above all to those of people around us, in our communes, where we live.

The history scattered in our beautiful country may help us to find the way how to detach the young people of the virtual reality and teach them to live the real life. It may help to find peace and rest to the working ones in this hectic world, to provide a positive impulse to seniors or to show them the usefulness and value of their experience which they may apply to shaping our lives.

Tourism should first of all respect sustainability. In case of sacral tourism it opens a vast space especially for seniors who can make use here of their best talents, that is, knowledge, patience, free time and memories making a charming place full of peace and spiritual comfort of every little church, chapel or shrine for their visitors. Let us discover together our own country and let us contribute to a better life together.

Ludovít Ružička
chairman, Microregion of Červený Kameň

Klaster regionálneho rozvoja

Klaster regionálneho rozvoja je záujmové združenie právnických osôb zo súkromného, z verejného, ako aj tretieho sektora a v súčasnosti združuje niekoľko desiatok členov, medzi ktorých patria aj Mikroregión 11 PLUS a Mikroregión Červený Kameň. Členmi sú aj mestá, obce, združenia, podnikateľské subjekty, ale aj univerzity, vysoké školy a ďalšie vzdelávacie inštitúcie, rôzne vedecké a výskumné organizácie a ďalšie subjekty. Úlohou klastra je okrem iného získavanie a združovanie prostriedkov na rozvojové aktivity v územnej pôsobnosti členskej základne a podpora verejno-prospešných aktivít svojich členov. Klaster realizuje projekty aj na domácej aj medzinárodnej úrovni. Medzi významné aktivity klastra patria aj digitalizácia prírodného, kultúrneho a historického dedičstva v regiónoch a ochrana životného prostredia. Klaster v rámci projektu *Digitalizácia ako nástroj udržateľného regionálneho rozvoja* okrem iného podporil na území troch mikroregiónov výsadbu niekoľko desiatok medonosných stromov, najmä lipy malolistej, ale aj ovocných drevín, a zdigitalizoval viac ako 500 sakrálnych objektov.

We help digitize regions

Cluster of Regional Development

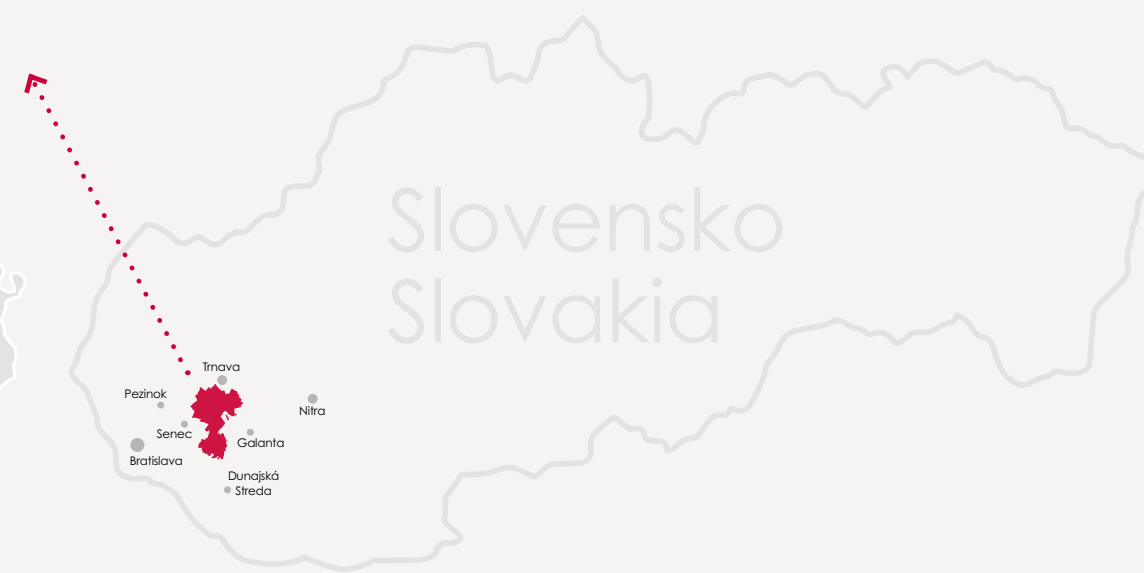
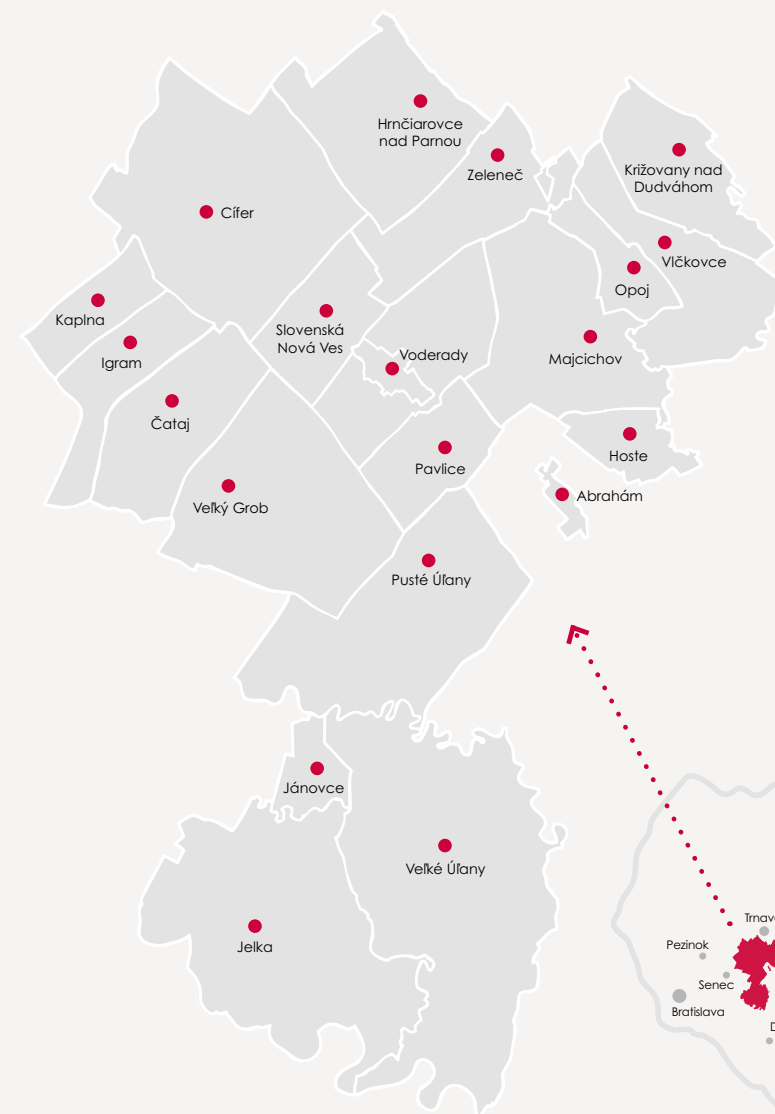
Cluster of Regional Development is association of legal persons of the private, public and third sectors which now has several tens of members including Microregion 11 PLUS and Microregion Červený Kameň. Other members are towns and communes, various associations, business units but also universities and other educational institutions, scientific and research organizations and other. The task of the cluster is, beside other, acquisition of finances for the development in the territories of the members and support to the public-beneficial activities of its members. The Cluster works in projects on the domestic and international levels. One of its important activities is digitization of the natural, cultural and historical heritage in regions and the environment. In the project *Digitization as a Tool of Sustainable Regional Development* the Cluster supported planting of several tens of melliferous trees like lime tree, but also fruit trees and digitized more than 500 of sacral structures.

Mikroregion 11 PLUS

Microregion 11 PLUS

Mikroregión 11 PLUS vznikol v roku 2012 s cieľom vytvorenia priestoru pre spoluprácu obcí, ktorá môže viesť k zvýšeniu kvality života v území, lepšiemu využívaniu dostupných zdrojov a najmä k postupnému budovaniu spoločnej identity, ale aj k posilňovaniu lokálneho a regionálneho patriotizmu. Pomaly sa blížime k uzatvoreniu jednej dekády spoločného snaženia. Z pôvodných 10 zakladajúcich členov + 1 prístupujúceho člena vznikla časť názvu 11 a otvorenosť mikroregiónu pre širšiu spoluprácu charakterizuje slovo PLUS. Táto myšlienka, doterajšie aktivity, ale najmä vízia na ďalšie obdobie oslovili ďalších partnerov a dnes, v roku 2021, má Mikroregión 11 PLUS dvadsať členov. Patria k nim obce: Abrahám, Cífer, Čataj, Hoste, Hrnčiarovce nad Parnou, Igram, Jánovce, Jelka, Kaplna, Križovany nad Dudváhom, Majcichov, Opoj, Pavlice, Pusté Úľany, Slovenská Nová Ves, Veľké Úľany, Veľký Grob, Vlčkovce, Voderady a Zeleneč.

Microregion 11 PLUS was created in 2012 with the aim to provide space for the cooperation of communes in order to increase quality of life in the territory, the optimal use of accessible sources and first of all building of a common identity and local and regional patriotism. The end of the first decade of our common effort is near. The number 11 in the name of the Microregion stands for the ten plus one members and the openness of the microregion to wider cooperation is expressed by the word PLUS. This idea, so far pursued activities, but above all the vision of future has addressed additional partners and today in 2021 the Microregion 11 PLUS has twenty members, that is, communes: Abrahám, Cífer, Čataj, Hoste, Hrnčiarovce nad Parnou, Igram, Jánovce, Jelka, Kaplna, Križovany nad Dudváhom, Majcichov, Opoj, Pavlice, Pusté Úľany, Slovenská Nová Ves, Veľké Úľany, Veľký Grob, Vlčkovce, Voderady a Zeleneč.

Abrahám

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 125 m
Rozloha/Area: 1 578 ha
Počet obyvateľov/Population: 1 050

Abrahám leží južne od Trnavy a archeologické nálezy dokazujú, že územie obce bolo osídlené už od praveku. Striedali sa tu kultúry od najstaršieho neolitu až po Slovanov. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1231, keď bol v Svätom Abraháme (Sanktus Abraham) spísaný testament Šebešom, grófom z Pezinka a Svätého Jura, na majetku svojho syna Abraháma. Ďalšia listina z roku 1266 spomína obec ako Szentí Abraam. Obec v 16. storočí patrila panstvu Šintava a od roku 1817 panstvu Čeklís, ktoré tu malo majer. Secesný kaštieľ v Abraháme bol postavený v roku 1899 podľa plánu E. Lechnera. Najstaršia známa pečať obce s vyobrazením patriarchu Abraháma, patróna miestneho kostola, pochádza z 18. storočia.

Abrahám is situated south of Trnava and archaeological finds prove that the place had been populated since ancient times. Cultures from the oldest Neolithic up to the Slav era alternated here. The first written mention of the commune is of 1231 when in Svätý Abrahám (*Sanctus Abraham*) a testament was written by Šebeš, the Count of Pezinok and Svätý Jur at the estate of this son Abrahám. Other document of 1266 mentions the commune as *Szentí Abraam*. The commune was part of the estate Šintava in the 16th century and from 1817 it belonged to the estate of Čeklís that had a grange there. The Art Nouveau manor of Abrahám was built in 1899 to the design of E. Lechner. The oldest known seal depicting the Patriarch Abraham, patron of the local church is from the 18th century.

Sakrálné pamiatky

Prvý kostol v Abraháme bol postavený okolo rokov 1240 až 1245 synom pezinského a svätajurského grófa Šebeša Abrahámom I., ktorý zdedil po ňom usadlosť, terajší Abrahám. Kostol zasvätili patriarchovi Abrahámovi. Nevieme, kde tento kostol stál, vieme však, že bol drevený. Súčasný neskorobarokový **Kostol sv. Abraháma patriarchu** pochádzajúci z roku 1782 je hlavnou dominantou Abraháma. Na mieste staršieho dreveného kostola z roku 1561 zhotoveného na kamennej podmurovke ho dal postaviť Karol Esterházy. Pôvodne jednolodový neskorobarokový interiér bol v roku 1935 prístavbou bočných lodí rozšírený na trojlodie, keďže už nevyhovoval narastajúcemu počtu obyvateľov. Z kamennej podmurovky pôvodného kostola bola na mieste terajšej fary obecná väznica, ktorá neskôr slúžila ako hasičská budova až do doby postavenia novej fary.

Kostol sv. Abraháma patriarchu
St Abraham the Patriarch Church

Sacral monuments

The first church was built in Abrahám around 1240 to 1245 by the son of the already mentioned Count Šebeš Abrahám I, who inherited from his father what is today the commune Abrahám. The church was consecrated to Patriarch Abraham. It is not known where it stood but we know that it was made of wood. The present Late Baroque **church of St Abraham the Patriarch** from 1782 is the principal dominant of the commune. It was Karol Esterházy who had it built on the spot of an older wooden church that stood on stone base walls from 1561. The originally single-nave Late Baroque interior was expanded by additional two naves in 1935 in order to serve to the increasing number of population. The stone base walls of the original church were used for the construction of the communal prison in place of what is today the rectory and later a firehouse until the new rectory was built.

V predchádzajúcich storočiach Abrahám patril pod farnosť Majcichov a na majcichovskej fare bola vedená aj abrahámska matrika. Až do roku 1907 chodili slúžiť omše a vysluhovať sviatosti správcovia fary z Majcichova, medzi ktorými bol aj národný buditeľ, kňaz a spisovateľ Ján Palárik (1822 – 1870). Z barokového zariadenia kostola sa zachoval len hlavný oltár a kazateľnica z konca 18. storočia. Na cintoríne okolo kostola sa pochovávalo do roku 1780. V roku 1780 bol postavený nový centrálny kríž na novom cintoríne, vtedy ešte mimo dediny, na terajšom mieste. Je pravdepodobné, že obraz Abraháma za hlavným oltárom pochádza ešte z tohto dreveného kostola. Pri kostole sa nachádza barokový kríž z roku 1759. K ďalším sakrálnym pamiatkam obce patria Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie, Kaplnka sv. Rodiny, Krížová cesta či Kaplnka Panny Márie. Prícestný kríž (smer Hoste) a pamätník obetiam svetových vojen dopĺňajú výpočet ďalších pamätihodností obce. K nim treba ešte pripočítať sochu sv. Floriána a sochu sv. Jána Nepomuckého.

In the preceding centuries Abrahám belonged to the parish of Majcichov and the register of Abrahám was also held in the rectory of Majcichov. Administrators of the rectory in Majcichov served masses and sacraments to Abrahám until 1907. Among them was also the revivalist, priest and writer Ján Palárik (1822 – 1870). The main altar and the pulpit of the end of the 18th century are the only items of the Baroque interior that still exist. The graveyard next the church was used for burying until 1780. In the same year, a new central cross in a new cemetery was built. The picture of Abrahám behind the main altar has been probably moved here from the original wooden church. A Baroque cross of 1759 is next to the church. Other sacral monuments of the commune include the Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows, Chapel of St Family, the Calvary or the Chapel of Virgin Mary. The wayside cross (direction Hoste) and the memorial to the victims of the world wars are additional monuments of the commune.

There are also two statues: that of St Florian and of St John of Nepomuk.

Barokový kríž na cintoríne
Baroque cross at the cemetery

Kríž pri kostole
Cross next to the church

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie
Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows

Kaplnka sv. Rodiny
Chapel of Holy Family

Krížová cesta
Cross Way

Kaplnka Panny Márie
Chapel of Virgin Mary

Prícestný kríž (smer Hoste)
Wayside cross (direction Hoste)

Pamätník obetiam svetových vojen
Monument to victims of World Wars

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Cífer

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 139 m
Rozloha/Area: 2 988 ha
Počet obyvateľov/Population: 4 416

Na trase z Trnavy asi desať kilometrov po starej ceste v smere do Bratislavy leží Cífer, ktorý je počtom obyvateľov najväčšou vidieckou obcou okresu Trnava. Je významnou archeologickou lokalitou so stopami rímsko-germánskeho sídliska s najstarším bojovníckym hrobom na území Slovenska a nálezmi slovanského hradiska a veľkomoravského pohrebiska. V roku 1291 sa obec spomína ako Cyfur. V minulosti patrila grófam z Lefantoviec, Zičiovcom a ďalším zemianskym rodom. Začiatkom 18. storočia obec získala trhové právo a stala sa zemepanským mestečkom. Z kultúrno-historických pamiatok stojí za pozornosť najmä pôvodný neskorobarokový kaštieľ z konca 18. storočia, ktorý začiatkom 19. storočia zväčšili a neskôr prestavali. Pozoruhodný je aj malý kaštieľ, ktorý pôvodne slúžil ako hostinec. V súčasnosti je v súkromnom vlastníctve. V obci je od roku 2012 zriadené Obecné múzeum. V budove farského úradu si návštevníci môžu pozrieť nádhernú expozíciu sakrálnej výšivky z dielne svetoznámej textilnej umelkyne Márie Hollóssyovej. V roku 1974 k Cíferu pripojili obce Pác a Jarná.

The village of Cífer is on the route from Trnava about ten kilometres on the old road in the direction from Bratislava. By population it is the biggest rural commune in the district Trnava. It is an important archaeological site with the traces of the Roman and Germanic settlements with the oldest warrior tomb in the territory of Slovakia, finds of the Slav hill fort and the Great Moravian burial ground. In 1291, the commune was mentioned as *Cyfur*. It was owned by Count of Lefantovce, the family of Zichy and other yeoman lineage. At the beginning of the 18th century, the commune was granted the market right and became a yeoman town. Among its cultural and historical monuments its original Late Baroque manor from the 18th century is worth attention. It was enlarged by the beginning of the 19th century and later refurbished. The small manor which originally served as a tavern is also remarkable. Nowadays, it is private owned. The commune boasts the Communal Museum since 2012. Communes Pác and Jarná were attached to Cífer in 1974.

V miestnej časti Pác sa našli zaujímavé archeologické artefakty z rímskeho obdobia. Archeologické vykopávky a výskum, ktoré sa uskutočnili v Páci na pravom brehu potoka Gidra v lokalite Za mlynom, odhalili existenciu významného hospodárskeho sídla postaveného rímskymi staviteľmi, ktoré tu v rímskej dobe za pomoci Rimanov vybudovalo neznáme kvádske knieža. Okrem toho boli v katastri Pácu zdokumentované aj stopy po tábore rímskej légie, ktorá tu sídlila v 2. storočí. Rímske vilové stavby s kamennými základmi a centrálnym vykurovaním boli súčasťou germánskej osady, ktorá bola pravdepodobne sídlom germánskeho kniežaťa, priateľsky nakloneného Rimanom. Žiaľ, v súčasnosti už na poli nevidieť nijaké stopy ani po tábore, ani po vykopávkach. V Páci sa nachádza športový areál s kúpaliskom, ktorý je vyhľadávaným miestom rekreácie najmä v letných mesiacoch.

Interesting archaeological artefacts from the Roman period were found in Pác. Archaeological excavations and the research carried out in Pác on the right bank of the brook Gidra, locality Za mlynom confirmed the existence of an important economic centre built by unknown Quadi prince with the help of the Romans. Besides, traces of the military camp of a Roman legion which seated here in the 2nd century were also found in cadastre of Pác. Roman villas with stone base walls and central heating were part of the Germanic settlement which was probably the seat of the Germanic prince well disposed to the Romans. Unfortunately no traces of the camp or excavations remained in the field. Pác has also a sport area with a swimming pool, a sought out place in summer months.

Sakrálné pamiatky

Zo sakrálnych pamiatok obce zaujme **Kostol sv. Michala archanjela** z roku 1935. Súčasný kostol je už tretí v poradí, ktorý postavili na tomto mieste. Prvý, ktorý existoval už v druhej polovici 13. storočia, bol zničený požiarom v roku 1638. Druhý bol postavený v roku 1642 a v roku 1934 bol zbúraný. Dnešný kostol bol vysvätený 23. júna 1935. **Kaplnka sv. Jána Nepomuckého** z 18. storočia sa nachádza pri ceste do Kaplnej. Je postavená v barokovom slohu s pôdorysom osemuholníka.

Najcennejšou sakrálnou pamiatkou Cífera je opevnený rímskokatolícky **Kostol sv. Petra a Pavla** v Páci, ktorý vybudovali v roku 1764 na zrúcaninách starého kostola z 13. storočia. Súčasnú podobu získal počas ôsmich stavebných etáp. Najstaršia spadá do prvej polovice 13. storočia. K posledným opravám došlo v rokoch 2011 až 2013 a predchádzal im archeologický výskum exteriéru. Jedinou historickou pamiatkou miestnej časti Jarná, ktorá je tiež významnou archeologickou lokalitou, je barokový rímskokatolícky **Kostol sv. Prokopa** z prvej polovice 18. storočia.

Sacral monuments

Church of St Michael the Archangel from 1935 is one interesting sacral monument of Cífer. It is the third church built at this place. The first church, which existed here already in the second half of the 13th century, was destroyed by fire in 1638. The second church was built in 1642 and pulled down in 1934. The contemporary church was consecrated on 23 June 1935. **Chapel of St John of Nepomuk** from the 18th century is situated next to the road to Kaplna. It is built in the Barque style with an octagon shaped ground plan.

The most precious sacral monument of Cífer is the fortified Roman Catholic **Church of Sts. Peter and Paul** in Pác built in 1764 on the ruins of the old church from the 13th century. The church acquired its present appearance during eight building stages. The oldest stage is that from the first half of the 13th century while the last interventions into the building were made in the years 2011 and 2013. They were preceded by archaeological research of the exterior. The only historical monument in Jarná, which is also an important archaeological locality, is the Baroque Roman-Catholic **church of St Procopius** from the first half of the 18th century.

Kostol sv. Michala archanjela
Church of St Michael the Archangel

Kostol sv. Petra a Pavla
Church of Sts. Peter and Paul

Kaplnka sv. Jána
Nepomuckého
Chapel of St John of
Nepomuk

Kostol sv. Prokopa
Church of St Procopius

K ďalším sakrálnym pamiatkam obce patria kríž z roku 1807 na cintoríne, neogotická kaplnka na cintoríne, socha sv. Vendelína, socha sv. Petra, socha sv. Jána Nepomuckého v obci a pred farou, socha Panny Márie, kríž z roku 1865, kaplnka Sedembolestnej Panny Márie, kaplnka sv. Františka, kaplnka sv. Cyrila a Metoda a Pomník nenarodených detí na cintoríne. V Páci sú to zvonica, kríž na cintoríne, kríž pri kostole, kríž na dolnom konci obce a socha sv. Ambróza. Viacero náboženských pamiatok patrí do miestnej časti Jarná – socha sv. Jána Nepomuckého, socha sv. Vendelína, kríže pri kostole a na cintoríne. Pravdepodobne najstaršou zachovanou sakrálnou pamiatkou v Cíferi je socha Panny Márie Bolestnej, v súčasnosti umiestnená na fare.

Other local sacral monuments include the cross of 1807 at the graveyard, the Neo Gothic chapel at the graveyard, statue of St Wendelin, statue of St Peter, statue of St John of Nepomuk in front of the rectory in the village, statue of Virgin Mary, cross from 1865, chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows, chapel of St Francis, chapel of Sts Constantine and Method and the monument dedicated to unborn children at the graveyard. In Pác there is a belfry, a cross at the graveyard, a cross next to the church, a cross at the lower end of the commune and the statue of St Ambrose to be seen. In the local part of the commune called Jarná there is a statue of St John of Nepomuk, statue of St Wendelin, crosses next to the church and at the graveyard. Probably the oldest surviving sacral monument of Cífer is the statue of the Virgin Mary of Sorrow, now stored at the rectory.

Neogotická kaplnka na
cintoríne
Neo Gothic Chapel at
the graveyard

Kaplnka sv. Františka
St Francis Chapel

Socha sv. Petra
Statue of St Peter

Pomník nenarodených detí
Monument to unborn
children

Starší židovský cintorín
Older Jewish graveyard

Novší židovský cintorín
New Jewish graveyard

Socha sv. Jána
Nepomuckého
Statue of St John of
Nepomuk

Kríž z roku 1807 na cintoríne
Cross of 1807 at the
graveyard

Socha sv. Vendelína
Statue of St Wendelin

Socha sv. Jána
Nepomuckého
Statue of St John
of Nepomuk

Socha Panny Márie
Statue of Virgin Mary

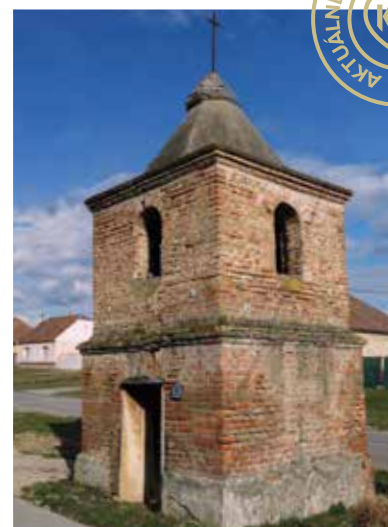
Kríž z roku 1865
Cross of 1865

Kaplnka Sedembolestnej
Panny Márie
Chapel of Virgin Mary of
Seven Sorrows

Kaplnka sv. Cyrila a Metoda
Chapel of Sts Constantine
and Methodius

Zvonica (Pác)
Belfry (Pác)

Kríž na cintoríne (Pác)
Cross at the graveyard (Pác)

Kríž pri kostole (Pác)
Cross near the church (Pác)

Kríž na dolnom konci obce
(Pác)
Cross at the lower end of
the village (Pác)

Socha sv. Ambróza (Pác)
Statue of St Ambrosius (Pác)

Socha sv. Jána
Nepomuckého (Jarná)
Statue of St John of
Nepomuk (Jarná)

Socha sv. Vendelína (Jarná)
Statue of St Wendelin (Jarná)

Kríž pri kostole (Jarná)
Cross next to the church
(Jarná)

Kríž na cintoríne (Jarná)
Cross at the graveyard
(Jarná)

Čataj

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 140 m

Rozloha/Area: 1 287 ha

Počet obyvateľov/Population: 1 184

Čataj leží v okrese Senec medzi mestami Senec a Trnava. Jeho územie bolo osídlené už v neolite a postupne sa tu našli sídliska viacerých kultúr až po veľkomoravskú dobu. Obec sa prvýkrát spomína v listine kráľa Belu IV. z roku 1244 ako villa Chatey. Obec patrila v roku 1553 zemianskym rodinám, začiatkom 17. storočia panstvu Svätý Jur a koncom 18. storočia panstvu Kráľová. V roku 1617 mala školu, 36 sedliackych usadlostí, 7 rodín želiarov a zemiansku kúriu Zmeškalovcov. Po skončení stavovských povstaní a definitívnom odvrátení tureckého nebezpečenstva bol Čataj, ako aj mnohé ďalšie obce v okolí opustený. Na začiatku 18. storočia však začala obnova života v obci, ktorá sa v tomto období dostala do vlastníctva zemepána Jána Pálfiho. V roku 1715 mala obec 23 daňovníkov a vinice, v roku 1720 mlyn, v roku 1828 97 domov a 697 obyvateľov, ktorí sa zaoberali poľnohospodárstvom. Čataj bol v rokoch 1938 až 1945 pripojený k Maďarsku.

Čataj je v rámci svojho regiónu výnimočný aj z hľadiska národopisu. Svedčí o tom aj chýrna Čatajská izba, v ktorej sú zhromaždené vzácne kroje, výšivky a poľnohospodárske náradie z obce. Súčasťou je aj tradičný čatajský kroj.

Kostol sv. Margity Antiochijskej
Church of St Margaret of Antioch

Čataj is set in district Senec between the towns of Senec and Trnava. Its territory was settled already in the Neolithic and gradually several cultures before the Great Moravian period lived here. The commune had been first mentioned in the document of King Belo IV of 1244 as *villa Chatey*.

The commune was owned by yeoman families in 1553; at the beginning of the 17th century the estate of Svätý Jur and by the end of the 18th century the estate Kráľová were its owners. In 1617, there was a school, 36 farmsteads, 7 poor families and a yeoman hall of the family Zmeškal.

When the estate revolt ended and the Turkish danger was definitely fended off Čataj, like many other villages surrounding it, was deserted. The village life was renewed at the beginning of the 18th century when it fell in hands of landlord Ján Pálfi. In 1715, there lived 23 tax payers; there were vineyards and a mill in 1720; 97 houses with population of 697 living off farming existed in Čataj in 1828. Čataj was annexed to Hungary in the years 1938 to 1945.

Čataj is exceptional in the frame of its region in terms of homeland studies. There is also the well-known Čatajská izba (The Chamber of Čataj) with collections of precious folk costumes including the traditional local one, embroideries and farm tools.

Sakrálné pamiatky

V obci sa nachádza architektonicky zaujímavý **Kostol sv. Margity Antiochijskej** z roku 1721, ktorý bol do súčasnej podoby prestavaný a zasvätený sv. Margite v roku 1845. Kostol bol postavený v klasicistickom slohu prestavbou pôvodného barokového kostola. Jednolodový priestor má mohutné centrálne presbytérium. Do lode, ktorá je zaklenutá klenbami, je vtiahnutá veža. Nad hlavným oltárom sa dvíha 25 m vysoká kopula, ktorá má rovnakú výšku ako veža. Interiér kostola je zaujímavý najmä hlavným oltárom v neskoroklasicistickom slohu. Oltár je ukončený výjavom kalvárie Panny Márie a sv. Jána apoštola. Posledná generálna oprava kostola sa realizovala v roku 1965.

Evanjelický kostol
Lutheran Church

Sacral monuments

The commune has an interesting **Church of the St Margaret** of Antioch from 1721 rebuilt into its present form and consecrated to St Margaret in 1845. The church was built in the Classicist style through reconstruction of the original Baroque church. The single-nave space has a bulky central presbytery. The church tower is inserted into the vaulted nave. There is a large 25 m copula as high as the tower above the main altar. The church interior is interesting above all for its main altar in the Late Classicist style. It carries the scene of Calvary of Virgin Mary and St John the Apostle. The most recent general repair of the church was carried out in 1965.

Kaplnka Povýšenia sv. Kríža
na cintoríne
Chapel of the Ascension of Holy
Cross at the graveyard

Čatajský evanjelický a. v. cirkevný zbor inicioval v roku 1936 výstavbu **evanjelického kostola**, ktorá bola ukončená v roku 1939. Kostol projektoval a staval staviteľ Horák z Modry s obdĺžnikovou loďou a poloblúkovou oltárnou časťou s rovnou strechou a vežou osadenou od lode. V roku 1989 sa uskutočnila generálna oprava chrámu Božieho a kostol dostal sedlovú strechu, postavilo sa oplotenie a urobila sa parková úprava.

Dominantou miestneho cintorína s domom smútku je **Kaplnka Povýšenia sv. Kríža** postavená v neorománskom štýle na prelome 19. a 20. storočia. Vedľa kaplnky stojí centrálny kríž. Na cintoríne sa nachádza aj pomník padlým v prvej a druhej svetovej vojne.

Okrem obecného cintorína existoval aj tzv. **cholerový cintorín** (kolerábsky), na ktorom pochovali obeť cholery v polovici 19. storočia. Cintorín bol v roku 2001 obnovený. Dnes na bývalom cholerovom cintoríne na pamiatku zosnulých počas cholerovej epidémie stojí betónový kríž.

The congregation of the Lutheran Church initiated construction of the **evangelical church** in 1936. It was finished in 1939. Designer and constructor of the church with oblong nave and half-arched altar part, flat roof and the tower detached of the nave was Horák of Modra. General repair of the church was made in 1989 when a saddle roof replaced the old one, a new fencing was made and the adjacent park rejuvenated.

The dominant feature of the local graveyard and the House of Mourning is the **Chapel of the Ascension of St Cross** built in the Neo Romanesque style in the turn of the 19th and 20th centuries. Central cross stands by the chapel. The monument commemorating the victims of the two world wars is also in the graveyard.

Apart from the communal graveyard there used to exist what was referred to as the **cholera (kolerábsky) cemetery** where the victims of the disease were buried in the mid 19th century. The graveyard was refurbished in 2001. A concrete cross stands in the place of the former cholera graveyard now commemorating the fatalities of the cholera epidemics.

Pomník padlým v prvej
a druhej svetovej vojne
Monument to the victims
of World Wars

Kríž na cholerovom
cintoríne
Cross at the cholera
graveyard

Hoste

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 125 m

Rozloha/Area: 448 ha

Počet obyvateľov/Population: 446

Obec Hoste leží južne od Trnavy na ceste, ktorá vedie do Sládkovičova. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1231 v listine vydanej Ostrihomskou kapitulou. Vtedy bola kráľovským majetkom, patriacim k Bratislavskému hradu. V tejto listine sa uvádza ako villa Gezt. Osídlenie Hostí bolo od praveku, čo dokazujú archeologické nálezy. Názov Gezt vznikol pravdepodobne zo slova gast či gost, čo v tom čase znamenalo kupec. To by nasvedčovalo tomu, že v obci sa usadili kupci. Obec sa spomína ako sused obce Majtény (Majcichov) aj v roku 1266. Vzniká však otázka, odkiaľ sa tu kupci vzali. Možno tu boli oveľa skôr, ako vznikol názov. Neďaleko obce prechádzala obchodná trasa nazývaná „Česká cesta“. Keď si predstavíme krátku vzdušnú vzdialenosť obce Hoste od tejto obchodnej cesty na úseku Šintava – Vlčkovce (Farkašín) je možné, že niektorí kupci, čo po nej šli, sa tu zastavili a usadili. História obce je spojená aj so šľachtickou rodinou Gestiovcov, ktorý však v roku 1352 vymrel bez mužského potomka. Uhorský kráľ Ľudovít I. okolo roku 1359 daroval Gest po vymretí rodu Gestiovcov kláštoru klarisiek v Trnave.

The commune Hoste lies south of Trnava on the road heading from Sládkovičovo. The first written mention about the commune is from 1231 in the document issued by the Esztergom Chapter. It was then the royal property of the Castle of Bratislava. It is mentioned as *villa Gezt*. The name Getz probably owes its origin to the word gast or gost, what then meant merchant. It may be the proof that the commune was settled by merchants. The commune is also mentioned as the neighbour of the village Majtény (Majcichov) in 1266. The question is though, where did the merchants come from. They might have been there before the name originated. Not far from the commune is the trade road called “the Czech road”. Taking into account the short aerial distance of the commune Hoste from this trade road and its section between Šintava and Farkašín (Vlčkovce) it is possible that some merchants who used the road stopped and remained here. The history of the commune is connected with the aristocratic family of Gesti, which died out without male descendant in 1352. The Old Hungarian King Luis I donated Gest to the Clarisse convent in Trnava around 1359.

Kostol Narodenia Panny Márie
Church of the Nativity of Virgin Mary

Sakrálné pamiatky

Obec nikdy nemala svoju farnosť. Vždy bola súčasťou farnosti Majcichov. To sa zmenilo v roku 2000, keď sa stal súčasťou farnosti Abrahám. V obci sa nachádza rímskokatolícky **Kostol Narodenia Panny Márie** z roku 1760. Základom pre výstavbu kostola bola baroková kaplnka, ktorá tu stála pravdepodobne už v roku 1728. Kostol neskôr rozšírili a upravili v neogotickom slohu. Projekt na rozšírenie kostola a výstavbu veže vypracoval pánsky murársky majster grófa Esterházyho Jozef Augermayer v júni 1820. Kostol však rozšírili a vežu postavili až v roku 1877. Zadnú časť kostola tvorila pôvodná kaplnka, v ktorej bol umiestnený oltár. V roku 1937 pristavili bočnú loď s rovným stropom. Pôvodne barokový priestor s polygonálnym presbytériom bol zaklenutý pruskou klenbou. Dva zvony na kostolnej veži boli zakúpené hneď po výstavbe. Počas prvej svetovej vojny bol jeden z nich úradne odňatý. Nový zvon bol uliaty a zavesený v roku 1920.

Sacral monuments

The commune never had a parish of its own. It was always part of the Majcichov parish. This changed in 2000, when it became part of the parish of Abrahám. The village has the Roman Catholic **Church of the Nativity of Virgin Mary** of 1760. The basis for the construction of the church was the Baroque chapel which stood here probably in 1728. The church was later expanded and adapted in the Neo Gothic style. The project of the adaptation and construction of the tower was prepared by the manorial mason of Count Esterházy, Jozef Augermayer in June 1820. But the church was expanded and tower built only in 1877. The original chapel formed the back part of the church with the altar. In 1937, the lateral nave with flat ceiling was added to it. The originally Baroque space with polygonal presbytery has been arched by the Prussian arch. Two bells in the church tower were bought immediately after the construction. One of them was officially confiscated during the WWI. A new bell was casted and attached in 1920.

Kaplnka Božského Srdca Ježišovho
Chapel of the Divine Heart of Jesus

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie
Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows

Kamenný kríž na cintoríne z roku 1768
Stone Cross of 1768 at the graveyard

Lurdská jaskyňa
 Lourdes Cave

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

K ďalším sakrálnym pamiatkam v obci patria kamenný kríž na cintoríne z roku 1768, socha sv. Jána Nepomuckého z roku 1891, kaplnka Sedembolestnej Panny Márie z roku 1899 pri ceste do Majcichova, kríž z roku 1910 pri ceste do Serede, socha sv. Vendelína, kaplnka Božského Srdca Ježišovho a Lurdská jaskyňa.

Kríž z roku 1910
Cross of 1910

Other sacral monuments in this commune include the stone cross at the graveyard of 1768, statue of St John of Nepomuk of 1891, chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows of 1899 standing by the road to Majcichov, cross of 1910 by the road to Sered, statue of St Wendelin, chapel of the Divine Heart and the Lourdes cave.

Socha sv. Vendelína
Statue of St Wendelin

Hrnčiarovce nad Parnou

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 143 m

Rozloha/Area: 1 628 ha

Počet obyvateľov/Population: 2 254

Ako naznačuje názov obce ležiacej v plytkej doline potoka Parná juhozápadne od Trnavy (v jej tesnom susedstve), pôvodné osídlenie na jej území dnešnej obce bolo spájané s hrnčiarstvom. Sídlo v minulosti patrilo k sieti zamestnaneckých osád veľkomoravského majcichovského hradiska V písomných prameňoch sa obec uvádza ako Gerenche, Hrnczarowcze alebo Gerencsér. Hrnčiarovce boli jednou zo štyroch poddanských dedín mesta Trnavy. Už v prvej písomnej správe z roku 1270 sa Hrnčiarovce spomínajú ako dedina patriaca slobodnému kráľovskému mestu Trnave. V obci vďaka výhodnej polohe bola pri hlavnej ceste zriadená aj poštová stanica (1558), ktorú do Trnavy presťahovali až po takmer 200 rokoch (v roku 1731) na príkaz cisára Karola VI. Majetkom Trnavy prestali byť Hrnčiarovce v roku 1854.

Samostatnou obcou boli Hrnčiarovce nad Parnou až do roku 1971, keď boli pričlenené k Trnave ako jeho mestská časť. Na základe referenda o odčlenení od mesta sa Hrnčiarovce nad Parnou takmer po 23 rokoch v roku 1994 opäťovne stali samostatnou obcou.

Najvýznamnejším hrnčiarovským rodákom bol pravdepodobne Jozef Pozdech (1811 – 1878), ktorý sa preslávil viacerými vynálezmi. V katastrálnom území obce sa 26. decembra 1704 odohrala jedna z najvýznamnejších historických udalostí (nielen) v dejinách obce, tzv. Trnavská (alebo Vianočná) bitka. Vtedy sa na poliach na brehu potoka Parná stretli povstalecké oddiely Františka II. Rákociho a cisárske vojská. Z dvoch tisíc vojakov, ktorí padli v tejto bitke, bolo približne dvesto mŕtvych kurucov pochovaných na poli vedľa potoka Parná. Na ich pamiatku boli pri ceste k hrnčiarovskému mlynu postavené tri drevené kríže. O sto rokov neskôr (v roku 1806) tu bol postavený kamenný kríž a posadené dva stromy – jaseň a dub. Stoja tam dodnes.

As the name of the commune suggests, it is situated in a shallow valley of the brook Parná south-west of Trnava (in close neighbourhood). Its original settlement was historically connected with pottery. The settlement belonged in the past to a network of communes tenanted by the families employed by the Great Moravian hill fort in Majcichov. The written sources quote the commune as *Gerenche*, *Hrnczarowcze* or *Gerencsér*. Hrnčiarovce was one of four serf villages of the town of Trnava. Already in the first written report of 1270 Hrnčiarovce is referred to as a village owned by the free royal town of Trnava. Thanks to its advantageous situation a mail station was established next to the main road in 1558 which was moved to Trnava only after almost 200 years (in 1731) at the order of Emperor Charles VI. Hrnčiarovce ceased to be property of Trnava in 1854.

Hrnčiarovce nad Parnou was an independent village until 1971, when it was included into the town Trnava as its urban part. However, based on a referendum about separation from the town Hrnčiarovce nad Parnou became after almost 23 years again an independent commune in 1994.

A renowned native of the commune was Jozef Pozdech (1811 – 1878), who became famous for his inventions. One of the most important historical events of (not only) the commune took place in the communal cadastre on 26 December 1704. It was what is often referred to as the Battle of Trnava or the Christmas Battle when the rebellious troops of Francis II Rákóczi contended with the Imperial troops in the fields on the bank of the brook Parná. Of two thousand victims of this battle about two hundred Kurucs (anti-Habsburg insurgents) are buried in the field next to the brook. In their memory three wooden crosses were erected by the road to the mill in Hrnčiarovce. Hundred years later (in 1806) a stone cross replaced them and two ash and oak trees were planted there. The trees still stand there.

Kostol sv. Martina biskupa
Church of St Martin the Bishop

Sakrálné pamiatky

V obci sa nachádza rímskokatolícky **Kostol sv. Martina biskupa**. Jednolodovú gotickú stavbu neskôr zbarokizovali, pôvodnú gotickú podobu si však dodnes zachovalo sanktuárium. Kostol postavili okolo roku 1215 na základe nariadenia uhorského kráľa Ondreja II. Kostol bol v roku 1623 poškodený a prestavaný. Na hlavnom oltári sa nachádza socha patróna kostola sv. Martina v nadživotnej veľkosti. Ľavý bočný oltár je zasvätený Sedembolestnej Panne Márii, pravý Božskému Srdcu Ježišovmu. Zaujímavá je kostolná veža. Jej zahrotenie tvorí murovaný ihlan obklopený štyrmi vežičkami. Veža pôvodne vyčnievala z pôdorysu lode, neskôr v roku 1692 ju úplne vstavali do lode.

K ďalším sakrálnym pamiatkam obce patria tri kaplnky – Kaplnka Panny Márie, Kaplnka Panny Márie pomocnice kresťanov a Kaplnka sv. Floriána. Centrálny kríž na cintoríne, prícestný kríž na Ružindolskej ceste, kríž na Cíferskej ulici a pamätník obetiam svetových vojen dopĺňajú výpočet ďalších pamätihodností obce. K nim treba ešte pripočítať sochu sv. Jozefa a sochu sv. Vendelína.

Sacral monuments

There is the Roman Catholic **Church of St Martin the Bishop** in the commune. The single-nave Gothic structure was later Baroquized, but the sanctuary preserved the original Gothic style. The church was built around 1215 at the order of the Old Hungarian King Andrew II. The church was damaged and refurbished in 1623. More than a life-sized statue of the patron of the church St Martin is on the main altar. The left lateral altar is consecrated to Virgin Mary of Seven Sorrows and the right altar is dedicated to the Divine Heart of Jesus. The church tower is interesting because its peak consists of a walled spire surrounded by four little towers. The tower originally stood outside the ground plan of the nave but it was inbuilt into the nave later in 1692.

Among other sacral monuments of the commune are three chapels, Chapel of Virgin Mary, Chapel of Virgin Mary the Help of Christians and the Chapel of St Florian. Central cross at the graveyard, wayside cross on the Ružindolská road, cross on the Cíferská street and the memorial to the victims of the world wars complement the list of commune's monuments. Statues of St Joseph and of St Wendelin should be also added to them.

Kaplnka Panny Márie
Chapel of Virgin Mary

Kaplnka Panny Márie
pomocnice kresťanov
Chapel of Virgin Mary Help
of Christians

Kaplnka sv. Floriána
St Florian Chapel

Centrálny kríž na cintoríne
Central cross at the
graveyard

Kamenný kríž
Stone Cross

Pamätník obetiam
svetových vojen
Monument to the
victims of World Wars

Kríž na Ružindolskej ceste
Cross on the Ružindolská road

40

Kríž na Cíferskej ulici
Cross on the Cíferská ulica
Street

Socha sv. Jozefa
Statue of St Joseph

Socha sv. Vendelína
Statue of St Wendelin

Kríž pri kostole
Cross next to the church

Igram

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 144 m

Rozloha/Area: 830 ha

Počet obyvateľov/Population: 570

Kostol sv. Imricha
St Emerich Church

Igram leží na ľavej strane potoka Vištuk v okrese Senec takmer v polovici cesty zo Senca do Trnavy. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z listiny Bratislavskej župy z roku 1244, keď sa spomína pod menom Ikrám ako obec ležiaca pri potoku Barzaneh. Pomenovanie obce pochádza od staroslovienskeho slova igríci, čo znamená hudcov či hudobníkov, ktorí patrili k Bratislavskému hradu a usadili pri spomínanom potoku. Ďalšia zmienka o obci v listine arcibiskupa Tomáša pochádza z roku 1313. O desať rokov neskôr sa majiteľom Igramu stal hlavný župan Bratislavskej župy gróf Mikuláš a od 15. storočia sa dlhoročnými majiteľmi Igramu stali zemanovia z Boršy. Začiatkom 16. storočia bola obec pri prechode španielskeho žoldnierskeho vojska, ktoré ťahlo proti Turkom, spustošená. V roku 1553 pri daňovom súpise priznala rodina grófa Nyáryho 15 zdaniteľných domov. Od roku 1610 bola obec pod správou hradu Červený Kameň. Od polovice 17. storočia vystupovali ako jediní a dediční majitelia Erdődyovci a Pálfirovci. V tomto období mala obec charakter malej sedliackej osady na čele s richtárom s niekoľkými poddanými a želiarmi. Okrem malých slamou pokrytých domcov bola v obci malá kaplnka, ku ktorej v roku 1861 pristavili vežu a kaplnku čiastočne ju rozšírili.

Igram is a village on the left side of the brook Vištuk in district Senec almost half way from Senec to Trnava. It was first mentioned in the document of Bratislava's county of 1244 quoted as *Ikrám* a village next to the brook Barzaneh. The origin of the name of the village corresponds to the Old Slav word igríci, which means minstrels or musicians of the Bratislava castle which settled next to the quoted brook. Another mention of the village is in the document of Archbishop Thomas of 1313. Ten years later the district administrator of the Bratislava county, Count Mikuláš became the owner of the village followed in the 15th century by long-year owners of Igram, landlords of Borša. By the beginning of the 16th century the village was depredated by the passing Spanish mercenaries fighting the Turks. In 1553, family of Count Nyáry acknowledged 15 taxable houses in their tax return. After 1610 the village was administered by the castle of Červený Kameň and from the mid-17th century the only owners of the village were the hereditary families of Erdődy and Pálffy. The character of the village at that time was that of a small peasant settlement with a reeve and several serfs. Apart from small houses covered by straw roofs there was a small chapel. In 1861 a tower was added to it and the chapel was also enlarged.

Sakrálné pamiatky

Pôvodne barokový **Kostol sv. Imricha** bol postavený v roku 1772. Kostol zväčšili a neorománsky upravili v roku 1861. Vtedy nadstavili aj ihlanovú vežu. Kostol je jednoloďový a jeho priestor je zaklenutý pruskými klenbami. V neorománskej fasáde sú plastiky svätcov. Vnútorne zariadenie kostola v historizujúcom slohu pochádza z druhej polovice 19. storočia. Barokový oltár Panny Márie z roku 1727 obsahuje obraz Madony.

K sakrálnym pamiatkam patria aj románsko-neogotický prícestný kamenný kríž za obcou z roku 1880 a kríž z roku 1880 umiestnený pred vchodom do Kostola sv. Imricha. Na cintoríne (s domom smútku) stoja centrálny kríž zhotovený z dreva a so sochou ukrižovaného Ježiša Krista a kríž Panny Márie z roku 1888. Pred kostolom sa nachádzal kríž s pomníkom padlým v prvej svetovej vojne. Po rekonštrukcii a úpravách cintorína v osemdesiatych rokoch 20. storočia bol spolu s tabuľou padlých v Slovenskom národnom povstaní premiestnený na cintorín. Súbor sakrálnych pamiatok dopĺňajú Kaplnka sv. Vendelína a dva kríže (v obci a mimo obce).

Sacral monuments

Originally Baroque **Church of St Emerich** was built in 1772. The church was enlarged and adapted in a Neo Romanesque style in 1861. It was also when the pyramidal tower was heightened. It is a single-nave church and its space is arched by Prussian arches. There are sculptures in the Neo Romanesque façade. The interior of the church in the historicizing style is from the second half of the 19th century. The Baroque altar of Virgin Mary of 1727 contains the picture of Madonna.

Among the sacral monuments of the village are: Romanesque to Neo Gothic wayside stone cross beyond the village area from 1880 and a cross of 1880 placed in front of the entry to the St Emerich Church. Wooden cross with the statue of the crucified Jesus Christ and a cross of Virgin Mary of 1888 are in the graveyard (which also has the House of Mourning). There used to stand a cross with the monument to the victims of the First World War in front of the church. After reconstruction and renewal of the graveyard in the 1980's it was moved along with the tablet carrying the names of the victims of the Slovak national uprising to the graveyard. The set of sacral monuments also contains the Chapel of St Wendelin and two crosses (in and outside the village).

Prícestný kamenný kríž
za obcou
Wayside stone cross beyond
the village

Kríž pred vchodom do
kostola
Cross in front of the church
entrance

Kríž s pomníkom padlým
v prvej svetovej vojne
Cross with the monument to
the fallen in the First World War

Kríž v obci
Cross in the village

Socha Najsvätejšieho Srdca
Ježišovho
Statue of the Most Holy
Heart of Jesus

Kríž Panny Márie na
cintoríne
Cross of Virgin Mary at the
graveyard

Kríž za obcou
Cross beyond the village

Kaplnka sv. Vendelína
St Wendelin Chapel

Jánovce

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 120 m

Rozloha/Area: 359 ha

Počet obyvateľov/Population: 494

Zvonica na cintoríne
Belfry at the graveyard

Jánovce ležia na rozhraní Úľanskej mokrade a Žitného ostrova v okrese Galanta. Územie stredného toku Čiernej vody a Malého Dunaja bolo obývané už v dávnej minulosti. V období Veľkej Moravy tu jestvovali osady, z ktorých sa neskôr vyvinuli dnešné Veľké Úľany, Jelka a Kráľová pri Senci. Stredoveké územie chotára Jánoviec, patriace budínskym a potom bratislavským klariskám získali kúpou v polovici 16. storočia Pálfiovci. V priebehu 17. storočia si tu vybudovali menší majer, nazývaný Janosház, ktorý však so súčasným menom obce nemá nič spoločné. Koniec 18. storočia sa niesol v znamení zakladania väčších majetkových a hospodárskych celkov. V roku 1792 prišlo aj k založeniu dnešných Jánoviec, ktoré dostali pomenovanie po novom majiteľovi Jánovi Pálfi. Už v roku 1795 bol vyhotovený katastrálny plán (overený hlavným župným zememeračom) obce Jánovce. V roku 1869 mali Jánovce 135 obyvateľov slovenskej národnosti. Počet domov (pôvodne 15 a jeden dom pastiera) sa v roku 1828 zvýšil na 19. Poľnohospodársky charakter však nedovoľoval obci rýchlejší rast. Po vzniku Československej republiky došlo k parcelácii grófskych veľkostatkov. Na parcelovanom janovskom veľkostatku vznikla v roku 1932 aj tzv. Včelárska paseka.

Jánovce is situated at the border between the Úľanská mokrad' wetland and Žitný ostrov in district Galanta. The area of the middle reach of the stream Čierna voda and the River Malý Dunaj had been populated since the remote past. Settlements which later gave origin to the villages Veľké Úľany, Jelka and Kráľová pri Senci existed here in the Great Moravian era. The medieval land area of Jánovce, which then belonged to the convent of Clarisses of Buda and later of Bratislava, was acquired by purchase by the family of Pálffy in the mid-16th century. In the course of the 17th century the aristocrats had established there a farmstead called Janosház which, however has nothing in common with the name of the commune. The end of the 18th century was in the era of founding larger properties and economic units. In 1792, also what is today Jánovce was founded and it bears the name of the new owner, Ján Pálffy. Already in 1795, a cadastral plan was made (as certified by the main county land surveyor) of the village Jánovce. Its population in 1869 was 135 inhabitants of Slovak nationality. The number of houses (originally 15 plus one shepherd's house) increased to 19 in 1828. But the farming character of the village did not allow any accelerated growth. The large landed estate of the Count was parcelled after the foundation of the Czechoslovak Republic. 1932 is the year when what is referred to as Včelárska paseka was created in the parcelled estate of Jánovce.

Kaplnka Ružencovej Panny Márie
Chapel of Virgin Mary of the Rosary

Sakrálné pamiatky

V obci stojí rímskokatolícka **Kaplnka Ružencovej Panny Márie**, ktorá je súčasťou farnosti vo Veľkých Úľanoch. Kaplnka bola postavená v roku 1935 a jej stavbu realizovali stavbári z Talianska. V tom istom roku bola kaplnka vysvätená Ružencovej Panne Márii. Dominantou interiéru je oltár, ktorý dali vyhotoviť Sandor Duray s manželkou Máriou v roku 1935. Kaplnka bola v rokoch 2003 až 2004 vrátane úprav okolia kompletne zrekonštruovaná a v roku 2005 nanovo vysvätená.

Občan Jánoviec Jozef Ďuriš s manželkou Máriou nechal na vlastné náklady vyhotoviť zvoncu. Osadili ju a slávnostne vysvätili v roku 2012. Po roku 2017, keď bol zvon „umieráčik“ odcudzený, vyhotovili nový zvon z finančnej zbierky obyvateľov obce.

V obci sú dva cintoríny – rímskokatolícky (s centrálnym krížom, domom smútku, zvoncou a krížom) a evanjelický (s domom smútku).

Sakrálné pamiatky dopĺňa lurdská jaskyňa so sochou Panny Márie Lurdskej a socha sv. Vendelína.

Sacral monuments

There is the Roman Catholic **Chapel of Rosary Virgin Mary** which belongs to the parish of Veľké Úľany. The chapel was built in 1935 by masons from Italy. The chapel was consecrated to the Rosary Virgin Mary in the same year. The principal item of its interior is the altar. Sandor Duray with his wife Mária had it made in 1935. Chapel and its environs were completely reconstructed in the years 2003 to 2004 and reconsecrated in 2005.

The local citizen Jozef Ďuriš with his wife Mária had constructed a belfry at his own expense. It was ceremoniously consecrated in 2012. After 2017 when the death bell was stolen a new bell financed by a people's collection was made.

The village has two graveyards, a Roman Catholic with the central cross, House of Mourning, belfry, and a cross and a Lutheran one with the House of Mourning.

Sacral monuments also include the Lourdes cave with the statue of Virgin Mary of Lourdes and St Wendelin's statue.

Centrálny kríž na katolíckom cintoríne
Central cross at the Catholic graveyard

Evanjelický cintorín
Lutheran graveyard

Lurdská jaskyňa
Lourdes cave

Kríž na katolíckom cintoríne
Cross at the Catholic graveyard

Socha sv. Vendelína
St Wendelin statue

Jelka

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 121 m

Rozloha/Area: 3 266 ha

Počet obyvateľov/Population: 3 946

Jelka leží pri Malom Dunaji v okrese Galanta. Obec vznikla z viacerých samostatných usadlostí. Jej názov sa prvýkrát spomína v kráľovskej darovacej listine z roku 1197 v podobe Ilka (listina kráľa Bela IV. z roku 1239 spomína tri obce s názvom Ilka, ktoré patrili pod Bratislavský hrad). Začiatkom 14. storočia sa obec nazývala Harmathely. Od roku 1343 bola obec majetkom budínskych klarisiek. Neskôr sa obec spomína aj ako Jóka či Óralja-pusztá. Vo vojnových rokoch 1490 až 1505 obec spustošili vojská cisára Maximiliána a v roku 1541 ju kompletne zničili Turci. Začiatkom 18. storočia sa v obci viackrát objavili kurucké vojská Františka II. Rákociho. Väčšina šľachtických rodín sa vyvinula z poddaných, patriacich Bratislavskému hradu. Najstaršími známymi rodmi boli Etreovci, Magyarovci, Olgyaiovci, Borsaiovci, Jánokiovci a Ilkaiovci. K významným rodom obce patrí aj rodina Takácsovcov, ktorí sa objavili v 16. storočí a získali šľachtický dekrét. Medzi významné šľachtické rodiny patrili aj Udvarnokiovci. V Jelke má korene aj ďalšia starodávna šľachtická rodina Bratislavskej župy – Vízkelettyovci.

Pozoruhodnou technickou pamiatkou obce je vodný kolový (Némethov) mlyn so skanzenom. Stojí v krásnom zákutí na brehu Malého Dunaja, ktorý vytvára meandrovité koryto v dĺžke asi 23 km. Prístupný je poľnou cestou (1 km) od cesty smerom do Dunajskej Stredy.

Jelka is situated next to the River Malý Dunaj in district Galanta. The village owes its origin to a cluster of several independent farmsteads. Its name was mentioned for the first time in the royal donation deed of 1197 as *Ilka* (the document of King Belo IV of 1239 mentions three communes with name *Ilka* that belonged to the Castle of Bratislava). By the beginning of the 14th century the name used for the village was *Harmathely*. After 1343 the Clarisse order of Buda owned it. Later this village was also mentioned as *Jóka* or *Óraljapuszta*. The village was sacked and devastated in the war years of 1490 to 1505 by the troops of Emperor Maximilian and in 1541 it was completely destroyed by the Turks. At the beginning of the 18th century the Kuruc troops of Francis Rákóczi II passed through the village. The majority of noble families had their serf ancestors owned by the castle of Bratislava. The oldest known lineages were those of Etre, Magyar, Olgyai, Borsai, Jánoki and Ilkai. The family of Takács was also an important one. It emerged in the 16th century when it obtained the aristocratic decree. Less important was the family of Udvarnoky. The very old noble family of Vízkeletty of the County of Bratislava particularly also has its roots at Jelka.

The remarkable industrial monument to be seen in the village is the water mill (Németh's) with an open air museum. It is situated in a wonderful nook on the bank of the River Malý Dunaj with the meandering channel about 23 km long. It is accessible by a dirt road (1 km) from the main road heading to Dunajská Streda.

Sochy svätých so sväticou Veľkej Jelky
Sculptural group of saints with the
patron saint of Veľká Jelka

Sakrálné pamiatky

Najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou obce je rímskokatolícky **Kostol Narodenia sv. Jána Krstiteľa** z 13. storočia. Jednovežový kostol, resp. jeho časti boli postavené v rôznych obdobiach. Zadná časť, tzv. malá sakristia, vznikla ešte v roku 1250 z pálených tehál v románskom slohu. Svätyňa bola pristavaná v roku 1456 a hlavná loď v rokoch 1549 až 1577. V rokoch 1747 až 1752 sa uskutočnila rozsiahla baroková prestavba, ktorú si vyžiadalo poškodenie kostolíka po zemetrasení. Počas tejto barokovej prestavby bol kostol rozšírený o západnú vežu a novú loď, pričom tá staršia mohla byť pri jej výstavbe využitá. Apsidu zmenili na sakristiu a románsky vífazný oblúk zamurovali. Ďalšie práce sa realizovali aj v tretej štvrtine 19. storočia. Súčasnú podobu dostal kostol v roku 1921, keď bola pristavená priečna loď a južná sakristia. Hlavný barokový oltár je darom klarisiek z roku 1697. Reštaurovali ho v rokoch 1759 a 1831. V strede oltára je obraz Narodenia Jána Krstiteľa. Medzi historické skvosty kostola patrí krstiteľnica z 18. storočia a mechanický organ z roku 1855.

Významnou historickou pamiatkou Jelky je aj **Kaplnka sv. Anjelov strážcov** z roku 1728. V barokovom štýle ju dal postaviť gróf Michal Takács. Kaplnku v roku 1774 prestavali a v jej krypte odpočívajú viacerí členovia rodiny Takáčovcov.

Kostol Narodenia
sv. Jána Krstiteľa
Church of Nativity of
St John the Baptist

Kaplnka sv. Anjelov
strážcov
Chapel of St Angels
the Guardians

Sacral monuments

The main sacral monument of the village is the Roman Catholic **Church of the Nativity of St John the Baptist** from the 13th century. A single-tower church or its parts were built in different times. The back part referred to as the small sacristy was made of unburned bricks in the Romanesque style in 1250. The sanctuary was added to it in 1456 followed by building the main nave in the years 1549 to 1577. The Baroque reconstruction which was prompted by the damage caused to the church by earthquake took place in the years 1747 to 1752. The church was also enlarged by the western tower and a new nave while the older one was used during the construction. The apse was changed into the sacristy and the Romanesque triumphal arch was walled in. Additional works were carried out by the end of the 19th century. The church acquired its present face in 1921 when the crosswise nave and the southern sacristy were added. The main altar was donated by the Clarisse nuns in 1697. It was restored in the years 1759 and 1831. Picture of the Nativity of St John the Baptist is in the centre of the altar. The baptistery of the 18th century and the mechanical organ of 1855 are the historical gems of the church.

Jelka also boasts an additional historical monument which is the **Chapel of the St Angels the Guardians** of 1728. Count Michal Takács had it built in the Baroque style. The chapel was reconstructed in 1774 and several members of the Takács family rest in its crypt.

Kostol
reformovanej
cirkvi
Calvinist Church

Evanjelický kostol
Lutheran Church

V obci stojí aj pôvodne neskorobarokový **kostol reformovanej cirkvi** (kalvínsky) postavený v roku 1784. Podľa iných zdrojov bol postavený v rokoch 1798 až 1800. Za pôsobenia Karola Vargu bol v roku 1930 starý kostol zbúraný a na jeho mieste bol postavený terajší chrám. **Evanjelický kostol** bol postavený v rokoch 1969 až 1971 (predtým evanjelici používali kalvínsky kostol).

K ďalším sakrálnym pamiatkam patria Kaplnka sv. Štefana Uhorského, kráľa, socha sv. Floriána z roku 1930, socha sv. Jána Nepomuckého, socha sv. Rodiny, svätica cintorína (súsošie anjelov a svätých) z roku 1888, tri kríže (na okraji obce v smere na Eliášovce, pri kostole a v centre obce), lurdská jaskyňa a historický kríž v časti Dolný Báč. Židovská komunita mala v obci svoju synagógu a školu, obidva objekty však boli zbúrané. Židovskú minulosť pripomína už len cintorín.

Okrem cintorína v Jelke (s domom smútku, centrálnym krížom a pamätníkom) a židovského cintorína je v časti Nová Jelka aj ďalší cintorín (s centrálnym krížom).

Kaplnka sv. Štefana Uhorského
Chapel of St Stephen of Old Hungary

Lurdská jaskyňa
Lourdes cave

There is also the originally Late Baroque **Calvinist church** in the village built in 1784. However, according to other sources it was in the years 1798 to 1800. Karol Varga had it pulled down in 1930 and the present church now stands in its site. The **Lutheran church** was built in the years 1969 to 1971.

Other sacral monuments in this village are: Chapel of St Stephen the Old Hungarian King, the statue of St Florian of 1930, statue of St John of Nepomuk, statue of St Family, sculptural group of angels and saints in the graveyard of 1888, three crosses (placed on the edge of the village in the direction to Eliášovce, next to the church and in the centre of the village), the Lourdes cave and the historical cross in the part of the village called Dolný Báč. The Jewish community had its synagogue and a school; both structures had been pulled down though. Only the graveyard reminds of the Jewish past in this village.

Apart from the graveyard in Jelka (with the House of Mourning) and the Jewish graveyard there is an additional graveyard with central cross in Nová Jelka.

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Socha sv. Rodiny
Statue of Holy Family

Svätica cintorína
Patron saint of the graveyard

Kríž na okraji obce v smere na Eliášovce
Cross on the edge of the village in direction of Eliášovce

Kríž pri kostole
Cross next to the church

Kríž v obci
Cross in the village

Historický kríž v Dolnom Báči
Historic cross in Dolný Báč

Kaplna

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 146 m
Rozloha/Area: 553 ha
Počet obyvateľov/Population: 898

Kaplna leží v dolinke Vištuckého potoka v okrese Senec takmer v polovici cesty medzi Sencom a Trnavou. Fakty o počiatkoch obce nie sú doteraz celkom jasné. Dve najstaršie listiny (z rokov 1244 a 1313) sa vzťahujú na Kostol sv. Alžbety. Existencii kostola v štyridsiatych rokoch 13. storočia však jednoznačne nasvedčujú architektonické a výtvarné artefakty kostola. Kaplna mala v tomto období najviac 100 až 200 obyvateľov. Pôvodná obec sa nachádzala na západ a sever od kostola, pričom v súčasnosti sa rozkladá na oboch stranách cesty smerujúcej z Bratislavy do Trnavy. Do polovice 15. storočia bola obec v držbe zemanov. V roku 1543 bolo v obci 17 poddanských usadlostí. báhoňskej farnosti.

Kaplna bola koncom dvadsiatych rokov 16. storočia postihnutá tureckým a vojenským pustošením. Neskôr sa stala súčasťou panstva Červený Kameň a majetkom Fuggerovcov, ktorí zničenú obec opäť obnovili. Kaplnu zaradili do cirkevnej správy Báhoňa a na dlhé obdobie zostala filiálkou. V súčasnosti je samostatnou farnosťou.

Kaplna is situated in the valley of Vištucký brook in the district of Senec almost half way between Senec and Trnava. Beginnings of this village are not altogether clear. The two oldest documents (from the years 1244 and 1313) are related to the Church of St Elisabeth. Nevertheless, the architectural and artistic artefacts of the church doubtless testify to the existence of the church in the 1240s. At that time Kaplna had only about 100 to 200 inhabitants. The original commune lied west and north of the church while today it stretches on both sides of the road heading from Bratislava to Trnava. It was owned by landlords until the mid-15th century. In 1543 there were 17 serf homesteads belonging to the parish of Báhoň.

By the end 1520s Kaplna was stricken by the Turkish and military devastation. Later it became part of the estate of Červený Kameň and property of the family Fugger who renovated it. Kaplna was put under the church administration of Báhoň and remained its branch for a long time. Today it is an independent parish.

Sakrálné pamiatky

Najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou obce je rímskokatolícky románsko-gotický **Kostol sv. Alžbety** z 13. storočia. Ide o pomerne veľkú, pôvodne dvojvežovú tehlovú stavbu. Kostol začali stavať ako trojlodovú románsku stavbu s dvojvežovým západným priečelím a kvadratickým presbytériom, na ktorom už boli použité gotické prvky.

Sacral monuments

The most important sacral monument of the village is the Romanesque-Gothic **Church of St Elisabeth** of the 13th century. It is a comparatively large, originally two-tower brick building. The church was started as a three-nave Romanesque building with two-tower western front face and a quadratic presbytery with Gothic details.

Kostol sv. Alžbety
St Elisabeth Church

Počas tureckých vojen v 16. storočí bol kostol poškodený a pustol. Opravy sa dočkal v dvadsiatych rokoch 17. storočia, keď bol zastrešený a loď dostala nový plochý strop. Pravdepodobne počas tejto obnovy došlo aj k zbúraní južnej veže. Okolo roku 1700 a v nasledujúcom období bola stavba (a najmä jej strecha) viackrát opravovaná. V rokoch 1760 a 1762 došlo v rámci barokovej prestavby k zamurovaniu románskych okien a pôvodného portálu na južnej strane lode, ktorá dostala nové, dobové okná, ako aj nový vstup. Obvodové múry boli znížené o približne 60 až 70 cm a loď bola zaklenutá a nanovo zastrešená. V roku 1776 bola pred južným vchodom postavená prístavba, tzv. žobráčovňa, ktorá bola neskôr odstránená. Ďalšie rekonštrukčné práce sa realizovali v rokoch 1787 a 1788. Kostol dostal novú šindľovú strechu, potom bol prvýkrát omietnutý. Obnova sa dotkla aj veže, ktorej okná boli zmenšené. V roku 1868 bol kostol vyzdobený maľbami biblických motívov od Jána Balzera. V rokoch 1960 až 1962 sa kostol obnovil, pričom po odstránení omietky boli odkryté stredoveké stavebné prvky. Obnova veže sa realizovala v roku 2013.

Sakrálné pamiatky dopĺňajú cintorín (s centrálnym krížom, domom smútku a krížom), božie muky pri kostole, božie muky v centre obce, kríž pre kostolom, kríž za obcou, socha Panny Márie a socha sv. Jána Nepomuckého. V roku 1996 vybudovali v obci aj jaskyňu Lurdskej Panny Márie.

During the Turkish fights in the 16th century the church was damaged and was abandoned. It was repaired in the 1720s when it got a new roof and the nave acquired a flat ceiling. It was probably during this reconstruction that the southern tower was pulled down. Around 1700 and the following years the building (and especially its roof) was repeatedly repaired. In the years 1760 to 1762 during the Baroque rebuilding also the Romanesque windows and the original portal on the southern side of the nave were walled in. The nave was given new, then modern windows and a new entrance. The enclosure walls were lowered by about 60 to 70 cm and the nave was arched and given a new roof. In 1776, an extension was built for panhandlers in front of the southern entrance which was later removed. The following reconstructions took place in the years 1787 – 1788. In 1868, the church was decorated by the paintings of biblical scenes by Ján Balzer. In the years 1960 to 1962 the church was refurbished again and the plasterwork removed, revealing the medieval construction elements. The renewal of the tower took place in 2013.

Sacral monuments in this village also include the graveyard (with central cross, House of Mourning and a cross), Crucifixion next to the church, additional Crucifixion in the centre of the village, cross in front of the church, cross beyond the lower end of the village, statue of Virgin Mary and statue of St John of Nepomuk. In 1996, also the Lourdes cave of Virgin Mary was built.

Centrálny kríž na cintoríne
Central cross at the graveyard

Božie muky pri kostole
Shrine next to the church

Božie muky v obci
Shrine in the village

Kríž pred kostolom
Cross in front of the church

Kríž za obcou
Cross beyond the village

Socha Panny Márie
Statue of Virgin Mary

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Lurdská jaskyňa
Lourdes cave

Križovany nad Dudváhom

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 132 m

Rozloha/Area: 1 026 ha

Počet obyvateľov/Population: 1 778

Križovany ležiace desať kilometrov juhovýchodne od Trnavy sa prvýkrát spomínajú až v 13. storočí ako Sancta Crux. Sú však nepochybne staršie a patria medzi najvýznamnejšie archeologické lokality s nálezmi od staršej kamennej doby po obdobie Veľkej Moravy. Obec postupne patrila panstvám Červený Kameň, Šintava a Čeklís. Pomenovanie obce pravdepodobne súvisí s existenciou dôležitej cestnej križovatky. Jedna cesta prechádzala z juhu na sever a viedla popri močaristom území, kde sa rozlievala riečka Dudváh. Od Šintavy smerovala ďalšia cesta k Trnave, ktorá už na začiatku stredoveku nadobudla nadregionálny význam a bola až do osmanskej invázie v 16. storočí dôležitou medzinárodnou cestnou spojniciou. Veľkou udalosťou druhej polovice 19. storočia bolo vybudovanie železnice Trnava – Sereď, ktorá prechádzala aj cez Križovany. Železnica bola veľkou výhodou pre rýchlejšiu a lacnejšiu

Križovany, the village situated 10 kilometres south-east of Trnava, was first mentioned in the 13th century as *Sancta Crux*. But the village is undoubtedly older and is one of very important archaeological localities with finds ranging from the Oldest Stone Age up to the Great Moravian period. It was owned by the estates of Červený Kameň, Šintava and Čeklís. The name of the village (*kríž* = cross in English) is probably connected with the existence of important crossroads. One road proceeded from the south to the north skirting the wetland of the River Dudváh. The second road headed from Šintava to Trnava. This road acquired superegional significance and was an important international corridor until the Turkish invasion in the 16th century. The great event of the second half of the 19th century was the opening of the Trnava – Sereď railway which also passed through Križovany. The railway became a swifter and

dopravu poľnohospodárskych produktov a kvôli tomu vybudovali v roku 1914 cez obec až po stanicu, v dĺžke viac ako dva kilometre, vydláždenú cestu čadičovými kockami.

Súčasný názov obce Križovany nad Dudváhom je novodobý. Vznikol až v roku 1948, kedy sa poslovenčovali niektoré mená dedín a miest maďarského alebo nemeckého pôvodu. Z Kerestúra sa vtedy stali Križovany. V roku 1975 sa Križovany stali súčasťou obce Dudváh (spolu s Vlčkovcami a Opojom) a v roku 1990 sa stali opäť samostatnou obcou. Najvýznamnejšou osobnosťou Križovian bol hudobný skladateľ Gejza Dusík, ktorý patril medzi priekopníkov slovenskej populárnej hudby a spoluzakladateľov slovenskej operety.

cheaper transport of farm products especially after an over 2 kilometres long road paved by graystone cobbles was built through the village as far as the railway station in 1914.

The now used name of Križovany nad Dudváhom is modern. It was introduced in 1948, when names of some villages and towns were Slovakized in order to replace the Magyar or German ones. It was then that *Kerestúr* was changed into Križovany. Križovany became part of the village Dudváh (along with Vlčkovce and Opoj). However, it became independent village again in 1990. The most important figure of Križovany was the composer Gejza Dusík, one of the pioneers of the Slovak pop music and a fellow-founder of the Slovak operetta.

Sakrálné pamiatky

Najvýznamnejšou kultúrno-historickou pamiatkou v Križovanoch nad Dudváhom je mimoriadne hodnotná románska **Rotunda sv. Kríža** pochádzajúca pravdepodobne z obdobia pred rokom 1246. Rotunda je stavebne spojená s rímskokatolíckym **Kostolom Povýšenia sv. Kríža** z roku 1938. Vtedy rotunda dostala funkciu adoračnej kaplnky a miesto na východnom vyústení severnej bočnej lode kostola. Presný dátum vzniku križovianskej rotundy nie je známy. Na jej starobylosť však poukazuje zasvätenie sv. Krížu doložené listinou z roku 1296. Takéto patrónstva boli na území dnešného Slovenska obvyklé predovšetkým v veľkomoravskom a románskom období. Rotunda je pôvodným a celistvo zachovaným stavebným objektom patriacim do špecifickej skupiny románskych tehlových kostolov, ktoré vznikali v 12. storočí a začiatkom 13. storočia. Je klasickou ukážkou rotundy vytvorenej valcovou loďou a podkovovitou apsidou. Súčasťou jej okolia bol cintorín, na ktorom sa pochovávalo do roku 1775. V roku 1969 opravili strechu rotundy a objektu prinavrátili pôvodný vzhľad, čím sa zaradil k umeleckým skvostom včasne stredovekého staviteľstva na Slovensku. V roku 2000 opäť opravili strechu a v roku 2014 vymenili strešnú krytinu.

Sacral monuments

The most significant cultural and historical monument of Križovany nad Dudváhom is the valuable Romanesque **Holy Cross Rotunda** probably from the period before 1246. Rotunda is attached to the Roman Catholic **Church of the Ascension of the Holy Cross** from 1938. It was then that Rotunda acquired the function of adoration chapel and a place at the eastern end of the northern lateral church nave. The precise date of the origin of the Rotunda is not known. Its ancient age though is proved by the consecration date to the Holy Cross in the document of 1296. Such patronages in the territory of Slovakia were quite common in the post-Great Moravian and Romanesque periods. Rotunda is the original and preserved building belonging to the specific group of the Romanesque brick churches built in the 12th and the beginning of the 13th centuries. It is the classic example of rotunda formed by a cylindrical nave and the horse shoe shaped apse. Part of its surroundings used to be a cemetery which served for burying until 1775. In 1969, the roof was repaired and the building acquired the original appearance which added it to the artistic jewels of the early medieval building craft in Slovakia. The roof was again repaired in 2000 while the roof covering was changed in 2014.

Kostol Povýšenia sv. Kríža
Church of Ascension of the Holy Cross

Rotunda sv. Kríža s kostolom
Holy Cross Rotunda with the church

K ďalším sakrálnym pamiatkam obce patria Kaplnka sv. Jána Nepomuckého a viaceré božie muky (s obrázkom sv. Izidora, sv. Jána Pavla II. či Trnavskej Panny Márie). Ústredný kríž na cintoríne, kríž pred kostolom, pamätník obetiam druhej svetovej vojny a pomník nenarodených detí dopĺňajú výpočet ďalších pamätihodností obce. K nim treba ešte pripočítať sochu sv. Floriána, sochu sv. Jozefa a sochu Panny Márie.

Božie muky s obrázkom sv. Izidora
Shrine with the picture of St Isidore

Božie muky s obrázkom sv. Jána Pavla II.
Shrine with the picture of St John Paul II

Among other sacral monuments of the village is the St John of Nepomuk Chapel and several Crucifixions (with the picture of St Isidor, of St John Paul II or of the Virgin Mary of Trnava), the central cross at the graveyard, the cross in front of the church, memorial to the victims of the WWII and the memorial to unborn children. The statue of St Florian, the statues of St Joseph and Virgin Mary should also be added to them.

Kaplnka sv. Jána Nepomuckého
Chapel of St John of Nepomuk

Božie muky s obrázkom Trnavskej Panny Márie
Shrine with the picture of Virgin of Trnava

Ústredný kríž na cintoríne
Central cross at the graveyard

Kríž pred kostolom
Cross in front of the church

Pamätník obetiam druhej svetovej vojny
Monument to the victims of the Second World War

Pomník nenarodených detí
Monument to unborn children

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Jozefa
Statue of St Joseph

Socha Panny Márie
Statue of Virgin Mary

Majcichov

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 149 m

Rozloha/Area: 1 820 ha

Počet obyvateľov/Population: 2 171

Niekoľko kilometrov južne od Trnavy leží na sútoku Dudváhu a Trnávky obec Majcichov. Napriek tomu, že prvá písomná zmienka o Majcichove pochádza z roku 1266, keď sa spomína ako Moychech, obec bola osídlená dávno predtým. Majcichov sa veľkými písmenami zapísal do histórie Veľkej Moravy. V tom období tu existovalo hradisko s dôležitou obchodnou a správnu funkciou v širokom regióne dolného Považia. Pod jeho správou patrili aj osady ležiace na území dnešnej Trnavy. Hradisko zrejme v prvej polovici 11. storočia zničili staromaďarské vojská. Majcichov v minulosti patrilo viacerým majiteľom a v polovici 18. storočia sa stal strediskom tzv. Majcichovského dištriktu šintavského a neskôr čekliskeho panstva.

Najslávnejšou osobnosťou v dejinách obce bol kňaz, spisovateľ a národný buditeľ Ján Palárik (1822 – 1870), jeden zo zakladateľov Spolku sv. Vojtecha, ktorého v obci aj pochovali. Preslávili ho najmä dramatické hry ako napríklad Drotár alebo Dobrodružstvo pri obžinkoch, ktoré sa dodnes hrávajú v divadlách po celom Slovensku. Život a dielo tohto veľikána slovenských dejín pripomína pamätná izba J. Palárika.

Pomník Jána Palárika pred kostolom
Monument dedicated to Ján Palárik
in front of the church

Several kilometres south of Trnava at the confluence of the Rivers Dudvák and Trnávka is the village Majcichov. In spite of the fact that the first written mention of Majcichov is from 1266 where it is referred to as *Moychech*, the village was populated long before that. Majcichov became an important place in the Great Moravian history as a hill fort with an important merchant and administrative function in the wide region of the Lower Považie. It also administered the settlements existing in the territory of today's Trnava. The hill fort was probably damaged by the Old Hungarian warriors in the first half of the 11th century. In the past, Majcichov was owned by various owners and in the mid-18th century it became the centre of what was referred to as the Majcichov District of the estates of Šintava and Čeklís.

The best-known figure of the history of the village was the priest, writer and national revivalist Ján Palárik (1822 – 1870), one of the founders of the St Vojtech Association. He is also buried in the village. He attained the fame for his theatre plays such as the *Drotár* (Tinker) or *Dobrodružstvo pri obžinkoch* (Adventure at the Harvest Feast), which are still performed on stages all over Slovakia. Documents and items connected with the life and work of this giant of the Slovak history can be seen at the local Commemorative Room of J. Palárik.

Sakrálné pamiatky

Dominantou Majcichova je rímskokatolícky **Kostol všetkých svätých**, ktorý pôvodne postavili v románskom štýle v 13. storočí a viackrát prestavali. Veža je s najväčšou pravdepodobnosťou oveľa staršia a pochádza z obdobia slovanského hradiska z 8. až 9. storočia. Slúžila ako strážna veža. V roku 1749 pristavili sanktuárium, ktoré je celé z tehál. Kostol bol rekonštruovaný v päťdesiatych rokoch 20. storočia, kedy pristavili aj bočné lode. V rokoch 1995 až 1996 bol farský kostol znovu celý renovovaný.

V deväťdesiatych rokoch 20. storočia vybudovali pri kostole aj jaskyňu Ružencovej Panny Márie. V pravej lodi kostola stojí v súčasnosti nový bočný oltár a v ľavej lodi drevená socha Panny Márie Kráľovnej. Na predĺženom chóre je viac ako 140-ročný pseudogotický organ.

Sacral monuments

The dominant feature of Majcichov is the 13th century Roman Catholic **All Saints Church** originally built in the Romanesque style and several times rebuilt. The tower is most probably older and its origin is dated to the period of the Slav hill fort of the 8th to the 9th century. It served as a sentinel tower. The sanctuary built of bricks was added to it in 1749. The church was reconstructed in the 1950s when also two lateral naves were built. In the years 1995 – 1996 this parochial church was completely renovated.

The cave of the Virgin Mary of Rosary was built next to the church in the 1990s. In the right part of the nave are a new lateral altar and the wooden statue of Virgin Mary the Queen stands in the left nave. A more than 140-years old Pseudo-Gothic organ is in the prolonged loft.

Kostol Všetkých svätých s jaskyňou Ružencovej Panny Márie
All Saints Church with the cave of Virgin Mary of Rosary

Hodnotnou sakrálnou pamiatkou je baroková **Kaplnka Nanebovzatia Panny Márie**, ktorú si katolíci postavili v roku 1697 na hornom konci dediny (v súčasnosti cintorín), pretože kostol načas získali evanjelici. Barokovú stavbu prefasádovali v 20. storočí. Na prednej strane strechy stojí drevená zvonica. V zadnej časti je z vonkajšej strany v stene inštalovaná kamenná socha Sedembolestnej Panny Márie.

K ďalším pamiatkam symbolizujúcim náboženský život v obci patria kamenný kríž pred kostolom, kamenný kríž na Lúkach, kamenný kríž a rustikálny kríž na cintoríne, sochy sv. Barbory, sv. Jána a sv. Floriána.

Kaplnka Nanebovzatia Panny Márie
Chapel of Ascension of Virgin Mary

A valuable sacral monument is the Baroque **Chapel of the Ascension of Virgin Mary** built by the local Catholics in 1697 at the upper end of the village (now graveyard) because the church was acquired by the Lutherans. The Baroque building was rebuilt in the 20th century. Wooden belfry stands on the frontal part of the roof. Stone statue of the Virgin Mary of Seven Sorrows has been installed into the wall in the back part.

Among additional sacral monuments in the village is the stone cross in front of the church, stone cross at Lúky, stone cross and a rustic cross in the graveyard, and statues of St Barbara, St John, and St Florian.

Kamenný kríž pred kostolom
Stone cross in front of the church

Kamenný kríž na cintoríne
Stone cross at the graveyard

Prícestný kríž pri majeri Deviatky
Wayside cross next to the Deviatky farmstead

Kamenný kríž na Lúkach
Stone cross at Lúky

Socha sv. Barbory
Statue of St Barbara

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Pamätník padlých
Monument to the fallen

Opoj

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 135 m
Rozloha/Area: 462 ha
Počet obyvateľov/Population: 1 296

Opoj leží ani nie desať kilometrov južne od Trnavy a priamo z jeho katastrálneho územia pochádzajú prvé nálezy až z mladšej kamennej doby. Prvá doposiaľ známa písomná zmienka o Opoji sa nachádza na listine nitrianskej kapituly z roku 1266. Obsah listiny sa týka predaja časti majetku Majcichova. V listine Bratislavskej kapituly z roku 1278 sa spomína „terra Opoy“ ako vlastníctvo Bratislavského hradu.

Ďalšími veľmi pozoruhodnými listinami sú listina Bratislavskej kapituly z roku 1310 o výmene majetkov či z roku 1510, kedy získal zem Opoj Pavol Holý, vedúca osobnosť medzi trnavskými Slovákmi. Z 18. storočia sa zachovalo viacero listín, ktoré potvrdzujú existenciu sporov medzi opojskými a majcichovskými obyvateľmi. V roku 1975 prišlo k zlúčeniu obcí Opoj, Vlčkovce a Križovany do jednej obce pod spoločným názvom Dudváh. Po roku 1990 sa Opoj stal opäť samostatnou obcou.

Opoj is less than 10 kilometres south of Trnava. The first finds of the younger stone age were found right in its cadastre. The first, so far known, mention of Opoy is in the document of the Nitra Chapter of 1266. The documents concern the sale of a part of property of Majcichov. The document of the Bratislava Chapter of 1278 mentions *terra Opoy* as the property of Bratislava's Castle.

Other quite remarkable documents include the one of the Bratislava Chapter of 1310 about exchange of properties or another of 1510, when Opoy was acquired by Pavol Holý, an important figure of the Slovak community in Trnava. There are also several documents of the 18th century which confirm the existence of contentions between the people of Opoy and Majcichov. In 1975 Opoy was united with the villages of Vlčkovce and Križovany into one under the name Dudváh. However, in 1990 Opoy became again an independent village.

Kostol Najsvätejšej Trojice
Church of the Most Holy Trinity

Sakrálné pamiatky

Najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou Opoja je **Kostol Najsvätejšej Trojice**. Ako kaplnka bola v roku 1752 postavená na cintoríne a zasvätená Najsvätejšej Trojici. Prvá známa generálna oprava kostola sa uskutočnila v roku 1929, keď sa pristúpilo aj k rozšíreniu kostola pristavaním prednej časti, ktorá bola ukončená klenbou. Asi v roku 1932 bol novoprestavaný kostol vymaľovaný obrazmi a ornamentmi. Tieto boli poškodené pri páde veže v auguste 1945. Pri následnej oprave kostola sa maľby zatreli. Ďalšia generálna oprava kostola sa uskutočnila v roku 1982. Pristavili sa schody, zväčšil sa chór, opravila sa strecha, postavila sa veža, zrekonštruovala sa nová elektroinštalácia a osvetlenie. V prvej polovici roka 2001 sa uskutočnila zatiaľ posledná generálna oprava vonkajšej fasády ako i celého interiéru kostola.

Sväté misie pripomína misijný kríž pred kostolom. Na priečelí kostola je pamätná tabuľa rodákovi, kňazovi, spisovateľovi, humoristovi a národnému buditeľovi Ľudovítovi Gašparovi – Zaosekovi. K ďalším sakrálnym pamiatkam obce patria kríž pred cintorínom, kríž na tzv. starej ceste do Trnavy a najmä nová krížová cesta, ktorá vznikla z iniciatívy miestnych občanov v roku 2021. Zvonica, pamätník obetiam svetových vojen, socha Panny Márie (na ceste do Majcichova) a socha sv. Jána Nepomuckého dopĺňajú výpočet ďalších pamätihodností obce.

Sacral monuments

The major sacral monument of Opoj is the **Most Holy Trinity Church**. It was built in 1752 as a chapel in the graveyard and consecrated to the Most Holy Trinity. The first known general repair of the church was made in 1929, when it was also expanded by building the front part finished by an arch. About 1932, the rebuilt church was decorated with pictures and ornaments. They were damaged when the tower fell down in August 1945. During the following repair the paintings were covered. Another general repair was accomplished in 1982. Stairs were added, the loft was enlarged, roof was repaired, tower was built, electric installations and lighting were renewed. In the first half of 2001, so far the last general repair of the outer façade and the whole church interior were carried out.

The mission cross in front of the church reminds of Holy Missions. A commemorative table dedicated to the local native, priest, writer, humorist and revivalist Ľudovít Gašpar-Zaosek is on the front wall of the church. Other sacral monuments in the village: cross in front of the graveyard, cross on what is referred to as the "old" road to Trnava and above all the new Calvary built by the locals in 2021. A belfry, memorial to the victims of the world wars, statue of Virgin Mary (next to the road to Majcichov) and the statue of St John of Nepomuk complement the list of sacral monuments in Opoj.

Zvonica
Belfry

Kríž pred cintorínom
Cross in front of the
graveyard

Kríž na starej ceste do Trnavy
Cross on the old road to
Trnava

Krížová cesta
Cross Way

Pamätník obetiam
svetových vojen
Memorial to the victims of
the World Wars

Socha Panny Márie
Statue of Virgin Mary

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John
of Nepomuk

Pavlice

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 127 m
Rozloha/Area: 743 ha
Počet obyvateľov/Population: 547

Obec Pavlice leží južne od Trnavy na ceste medzi Voderadmi a Pustými Úľanmi. Prvýkrát sa spomína v roku 1266 a uvádza sa ako „terra Pauli“. Originál tejto listiny sa nachádza v Krajinskom archíve v Budapešti. Obec často menila svoje názvy. Začiatkom 14. storočia v roku 1307 stretávame sa s menom Paldy, Pauli, Páldy, Páld a od roku 1948 má súčasné pomenovanie Pavlice. Obec patrila od 16. storočia klariskám. V roku 1803 boli majetkom Viktórie Folliot de Crenville, od roku 1805 šintavského panstva a od roku 1817 panstvu Čeklís. Po zrušení rehole získali v Pavliciach majetky aj nemeckí prisťahovalci. Prevahu v obci však mali Slováci. V rokoch 1974 až 1990 boli Pavlice miestnou časťou obce Voderady.

Pavlice is the village situated south of Trnava next to the road between Voderady and Pusté Úľany. It was first referred in 1266 as *terra Pauli*. Original of this document is in the archives of Budapest. Name of the village was frequently changed. At the beginning of the 14th century, in 1307, it was mentioned as *Paldy, Pauli, Páldy, or Páld* and the present name Pavlice has been used since 1948. The village was owned by the Clarisse convent since the 16th century. In 1803, it was property of Victoria Folliot de Crenville, estate of Šintava owned it in 1805 and after 1817 it belonged to the estate of Čeklís. When the order was abolished German immigrants also acquired properties in Pavlice. But the Slovak population prevailed in the village. Pavlice became part of the village Voderady in the years 1974-1990.

Sakrálné pamiatky

Dominantou Pavlíc je rímskokatolícky **Kostol sv. Mikuláša**, ktorý je renesančno-barokovou stavbou z roku 1643. Pôvodný objekt bol však starší. Kostol dala do renesančnej podoby zrenovovať predstavená kláštora klarisiek v Trnave Klára Szent Királyi. V druhej polovici 18. storočia bol upravený. Posledné väčšie opravy konali v rokoch 1925, 1980 a 1999.

Sacral monuments

The principal object of Pavlice is the Roman Catholic **St Nicolas Church**, a Renaissance-Baroque building of 1643. But the original structure was older. Klára Szent Királyi, Mother Superior of the Clarisse convent in Trnava had it rebuilt in the Renaissance style. In the second half of the 18th century it was adapted. The most recent larger repairs were made in the years 1925, 1980 and 1999.

Kostol sv. Mikuláša
Church of St Nicolas

Ďalšie sakrálné pamiatky sa s jedinou výnimkou nachádzajú na hlavnej ulici. Väčšina z nich sa rekonštruovala v roku 1966. Kríž s ukrižovaným Kristom (s lebkou a plačúcou postavou Panny Márie) bol pôvodne postavený na konci hlavnej ulice, pri rozširovaní obce bol presunutý na okraj cesty. Postavili ho v roku 1757 a rekonštruovali v roku 1968. Socha sv. Vendelína sa nachádza v časti „Za humnami“, žiaľ, už bez pôvodného podstavca. Ide o barokovo-klasicistickú sochu patróna chovateľov dobytka, pustovníka a pastiera z roku 1799. Jej súčasťou je palica na zaháňanie zvierat, pri nohách ovca a rožný dobytok. Na podstavci je reliéf tváre pravdepodobne Bolestnej Panny Márie s mečom smerujúcim na srdce. Je to historicko-umelecky najcennejšia plastika Pavlíc.

Socha sv. Jozefa predstavuje postavu svätca s laliou držiaceho na rukách Ježiška. Na podstavci je umiestnená tabuľa s nápisom: Ku cti svätého Jozefa dali vystaviť Jozef Karel a manželka Anna v roku 1932. Súsošie Najsvätejšej Trojice dali postaviť na podstavci v tvare stĺpa s akantovou výzdobou Pavel Kašuba a jeho manželka. Súsošie bolo poškodené počas druhej svetovej vojny. Ďalšími sakrálnymi pamiatkami sú: socha sv. Floriána, mučeníka, patróna hasičov so zástavou a nádobou s vodou, ktorú leje na horiaci dom; socha sv. Jána Nepomuckého na podstavci držiaca kríž, socha Panny Márie a kríž na krížnych poľných cestách, do Voderád a Majcichova.

All remaining sacral monuments, with one exception, are in the main street. The majority of them were reconstructed in 1966. The cross with the crucified Christ (with a skull and the lamentation figure of Virgin Mary) originally stood at the end of the main street. It was moved to a wayside when the village expanded. It was erected in 1757 and reconstructed in 1968. Statue of St Wendelin is in the part of the village called Za humnami but without its original base. It is a Baroque-Classicist statue of the patron of cattle breeders, a hermit and shepherd of 1799. Part of the statue is a club, a sheep at its feet and horned cattle. The base carries a face relief probably of the Virgin Mary of Seven Sorrows with a sword directed to heart. It is the most valuable piece of art in Pavlice.

Statue of St Joseph represents the figure of this saint with a lily holding the infant Jesus. The tablet it base reads: *Jozef Karel and his wife Anna had this statue built in 1932 to honour of St Joseph.* Group of statues of the Most Holy Trinity stands on a pillar shaped base with acanthine decoration which was donated by Pavel Kašuba and his wife. The group of statues was damaged during the Second World War. Other sacral monuments in this village include the statue of St Florian, the martyr and patron of firemen with a flag and a vessel with water pouring on a house in fire, the statue of St John of Nepomuk stands on a base and holds a cross, statue of Virgin Mary and finally there is a cross by the field road to Voderady and Majcichov.

Kríž s ukrižovaným Kristom
Cross with crucified Christ

Socha sv. Vendelína
Statue of St Wendelin

Socha sv. Jozefa
Statue of St Joseph

Súsošie Najsvätejšej Trojice
Group of statues of the
Most Holy Trinity

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Jána
Nepomuckého
Statue of St John
of Nepomuk

Socha Panny Márie
Statue of Virgin Mary

Kríž na krížnych poľných
cestách
Cross on field roads

Pusté Úľany

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 124 m

Rozloha/Area: 2 454 ha

Počet obyvateľov/Population: 1 808

Obec Pusté Úľany leží južne od Trnavy a západne od Galanty. Prvá známa písomná zmienka dotýkajúca sa územia obce pochádza z roku 1221. Villa Fudemus, ako sa v texte názov obce vyskytuje, slúžil na označenie tohto územia. Stredoveká obec Úľany – villa Fudemus vznikla niekedy medzi 9. a 12. storočím ako súčasť širšieho územného komplexu, ktorý slúžil ako obydlia pre kráľovských včelárov. Významným zásahom do dejín obce bolo radikálne zdecimovanie obyvateľstva a spustošenie obce vojskami Maximiliána I. Habsburského ako i morová epidémia, ktorá po roku 1520 poznačila obec jej vyludnením, čo sa odzrkadlilo i na zmene názvu obce na Pusztafödémes. Začiatkom 16. storočia obec tvorili výlučne len šľachtické majetky.

Obec bola až do konca 19. storočia šľachtickou obcou. Počas druhej svetovej vojny bola obec pohraničnou obcou bez prístupu k vlastnej železnici a prišla i o časť svojho územia. S pôsobením šľachty je spätá aj väčšina dochovaných pamiatok a pamätihodností obce. Neďaleko centra obce sa pred základnou školou nachádza kaštieľ. Kaštieľ postavili pravdepodobne v prvej polovici 18. storočia. Okolo neho sa nachádzal menší park a rozsiahle areály hospodárskych budov. V súčasnosti sa kaštieľ rekonštruuje.

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Jána
Nepomuckého
Statue of St John
of Nepomuk

Pusté Úľany is situated south of Trnava and west of Galanta. The first written mention related to this area is from 1221. *Villa Fudemus* was the name given to it. The medieval village was probably founded sometime between the 9th and 12th centuries as part of a wider territorial complex which served for dwellings of the royal beekeepers. A significant intervention into the history of the village was the gross decimation of its population and plundering by the troops of Maximilian I of Habsburg followed by the plague epidemic. In the consequence the village was almost depopulated in 1520. This experience also found reflection in the Slovak name of the village (*pusté* = desolate in English) and in the Hungarian name as well (*Pusztafödémes*). The village consisted mostly of estates of nobles at the beginning of the 16th century.

It remained an aristocratic village until the end of the 19th century. During the Second World War it became a frontier village losing the access to its own railway and a part of its cadastre. The majority of the conserved monuments are in some way related to the nobles that once owned it. Not far away from the centre is a manor. It was probable built in the mid-18th century. The manor had its park and extensive outbuildings. It is under reconstruction.

Sakrálné pamiatky

Rímskokatolícky **Kostol sv. Ladislava** stojí neďaleko centra obce, pri ceste do Pavlíc. Bol postavený v roku 1714 a dnešnú podobu získal po prestavbe v roku 1742. Barokový kostol tvorí loď s polygonálne ukončenou svätyňou a predstavanou vežou. Po oboch bokoch kostola sú k hlavnej lodi pristavené ďalšie priestory (sakristia a prístavba), ktoré dodávajú stavbe pôdorys kríža. Interiér kostola je prevažne z druhej polovice 18. storočia. Hlavný oltár zdobí obraz zasvätený svätému Ladislavovi.

Evanjelický kostol stojí na tzv. Luteránskom vršku. Podľa miestnej tradície pôvodný renesančný kostol postavili v roku 1630 nemeckí prisťahovalci. V roku 1681 ho vyhlásil šopronský snem za artikulárny. Dnešný murovaný kostol bol postavený v 18. storočí. V roku 1820 vyhorel a obnovili ho až na začiatku dvadsiatych rokov 19. storočia. Obnovu interiéru dokončili až v roku 1830. Väčšie opravy boli zrealizované v rokoch 1941, 1968 až 1969, 1989 a naposledy v rokoch 2001 až 2003. Interiér kostola vďaka svojej historickej a umeleckej hodnote a pôvodnosti čaká na zápis medzi kultúrne pamiatky Slovenska.

Sacral monuments

The Roman Catholic **Church of St Ladislaus** stands near the centre of the village by the road to Pavlice. It was built in 1714. It acquired its present face after reconstruction in 1742. This Baroque church consists of a nave with polygonal sanctuary and a tower in the foreground. Sacristy and an extension have been added to the main nave on the both sides of the church. In this way the ground plan acquired the shape of a cross. The interior of the church is prevailing from the second half of the 18th century. The painting consecrated to St Ladislaus is on the main altar.

The **Lutheran church** stands on top of the hill called Luteránsky vršok. The local tradition has that the original Renaissance church was built in 1630 by German immigrants. In 1681, the Synod of Šopron approved the construction of this Protestant church. The present walled church was built in the 17th century. It burnt down in 1820 and was reconstructed only at the beginning of the 1820s. Refurbishment of its interior was finished only in 1830. Additional repairs were made in the years 1941, 1968 – 1969, 1989, and finally in 2001 to 2003. The interior of the church, due to its historical and artistic value, is to be inscribed in the list of cultural monuments of Slovakia.

Kostol sv. Ladislava
St Ladislaus Church

Evanjelický kostol
Lutheran church

Baroková Kaplnka Navštívenia Panny Márie z roku 1742 stojí na cintoríne a bola postavená na obdĺžnikovom pôdoryse. Zaklenutý interiér zdobí baroková maľba, otvoreného neba s motívom dvoch vznášajúcich sa anjelov. Kaplnka svätého Jozefa sa nachádza na dolnom konci obce. Malá tehlová stavba je ukončená sedlovou strieškou s jednoduchým kovovým krížom. Neogotickú kaplnku sv. Jozefa dal postaviť neznámy donátor v roku 1866.

K ďalším sakrálnym pamiatkam patrí Zičiho obelisk a štvorhranný stĺp so súsoším Najsvätejšej Trojice, ktorý dala v roku 1903 postaviť pravdepodobne rodina Marcellovcov. Najviac pamiatok možno nájsť na miestnom cintoríne. V jeho centrálnej časti sa nachádza hlavný kamenný kríž. Ďalší veľký kamenný kríž sa nachádza pri Kaplnke Navštívenia Panny Márie. Pomník padlým v prvej svetovej vojne sa nachádza v parku pred rímskokatolíckym kostolom.

The Baroque Chapel of the Visitation of Virgin Mary of 1742, built on an oblong base, stands in the cemetery. Its arched interior is decorated by a Baroque painting of open heaven with the motive of two hovering angels. The St Joseph Chapel is at the lower extreme of the village. The small brick building is covered by saddle roof with a simple cross on top. An anonymous donor had built the Neo Gothic Chapel of St Joseph in 1866.

Other sacral monuments include the Zichy's obelisk with a rectangular post bearing the group of statues of the Most Holy Trinity which was probably donated by the family of Marcell in 1903. The majority of monuments are situated in the local graveyard. The principal stone cross is in its centre. Additional big stone cross is next to the Visitation of Virgin Mary Chapel. The memorial dedicated to the victims of the First World War is in the park in front of the Roman Catholic Church.

Kaplnka sv. Jozefa
St Joseph Chapel

Stĺp so súsoším Najsvätejšej Trojice
Pillar with a group of statues of the Most Holy Trinity

Centrálny kamenný kríž na cintoríne
Central stone cross at the graveyard

Kamenný kríž pri kaplnke
Stone cross next to the chapel

Pomník padlým v prvej svetovej vojne
Monument to the victims of the First World War

Kaplnka Navštívenia Panny Márie
Chapel of the Visitation of Virgin Mary

Zičiho obelisk
Zichy's obelisk

Slovenská Nová Ves

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 136 m

Rozloha/Area: 831 ha

Počet obyvateľov/Population: 548

Slovenská Nová Ves leží južne od Trnavy medzi Cíferom a Voderadmi. Archeologické nálezy potvrdili osídlenie lokality už v období pred Kristom a veľkomoravské osídlenie potvrdilo pohrebisko, objavené v intraviláne obce. V rannom stredoveku sa vyvinuli na území Slovenskej Novej Vsi dve obce: Krtvelíš a o čosi mladšia Slovenská Nová Ves. S menom Krtvelíš sa v listinách po prvýkrát stretávame v roku 1243. Slovenská Nová Ves sa po prvýkrát spomína síce už v listine hlásiacej sa do roku 1245, ale tento dokument bol sfaľovaný pravdepodobne na začiatku 15. storočia. Prvá overená písomná zmienka o obci Slovenská Nová Ves pochádza až z konca 14. storočia. Obec často menila zemepánov – v 16. storočí patrila kláštoru klarisiiek v Trnave a polovica Földešovcom, neskôr patrila Farkašovcom, Zičiovcom, Pálfiiovcom a Batfániovcom. Od 16. storočia patrila Krtvelíš do panstva Červený Kameň, ktoré vlastnila významná šľachtická rodina Pálfiiovcov. V 18. storočí boli majiteľmi Slovenskej Novej Vsi Farkašovci a neskôr Zičiovci. Po komasácii sa v roku 1857 zlúčili Krtvelíš a Slovenská Nová Ves pod jedným názvom Slovenská Nová Ves. Do roku 1918 sa úradne používal maďarský názov – *Tót Ujfalu*, začiatkom 20. storočia ešte viac maďarizovaný – *Vedrodoujfalu*.

Slovenská Nová Ves is the village situated south of Trnava between Cífer and Voderady. Archaeological finds confirmed the settlement of this locality back to the period before Christ and the Great Moravian settlement was confirmed by the burial place discovered in the interior of the village. Two communes had developed in the area in early middle age: Krtvelíš and somewhat younger Slovenská Nová Ves. The name Krtvelíš appeared for the first time in historical documents of 1243 while Slovenská Nová Ves had been first mentioned in the document of 1245. However, this document has been forged probably in early 15th century. So the first confirmed mention of Slovenská Nová Ves is only from the end of the 14th century. The owners of the village alternated frequently. It belonged to the Clarisse monastery in Trnava in the 16th century, later to the families of Földes, Farkas, Zichy, Pálffy and Batthányi. Krtvelíš was part of Červený Kameň estate owned by the prominent noble family of Pálffy since the 16th century. Owners of Slovenská Nová Ves were the families of Farkas and Zichy in the 18th century. After the land consolidation campaign in 1857 Krtvelíš and Slovenská Nová Ves became one under the name Slovenská Nová Ves. Until 1918, the official name of the village was Hungarian *Tót Ujfalu*, which changed to even more magyarized *Vedrodoujfalu* by the beginning of the 20th century.

Sakrálné pamiatky

Najvýznamnejšou pamiatkou Slovenskej Novej Vsi je rímskokatolícky **Kostol sv. Jozefa** z konca 18. storočia. Neskorobarokový kostol má jednodňový pozdĺžny priestor s oválnym ukončením presbytéria. Vstavaná veža s murovanou strechou v tvare ihlana je vsadená do hlavnej štítovej fasády. Kostol má novú bočnú prístavbu. Vnútorne zariadenie pochádza z konca 18. storočia.

Sacral monuments

The prominent monument in Slovenská Nová Ves is the Roman Catholic **St Joseph Church** of the end of the 18th century. The Late Baroque Church has a single nave space with oval ending of the presbytery. The inbuilt tower with cone shaped walled roof is set into the main gable façade. A new lateral extension was added to the church. Interior is from the end of the 18th century.

Kostol sv. Jozefa
St Joseph Church

K ďalším sakrálnym pamiatkam obce patria ústredný kríž na cintoríne, prícestný kríž v smere na Ronavu a kríž v časti Krtvelíš. Pamätník obetiam prvej svetovej vojny, socha sv. Vendelína a socha sv. Jána Nepomuckého dopĺňajú výpočet ďalších pamätihodností obce.

The village has also additional sacral monuments such as the central cross in the graveyard, wayside cross in the direction of Ronava and a cross in Krtvelíš. It also has a monument dedicated to the victims of the First World War, a statue of St Wendelin and a statue of St John of Nepomuk.

Ústredný kríž na cintoríne
Central cross in the graveyard

Prícestný kríž v smere na Ronavu
Wayside cross on road to Ronava

Kríž v časti Krtvelíš
Cross in Krtvelíš

Pamätník obetiam prvej svetovej vojny
Monument to the victims of the First World War

Socha sv. Vendelína
Statue of St Wendelin

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Veľké Úľany

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 119 m

Rozloha/Area: 4 186 ha

Počet obyvateľov/Population: 4 722

Obec Veľké Úľany leží medzi tokmi Malý Dunaj a Čierna voda južne od Trnavy a bližšie ku Galante (15 km). Chotár obce bol osídlený od pradávna a dokazuje to aj množstvo archeologických nálezov. Najstaršie osídlenie pochádza z mladšej halštatskej doby (napríklad mohylník kalenderberskej kultúry. Obec sa po prvýkrát spomína v roku 1221 ako Fudemus a bola majetkom hradu Bratislava, neskôr panstva Bratislava.

V roku 1422 sa v listinách obec spomína ako Wyfedenes. Pápežskí vyberači desiatkov ju zasa zaznačili ako Fedemus. V roku 1445 sa stal tunajším zemepánom Valentín Temesközy. V rokoch 1490 až 1505 obec viackrát vydrancovali vojaci cisára Maximiliána I. V rokoch 1828 až 1842 sa tu nachádzal cukrovar Mikuláša Lacsného, ktorý bol prvým cukrovarom v strednej Európe. V tomto období sa meno obce spomína aj v slovenskom jazyku ako Welky Fedýmeš. V 19. storočí postihli obec viaceré prírodné a zdravotné katastrofy ako napríklad veľká povodeň (1862), požiar (1865) a cholera (1866). V prvej polovici 20. storočia sa viackrát menil názov obce. Počas existencie Rakúsko-Uhorska bol úradný názov obce Nagyfödémes, za 1. ČSR bol poslovenčený na Veľký Fedýmeš a v roku 1948 bol zmenený na Veľké Úľany. Okrem sakrálnych pamätihodností obce si pozornosť si zaslúži aj dom ľudového bývania a kúpalisko Modrá Perla.

The village Veľké Úľany is located between the Rivers Malý Dunaj and Čierna voda south of Trnava and closer to Galanta (15 km). The land area of the village had been settled since ancient time as the numerous archaeological finds prove. The oldest settlement is that of the Younger Hallstatt period (for instance, the Kalenderberg culture barrow). The village was first mentioned in 1221 as *Fudemus* when it was owned by the Castle Bratislava and later by the estate of Bratislava.

In 1422, it was referred to as *Wyfedenes* although the papal tithe collectors noted down the name of the village again as *Fedemus*. In 1445, Valentín Temesközy became the local landowner. In the years 1490 to 1505 the village was repeatedly sacked by the soldiers of the Emperor Maximilian I. In 1828 to 1842 there was a first sugar factory in Central Europe, property of Mikuláš Lacsny. The name of this village in the mentioned period is also quoted in the Slovak form as *Welky Fedýmeš*. The 19th century brought about several natural and other disasters including the flood (1862), fire (1865) and cholera (1866). The name of the village repeatedly changed in the first half of the 20th century. For instance, in the era of the Austria-Hungarian Empire its official form was *Nagyfödémes*; it was Slovakized in time of the First Czechoslovak Republic to *Veľký Fedýmeš* and in 1948 it definitely changed to Veľké Úľany. Apart from sacral monuments the House of Folk Dwelling and the swimming pool Modrá Perla also attract visitors.

Sakrálné pamiatky

Dominantou obce je rímskokatolícky **Kostol sv. Michala archanjela**. Kostol je renesančnou stavbou s neskorobarokovou fasádou. Stavbu začali stavať v roku 1594 a podľa dostupných údajov ju dokončili 1670. V roku 1718 bola postavená veža.

Hodnotnou sakrálnou pamiatkou obce je tzv. **Malá kalvária**, ktorá je v zozname národných kultúrnych pamiatok Slovenska. Ide o ojedinelý súbor stavieb a výtvarných prvkov z druhej polovice 18. storočia. Areál pamiatky ohraničuje omietnutý tehlový obvodový múr z roku 1740, ktorého súčasťou je 14 kaplniek postavených okolo roku 1900. Ústrednú Kaplnku Sedembolestnej Panny Márie postavili v rokoch 1750 až 1756. Kaplnka bola v roku 2004 obnovená z fondov Európskej únie a znova vysvätená. Kalvária má hruškovitý pôdorys, jej súčasťou sú sochy Panny Márie a sv. Jána evanjelistu postavené v roku 1759, kamenný kríž z roku 1775 a kaplnky Krížovej cesty.

V obci sa nachádza aj **evanjelický kostol**, prestavaný v roku 1958 z hospodárskej budovy Pálfiho majera. Obdĺžnikový kostol dopĺňa malá vežička.

Sacral monuments

The most conspicuous structure of the village is the Roman-Catholic **Church of St Michael the Archangel**. It is built in the Renaissance style with the Late Baroque façade. Its construction started in 1594 and was finished in 1670. The tower was built in 1718.

A valuable monument in this village is what is referred to as the **Small Calvary** which was entered into the list of the national cultural monuments of Slovakia. It is a unique set of structures and artistic elements from the latter half of the 18th century. The area of this monument is fenced by a plastered brick external wall of 1740, part of which are 14 chapels built around 1900. The central Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows was built in the years 1750 – 1756. It was refurbished and reconsecrated in 2004 thanks to the EU funds. The ground plan of the Calvary is pear shaped and it contains statues of Virgin Mary and St John the Evangelist put here in 1759, a stone cross of 1775 and the Calvary Chapel.

There is also a **Lutheran church** in the village originally a farm building in the estate of Pálffy rebuilt and adapted in 1958. A small tower was added to the rectangular church building.

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie
Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows

Kostol sv. Michala archanjela
Church of St Michael the Archangel

Ďalšími náboženskými pamätihodnosťami sú kamenný kríž s plastikou Panny Márie, Kaplnka sv. Trojice, prícestná socha dobrého pastiera, centrálny kríž na cintoríne, socha Panny Márie – Immaculata, dve sochy Jána Nepomuckého, socha sv. Vendelína, socha sv. Rodiny, socha sv. Floriána, lurdská kaplnka, pamätník obetiam druhej svetovej vojny a zvonica, ale aj kríž v Halmáši a prícestné kríže.

Other religious structures include a stone cross with a statue of Virgin Mary, St Trinity Chapel, wayside statue of the Good Shepherd, central cross at the graveyard, statue of Virgin Mary the Immaculate, two statues of St John of Nepomuk, statue of St Wendelin, statue of St Family, statue of St Florian, Lourdes Chapel, a memorial of the victims of the Second World War and a belfry, but also a cross in Halmáš and wayside crosses.

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Malá kalvária
Small Calvary

Socha Panny Márie
Statue of Virgin Mary

Socha sv. Jána evanjelistu
Statue of St John the Evangelist

Kamenný kríž
Stone cross

Kaplnky Krížovej cesty
Chapels of the Cross Way

Kamenný kríž s plastikou
Panny Márie
Stone cross with sculpture
of Virgin Mary

Kaplnka sv. Trojice
Chapel of the Most Holy
Trinity

Prícestná socha dobrého
pastiera
Wayside chapel of Good
Shepherd

Centrálny kríž na cintoríne
Central cross at the
graveyard

Socha Panny Márie
– Immaculata
Statue of Virgin Mary
the Immaculate

Socha sv. Jána
Nepomuckého
Statue of St John of
Nepomuk

Socha sv. Jána
Nepomuckého pri kostole
Statue of St John of
Nepomuk next to church

Socha sv. Vendelína
Statue of St Wendelin

Socha sv. Rodiny
Statue of the Holy Family

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Kríž s plastikou Panny Márie
Cross with sculpture of
Virgin Mary

Zvonica na cintoríne
Belfry at the graveyard

Evanjelický kostol
Lutheran church

Prícestný kríž v obci
Wayside cross in the village

Kríž v Halmáši
Cross in Halmáš

Prícestný kríž v smere
na Jánovce
Wayside cross in the
direction to Jánovce

Lurdská kaplnka
Lourdes chapel

Veľký Grob

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 122 m

Rozloha/Area: 2 355 ha

Počet obyvateľov/Population: 1 388

Obec sa nachádza v okrese Galanta na hranici severného výbežku Podunajskej roviny a najjužnejšej časti Trnavskej pahorkatiny, juhozápadne od Trnavy a len pár kilometrov od Senca. Geografická poloha obce bola významným činiteľom pre jeho osídlenie už v praveku, čo dokázali aj početné archeologické nálezy. Najstaršia písomná zmienka o obci pochádza z roku 1257. Slovo Grob sa považuje za nemecké, jeho základom je výraz grub, graben vo význame jama, baňa.

Zakladateľmi a prvými osadníkmi dediny boli Nemci, ktorých tu písomné pramene spomínajú v roku 1451. Obec patrila do obvodu svätajurského panstva, ktorého osudy boli neskôr nerozlučne spojené s osudom pezinského panstva. Tieto majetky získal v prvej polovici 17. storočia rod Pálfióvcov, ktorí tu vybudovali majer a tiež kaštieľ slúžiaci ako sídlo jednému z ich hospodárskych správco. Koncom osemdesiatych rokov 18. storočia vzniklo panstvo Kráľová, ktorého súčasťou sa stal aj Veľký Grob. V roku 1918 panstvo na základe dedičskej dohody pripadlo šľachtickej rodine Andrášiovcov. Vznik Československej republiky priniesol do obce modernizáciu. Na základe ustanovení Viedenskej arbitráže z novembra 1938 zostal Veľký Grob pohraničnou obcou, ktorá pripadla Slovensku. Počas druhej svetovej vojny tu sídlilo nemecké posádkové veliteľstvo a bolo tu zriadené poľné letisko.

V obci sa nachádza neskororenesančný kaštieľ (v súčasnosti dom Turcárovcov) z druhej polovice 17. storočia. Za 1. ČSR v ňom istý čas sídlil notársky úrad. Pred prvou svetovou vojnou bol Veľký Grob aj známym výšivkársym strediskom. Z obce pochádza ľudová maliarka a výšivkárka Katarína Brinzová (1877 – 1976), ktorá vytvárala maľby a výšivky predovšetkým pre tradičné prostredie. Jej tvorbu viackrát použil architekt Dušan Jurkovič v ním navrhnutých interiéroch.

The village belongs to the district of Galanta and it is situated at the border of the northern protuberance of the Podunajská rovina plain in the southernmost part of the Trnavská pahorkatina hill land, south-west of Trnava and a couple of kilometres from Senec. The geographical position of the village was a significant factor in terms of settlement since time immemorial as numerous archaeological finds prove. The oldest written reference to the village is of 1257. The word Grob in its name is probably German as derivation of word *grub*, *graben* meaning a hole or mine.

The founders and first settlers of the village were Germans. They had been mentioned in written sources of 1451. The village belonged to the estate of Svätý Jur, destiny of which was closely associated with that of the estate of Pezinok. This property was acquired by the family of Pálffy in the first half of the 17th century who had built a farmstead and manor for one of their administrators. By the end of the 1780s, Veľký Grob became part of the Kráľová estate. The estate was devolved by heritage to the noble family of Andrassy in 1918. Foundation of the Czechoslovak Republic brought modernization. After the Vienna Arbitrage in November 1938, Veľký Grob became a frontier village in the territory of Slovakia. German Company Command seated in the village and a field airport was built there as well during the WWII.

Veľký Grob has a Late Renaissance manor (now house of family Turcár) from the second half of the 17th century. A notary seated there in time of the First Czechoslovak Republic. Veľký Grob was also a famous centre of embroidery craft before the First World War. The folk painter and embroiderer Katarína Brinzová (1877 – 1976) well known for her paintings and traditional embroidery is native of Veľký Grob. Other famous figure, architect Dušan Jurkovič was inspired by her art when designing interiors.

Sakrálné pamiatky

Sakrálnou dominantou obce je rímskokatolícky **Kostol sv. Anny** z roku 1771. V obci existovala starobylá farnosť, ktorá sa spomína už v roku 1390. Pôvodne bol kostol, postavený v poli za dedinou, zasvätený sv. Jakubovi a v obci sa nachádzala len kaplnka. Kostol sv. Jakuba v priebehu 18. storočia postupne chátral. Kaplnka zasvätená sv. Anne bola v roku 1745 (podľa iného zdroja až v roku 1771) prestavaná a zväčšená na kostol.

Evanjelický kostol
Lutheran church

Kostol sv. Anny
St Ann Church

Sacral monuments

The dominant sacral building is the Roman Catholic **St Ann Church** of 1771. The parish existed in this village since old times as the written mention of 1390 confirms. The church consecrated to St. James was originally built in the field and only a chapel was in the village. The St James Church gradually failed into disrepair in the course of the 18th century. The St Ann Chapel was rebuilt and enlarged into a church in 1745 (according to other source it was later, in 1771).

Evanjelici spočiatku chodili na bohoslužby do susedných Pustých Úľan. Chrám si v obci postavili v roku 1788 a v roku 1821 bola k nemu pristavaná veža. Súčasný **Evanjelický kostol** augsburského vyznania bol postavený ako artikulárny podľa návrhu architekta M. M. Harminca v roku 1936, pričom barokovo-klasicistická veža z konca 18. storočia bola ponechaná zo starého kostola. V rokoch 1975 až 1976 bola postavená nová evanjelická fara a v rokoch 1991 až 1992 spoločná zborová sieň.

K sakrálnym pamiatkam patrí aj socha sv. Jána Nepomuckého, centrálny kríž na cintoríne, kríž na ceste do Pustých Úľan a pamätník padlým prvej svetovej vojny postavený v novembri 2018.

Centrálny kríž na cintoríne
Central cross at the graveyard

Kríž na ceste do Pustých Úľan
Cross on the road to Pusté Úľany

Pamätník padlým prvej svetovej vojny
Memorial to the victims of the First World War

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Lutherans visited the services in the neighbouring Pusté Úľany until 1788 when the church was built and a tower was added to it in 1821. The present **Lutheran church** was built to design of architect M. M. Harminc in 1936, and the Baroque-Classicist tower from the 18th century was preserved. In the years 1975 to 1976 a new Lutheran rectory was built. The assembly hall was added to it in the years 1991 to 1992.

Among other sacral monuments is the statue of St John of Nepomuk, central cross at the graveyard, a cross on the road to Pusté Úľany and a monument to the victims of the First World War erected in November 2018.

Vlčkovce

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 126 m

Rozloha/Area: 1 286 ha

Počet obyvateľov/Population: 1 361

Územie obce Vlčkovce ležiacej ani nie desať kilometrov juhovýchodne od Trnavy bolo osídlené už v praveku. Hoci najstaršia zmienka o Vlčkovciach je v listine z roku 1231, skutočne historicky doloženú prvú písomnú zmienku o obci Farkashida priniesla až listina Karola Róberta z roku 1336. Vlčkovce sú však nepochybne staršie a patria medzi najvýznamnejšie archeologické lokality s nálezmi od staršej kamennej doby po obdobie Veľkej Moravy.

Prvotným faktorom podmieňujúcim vznik obce bola existencia starej tzv. Českej cesty, ktorá viedla v tesnej blízkosti dnešnej dediny. Pri ceste vzniklo z praktických príčin mnoho osád. Vtedajší kupci a obchodníci v nich odpočívali, opravovali poškodené povozy a podkúvali ťažné zvieratá. V stredoveku tu bola aj mýtna stanica, ktorá ešte donedávna stála na dolnom konci dediny. Vlčkovce v minulosti postupne patrili panstvám Červený Kameň, Šintava a Čeklís. Významnou udalosťou v novodobých dejinách obce bola výstavba cukrovaru v roku 1925. Založil ho veľkostatkár Jozef Slezák a cukrovar pracoval až do roku 1970. Do roku 1948 sa obec volala Farkašín. V roku 1975 prišlo k zlúčeniu obcí Opoj, Vlčkovce a Križovany do jednej obce Dudváh. V roku 1990 sa Vlčkovce stali opäť samostatnou obcou.

Kostol sv. Terézie z Lisieux
Church of St Therese of Lisieux

The territory of what is today village Vlčkovce stretching less than ten kilometres south-east of Trnava had been settled since ancient times. Although the oldest reference to Vlčkovce is in the document of 1231, a really historically verified first written mention about the village *Farkashida* was found in the document of Charles Robert of 1336. However, Vlčkovce is undoubtedly older and is one of the most significant archaeological localities with finds from the Older Stone Age up to the era of Great Morava.

The primary factor that contributed to the origin of the village was the existence of what was referred to as a Czech road which ran in close vicinity of the present village. Because of practical reasons several communes existed next to the road. The merchants of those times used them for resting, occasional repairs of carts and horseshoeing. There also existed a toll station in the middle ages which stood in the lower end of the village until recently. Vlčkovce belonged to the estates of Červený Kameň, Šintava and Čeklís in the past. Important change of the village life in the modern time was brought about by the construction of a sugar factory in 1925. It was founded by squire Jozef Slezák and it worked until 1970. Before 1948, the name of the village was *Farkašín*. Although the village merged with Opoj and Križovany into one village called Dudváh in 1975, Vlčkovce became independent again in 1990.

Sakrálné pamiatky

Najhodnotnejšou sakrálnou pamiatkou Vlčkoviec je pozoruhodný **Kostol sv. Terézie z Lisieux** z roku 1934. Stojí na dolnom konci obce pri ceste smerom na Sered'. Kostol bol postavený podľa projektu architekta Michala Milana Harminca z vlastných finančných prostriedkov farníkov – zo zbierky, ktorá začala v roku 1930. Zbierka trvala tri roky, pričom sa vyzbieralo 580-tisíc korún. Kostol stojí na pôvodnom mieste starého kostola, z ktorého boli niektoré sochy a obrazy premiestnené. Kostol v roku 1934 vysvätil trnavský biskup Pavol Jantusch. Najstaršou sakrálnou pamiatkou vo Vlčkovciach je kamenný barokový kríž postavený v roku 1777 na vtedy novozaloženom cintoríne po tom, ako bol zrušený cintorín nachádzajúci sa v bezprostrednej blízkosti kostola.

Na začiatku obce pri ceste smerom od Trnavy stojí socha Panny Márie postavená v roku 1928. Socha sv. Jána Nepomuckého stojí v roku 1807 v strede obce oproti základnej škole. Socha sv. Vendelína sa nachádza na konci dediny pri motoreste. Sakrálné pamiatky obce dopĺňa socha sv. Floriána (najmladšia socha postavená v roku 2019), kríž pri majeri Mačkovár z roku 1853 a kríž (pred Kostolom sv. Terézie z Lisieux), ktorý na pamiatku skončenia vojny a padlých vojakov postavila obec v roku 1946.

Sacral monuments

The most valuable sacral monument of Vlčkovce is the remarkable **Church of St Therese of Lisieux** of 1934. It stands in the lower end of the village next to the road heading to Sered'. The church was built to design of architect Michal Milan Harminc and was financed by the collection of local parishioners which started in 1930. It took three years to gather 580 thousand crowns. The site of the church is identical with that of the older church. Some statues and paintings were moved from it to the new church, which was consecrated in 1934 by the bishop of Trnava Pavol Jantusch. The oldest sacral monument in Vlčkovce is the stone Baroque cross of 1777 which was placed in the newly founded graveyard after the old one near the church was closed.

Statue of Virgin Mary erected in 1928 stands at the entry to the village. Statue of St John of Nepomuk of 1807 is in front the basic school in the centre of the village while the statue of St Wendelin is at the end of the village next to the motel. The list of sacral monuments in Vlčkovce also contain the statue of St Florian (the most recent statue placed here in 2019), a cross near the Mačkovár farmstead 1853 and a cross (in front of the Church of St Therese of Lisieux) of 1946 dedicated to the memory of the end of war and war victims.

Socha Panny Márie
Statue of Virgin Mary

Kamenný barokový kríž na cintoríne
Stone Baroque cross at the graveyard

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Socha sv. Vendelína
Statue of St Wendelin

Kríž pri majeri Mačkovár
Cross at the Mačkovár farmstead

Kríž pred kostolom
Cross in front of the church

Voderady

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 137 m

Rozloha/Area: 1 415 ha

Počet obyvateľov/Population: 1 639

Voderady sa nachádzajú na širokej nive potoka Gidra južne od Trnavy. Voderady sa v stredovekých písomných prameňoch prvýkrát spomínajú v prvej polovici 13. storočia ako Wedered. Ich názov pochádza od pôvodného zamestnania miestneho obyvateľstva, ktoré patrilo pod správu veľkomoravského hradiska v Majcichove. Ide o označenie zamestnania, ktorého vykonávatelia sa starali o vodné toky a priechody cez rieky, budovanie hrádzí a získavanie pôdy odvádzaním vody.

Osada v minulosti patrila mnohým majiteľom, z ktorých najznámejšími boli Zičiovci. Tí dali pravdepodobne v prvej polovici 18. storočia postaviť neskorobarokovo-neoklasicistický kaštieľ, ktorý je najzaujímavejšou architektonickou pamiatkou obce. V roku 1860 kaštieľ prestavali v empírovom slohu. Súčasný kaštieľ je od roku 2016 v rekonštrukcii. Celý objekt obklopuje obrovský park, ktorý v minulosti patril k európskym unikátom. Kaštieľ spolu s parkom sú národnými kultúrnymi pamiatkami. Obec preslávil významný slovenský sochár Ján Koniarek (1878 – 1952), ktorý sa tu narodil a po ktorom pomenovali galériu v Trnave.

Pomník rodičom Jána Koniarka
Monument to the parents
of Ján Koniarek

Voderady is a village situated on the wide floodplain of the brook Gidra south of Trnava. The village was first mentioned in the written sources in the first half of the 13th century as *Wedered*. The origin of this name is derived of the original activities of locals which meant the care for the streams and fords, building of dikes or acquisition of land by draining the terrain. It was administered by the Great Moravian fort in Majcichov.

The settlement was owned by many landlords in the past, namely the family of Zichy. It was probably them who had built the Late Baroque-Neo Classicist manor in the 18th century. It is the most interesting architectural monument of the village. The manor was rebuilt in Empirical style in 1860. Now it is undergoing reconstruction since 2016. The manor along with the huge surrounding park, matchless in Europe in the past, is the National Cultural Monument. The public learned about the existence of the village as the birth place of the Slovak sculptor Ján Koniarek (1878 – 1952). The gallery in Trnava bears his name.

Kostol sv. Ondreja apoštola
Church of St Andrew the Apostle

Sakrálné pamiatky

Oproti voderadskému kaštieľu stojí na Zičiho námestí barokový rímskokatolícky **Kostol sv. Ondreja apoštola**, ktorý pochádza z roku 1674 a pravdepodobne stojí na mieste pôvodného stredovekého kostola. Potvrdzuje to poloha v centre obce a orientácia približne v osi východ – západ. Dnešný kostol dal postaviť cirkevný patrón Tomáš Baranyay, ktorého ako staviteľa kostola má pripomínať kamenná nápisová tabuľa s jeho erbom (je dnes druhotne umiestnená na kostolnej veži). V roku 1714 boli v kostole tri oltáre: hlavný oltár so sochou sv. Ondreja apoštola a bočné oltáre zasvätené Panne Márii a sv. Rozálii a patrónom proti moru. V roku 1744 dal kostol obnoviť gróf Štefan Ziči, pričom zároveň dal pristavať aj vežu. Murovaná veža nahradila drevenú vežu, ktorá dovtedy stála v blízkosti kostola. Počas prvej svetovej vojny (v roku 1917) pre vojenské účely úradne zabrali dva zvony. V roku 1925 k jednému pôvodnému zvonu pribudli nové zvony. Kostol bol obnovený v roku 1856, na prelome sedemdesiatych a osemdesiatych rokoch 20. storočia a naposledy v roku 2006. Barokový kostol je jednolodový ukončený polygonálnou svätyňou orientovanou na východ. Vo svätyni je umiestnený neoslohový hlavný oltár so svätostánkom a obrazom sv. Ondreja apoštola.

Sacral monuments

The Roman Catholic **Church of St Andrew the Apostle** stands opposite the manor on the Zichy square. The church of 1674 probably stands on the spot of the original medieval church as the position in the centre and orientation on the east-western axis suggest. Patron Tomáš Baranyay had built the church as the stone tablet with his coat of arms (now placed on the church tower) reminds. There were three altars in the church in 1714: the main altar with the statue of St Andrew the Apostle and lateral altars consecrated to Virgin Mary and St Rosalia and a patron protecting against plague. Count Zichy had the church refurbished in 1744. Simultaneously a tower was added. The walled tower replaced the original wooden one which stood near the church. During the First World War (in 1917) the two bells of the church were required for military purposes. Two new bells were added to the original one in 1925. The church was renewed in 1856, then again on the turn of the 1970s and 1980s, and finally in 2006. The single-nave Baroque church has a polygonal sanctuary facing east. The main altar of no particular architectural style with a tabernacle and a painting of St Andrew the Apostle are in the sanctuary.

Významnými sakrálnymi pamiatkami sú socha sv. Jána Nepomuckého, Kaplnka sv. Vendelína, kalvária, socha Bolestného Krista, socha sv. Floriána, socha Panna Márie – Immaculata, Kaplnka Najsvätejšej Trojice a Kaplnka sv. Kláry. Ďalšími sakrálnymi pamätihodnosťami sú hlavný, prícestný, hofferský kríž, ústredný kríž na cintoríne, pomník obetí prvej svetovej vojny a Lurdská jaskyňa.

There are other interesting sacral monuments in the village, like the statue of St John of Nepomuk, St Wendelin Chapel, statue of Suffering Christ, statue of St Florian, statue of Virgin Mary the Immaculate, the Most Holy Trinity Chapel and St Clara Chapel. The list of monuments also contains the main cross, wayside cross, that of the poorest, a central cross at the graveyard, monument to the victims of the First World War and the Lourdes cave.

Kalvária
Calvary

Kaplnka
sv. Vendelína
Chapel of
St Wendelin

Socha sv. Jána
Nepomuckého
Statue of St John of
Nepomuk

Socha Bolestného
Krista
Statue of Agonizing Christ

Kaplnka Najsvätejšej Trojice
Chapel of the Most Holy
Trinity

Kaplnka sv. Kláry
Chapel of St Clara

Súsošie s Ježišom Kristom na Olivovej hore
Group of statues with Jesus Christ on the Mount
of Olives

Kríž v obci
Cross in the village

Kríž v parku
Cross in park

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha Panna Márie
– Immaculata
Statue of Virgin Mary the
Immaculate

Ústredný kríž na cintoríne
Central cross at the
graveyard

Pomník Jána Koniarka
Monument to Ján
Koniarek

Lurdská jaskyňa
Lourdes cave

Pomník obetiam prvej
svetovej vojny
Monument to the victims
of the First World War

Hofferský kríž
Hoffer cross

Zeleneč

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 146 m

Rozloha/Area: 1 175 ha

Počet obyvateľov/Population: 2 548

Zeleneč leží len pár kilometrov južne od Trnavy pri potoku Parná. Podľa počtu obyvateľov je jednou z najväčších vidieckych obcí okresu Trnava. Prvýkrát sa spomína v roku 1243 ako Scelenech, aj keď jeho územie bolo obývané už oveľa skôr. Od roku 1278 územie obce vlastnila Bratislavská kapitula, ktorej patrila aj susedná, dnes už zaniknutá osada Starý Linč. Jeho obyvatelia sa pre nepriaznivé pomery spôsobené častým „vytápaním“ pozemkov po väčších návalových vodách presťahovali na bezpečnejšie miesto, kde obec leží v súčasnosti. V listine z roku 1283 je v blízkosti Zelenča spomínaná malá pevnosť – hrad. Miestni obyvatelia boli známymi vinohradníkmi, čoho dôkazom je aj správa z roku 1335. Obec neskôr zabrali svätajurskí a pezinskí grófi. Bratislavská kapitula opäť získala obec za vlády cisára Rudolfa II. v roku 1278. V roku 1649 daroval Ferdinand II. obci právo mýta. Súčasný názov obce sa používa od roku 1927, starší obyvatelia si ju skôr pamätajú pod názvom Linč.

Zeleneč sa na Slovensku i po celom svete preslávil vďaka ochotníckemu Divadlu Z, ktorého členom bol aj zelenečský rodák a známy divadelný režisér Jozef Bednárík. V Zelenči režíroval viaceré divadelné hry, ktoré otvorili miestnym ochotníkom cestu do sveta.

Zeleneč is only a couple of kilometres south of Trnava next to the Parná brook. It is one of the biggest rural communes in the district Trnava in terms of population number. It was first mentioned as *Scelenech* in 1243 although it has been populated much earlier. In 1278, it was owned by the Chapter of Bratislava along with the disappeared settlement Starý Linč. Its people moved out to a safer place, in fact its present location because it used to be often flooded. The Chapter of Bratislava acquired the village again during the rule of Rudolph II in 1278. The document of 1283 also mentions a small fort, a castle that used to exist near Zeleneč. The inhabitants were renowned vine growers as the message of 1335 reports. Later the village belonged to Counts of Svätý Jur and Pezinok. King Ferdinand II has granted the right of toll to the village in 1649. The present name of Zeleneč appeared in 1927, while older people remember it rather as Linč.

Zeleneč became famous in Slovakia and in the world thanks to the Divadlo Z theatre, member of which was also the local native director Jozef Bednárík who directed several stage plays in Zeleneč that have opened the world to local amateur actors.

Sakrálné pamiatky

Pôvodnou dominantou obce bola gotická kaplnka z 15. storočia, ktorú v roku 1743 barokovo prestavali na kostol. Ten po viacerých prestavbách zbúrali v roku 1969 a na jeho mieste v roku 1973 postavili architektonicky zaujímavý **Kostol Narodenia Panny Márie** podľa projektu Jozefa Hrašnu. Stavba bola realizovaná z darov veriacich. Pod kostolom sa nachádzajú pivničné priestory, ktoré slúžia ako sklad kostolného zariadenia. Návrh priečelia vytvoril akademický maliar Vincent Hložník, plastiku osláveného Krista vytvoril Alexander Trizuljak a krížovú cestu Ladislav Záborský. Interiér kostola vizuálne i akusticky skrášľuje jedinečný píšalový organ od renomovanej rakúskej firmy Walcker-Mayer, ktorá sa výrobou týchto hudobných nástrojov zaoberá od konca 18. storočia. Práve výnimočná kvalita organu dáva predpoklad pre organové koncerty, ktoré sa tu každoročne organizujú.

Sakrálné pamiatky obce dopĺňa baroková Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie z konca 18. storočia, kaplnka Panny Márie Ružencovej, kaplnka sv. Jána Nepomuckého, socha Panny Márie – Immaculata, socha sv. Floriána pri

Sacral monuments

Originally the structure that dominated in the village was the Gothic chapel of the 15th century which was rebuilt in 1743 into a church in the Baroque style. Following several refurbishments the church was pulled down in 1969 and replaced by, in terms of architecture, an interesting **Church of the Nativity of Virgin Mary** in 1973 to design of Jozef Hrašna. The building was financed by the donations of the believers. The church has cellars which are used as depository of church equipment. The design of its façade is the work of painter Vincent Hložník, the statue of Christ was created by Alexander Trizuliak and the author of the Calvary is Ladislav Záborský. The visual but also acoustic jewel in the interior of the church is the unique pipe organ, product of the renowned Austrian company Walcker-Mayer, which dedicates to manufacturing musical instruments since the end of the 18th century. Precisely the exclusive quality of the organ guarantees success of the organ concerts held here every year.

Among other sacral monuments are namely the Baroque Chapel of the Virgin Mary of Seven Sorrows of end of the 18th century, Chapel of Virgin Mary of Rosary, St John of Nepomuk Chapel, statue of Virgin Mary the Immaculate, St Florian statue next to the fire

hasičskej zbrojnici a lurdská jaskyňa. Nájdeme tu aj viacero krížov: kamenný kríž v obci, centrálny kríž na cintoríne, kríž za obcou Hrnčiarovce nad Parnou, kríž pri ceste do Majcichova, kríž pri ceste do Trnavy či kríž pri fare. Obetiam prvej a druhej svetovej vojny postavili v obci pomník pri cintoríne.

Kostol Narodenia Panny Márie
Church of Nativity of Virgin Mary

station and a Lourdes cave. There are also several crosses: stone cross in the village, central cross at the graveyard, and a cross beyond the village Hrnčiarovce nad Parnou, another cross on the road to Majcichov, crosses on the road to Trnava or the cross next to the rectory.

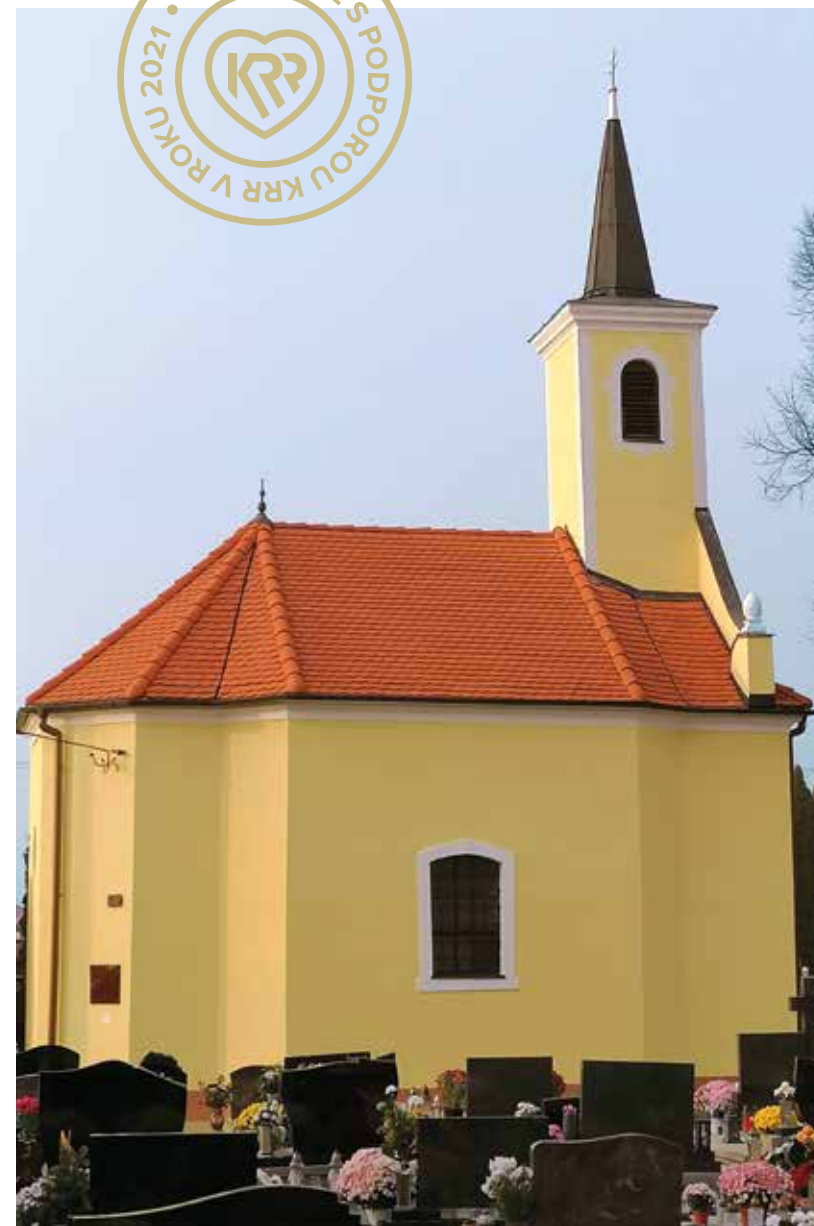

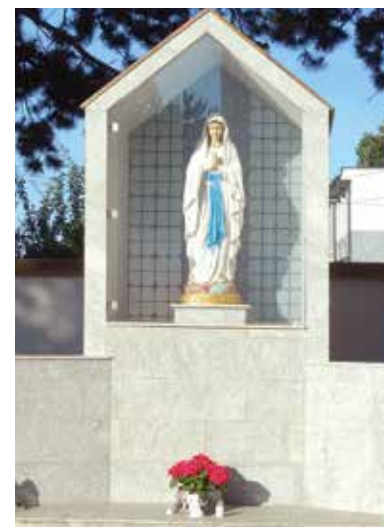
Kaplnka sv. Jána
Nepomuckého
Chapel of St John of
Nepomuk

Kaplnka Ružencovej Panny
Márie
Chapel of Virgin Mary of
Rosary

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie
Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows

Kaplnka Panny Márie
Lurdskej
Chapel of Virgin Mary of
Lourdes

Kamenný kríž v obci
Stone cross in the village

Centrálny kríž na cintoríne
Central cross at the
graveyard

Kríž za obcou Hrnčiarovce
nad Parnou
Cross beyond Hrnčiarovce
nad Parnou

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian
116

Socha Panny Márie
– Immaculata
Chapel of Virgin Mary the
Immaculate

Kríž pri ceste do Majcichova
Cross on the road to
Majcichov

Pomník obetiam prvej
a druhej svetovej vojny
Monument to the victims
of the World Wars

Socha sv. Floriána
pri hasičskej zbrojnici
Statue of St Florian
near the fire station

Kríž pri polnej ceste
Cross on the field road

Mikroregion Červený Kameň

Microregion Červený Kameň

Mikroregión Červený Kameň vznikol v roku 2003. Od začiatku bol zameraný najmä na rozvoj cestovného ruchu, no postupne riešil aj množstvo iných spoločných problémov samospráv. Po vzniku oblastných organizácií cestovného ruchu zostalo jeho zameraním riešenie odpadov, tvorba spoločného produktu cestovného ruchu okolia hradu Červený Kameň a spoločné riešenie kompetencií obcí. Vychádzame z premisy, že obec do 5 000 obyvateľov je „ekonomickým nezmyslom“ a efektívne je možné riadiť územie od 20 000 obyvateľov. Neznačená to však rušenie obcí, ale vytváranie väčších municipalít – spoločných obecných úradov viacerých obcí tak, aby služby a servis boli pre obyvateľov zachované na komfortnej úrovni v každej samospráve. Združenie Mikroregión Červený Kameň víta spoluprácu jednak s Mikroregiónom 11 PLUS a aj s Klastrom regionálneho rozvoja, najmä kvôli výmene vedomostí a skúseností v spoločných témach a prípadných spoločných projektoch. Súčasťou Mikroregiónu Červený Kameň sú obce Báhoň, Budmerice, Častá, Dolany, Dubová, Jablonec, Píla, Štefanová a Vištuk. Aj keď je mikroregión trochu zabudnutým okrajom Bratislavského kraja a je pozitívne, ale aj negatívne ovplyvnený blízkosťou miest Bratislava, Pezinok, Modra a Trnava, hľadá nové princípy, ako má súčasný vidiek a život na ňom vyzerieť.

Microregion Červený Kameň was founded in 2003. It concentrated on the development of tourism but it gradually started to attend other common issues of self-government which are abundant. When the regional organisations of tourism were set it focused on the problems connected with the wastes, creation of the common product of travel and tourism in the environs of the Červený Kameň Castle and the search for the common solutions to the problems connected with the communal competences. It was agreed that a commune with population below 5,000 is an economic nonsense and only a territory with population of 20,000 and more can be managed effectively. It means creation of larger municipalities with common communal offices in order to provide a comfortable service to the inhabitants of individual self-administrations. We are open to cooperation with the Microregion 11 PLUS on the one side and the Cluster of Regional Development on the other in exchange of acquired knowledge and experience in common themes or projects. Members of the Microregion Červený Kameň are the communes Báhoň, Budmerice, Častá, Dolany, Dubová, Jablonec, Píla, Štefanová, and Vištuk. We are in fact a little bit forgotten marginal part of the region of Bratislava and we look for new principles for the new rural area and its life which is both positively and sometimes very negatively influenced by the proximity of the Capital Bratislava and the towns Pezinok, Modra and Trnava.

Báhoň

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 160 m

Rozloha/Area: 1 057 ha

Počet obyvateľov/Population: 1 854

Obec Báhoň leží v južnej časti Trnavskej pahorkatiny približne v polovici cesty medzi Trnavou a Pezinkom. Najstaršia písomná zmienka o obci s názvom villa Bahun pochádza z roku 1244, avšak počiatky jej osídlenia siahajú až do mladšej kamennej doby. Od polovice 10. až do 13. storočia bola obec kráľovským majetkom patriacim k Bratislavskému hradu. V stredoveku Báhoň viackrát zmenil majiteľov. Dejiny Báhoňa od roku 1580 na viac ako tristo rokov ovplyvnila zemianska rodina Jezernických, ktorých potomkovia postupne získali do svojej držby prevažnú časť obce a stali sa patrónmi tunajšej farnosti. V polovici 16. storočia bol Báhoň nemecko-slovenskou obcou s prevahou nemeckého obyvateľstva a koncom tohto storočia sa tu usadili aj chorvátski osadníci. V roku 1845 život v obci priaznivo poznačilo vybudovanie trate konskej železnice z Bratislavy do Trnavy a neskôr železnice na parný a elektrický pohon. V bývalom kaštieli Jezernických v roku 1930 bol otvorený Kaplického ústav pre slepcov. Areál teraz slúži ako domov sociálnych služieb pre dospelých z celého Slovenska.

Kostol sv. Františka z Assisi
Church of St Francis of Assisi

Báhoň is the commune situated in the southern part of the Trnavská pahorkatina hill land about half way between Trnava and Pezinok.

The oldest written mention of its predecessor *villa Bahun* is of 1244, but the beginning of its settlements reaches back to the Younger Stone Age. Since the mid-10th to 13th century the village was a royal property of the Castle of Bratislava.

Its medieval owners alternated. After 1580, the history of Báhoň was influenced by the yeoman family of Jezernický whose descendants progressively obtained the greater part of the village and became the patrons of the local parish for the following more than three hundred years. In the mid-16th century Báhoň was German and Slovak village with prevalence of German population while at the end of the same century Croatian people also settled there. Construction of the horse railway in 1845 from Bratislava to Trnava later replaced by the steam and electric railway has favoured further development of Báhoň. In 1930, a Kaplický's institute for the blind was opened in what used to be the manor of the Jezernický family. Nowadays, the area serves as home of social services for the adult from all over Slovakia.

Sakrálné pamiatky

Rímskokatolícky **Kostol sv. Františka z Assisi** postavili v rokoch 1914 až 1921 podľa projektu architekta M. M. Harminca. Je to jednoloďový priestor zakončený polygonálnym presbytériom. Loď je zaklenutá pruskou klenbou. Kostol má štíhlu predstavanú vežu zakončenú ihlanom.

Národnou kultúrnou pamiatkou obce je barokový mariánsky stĺp z roku 1774. K ďalším sakrálnym pamiatkam obce patria kaplnka na starom cintoríne a Kaplnka sv. Apolónia, Kríž pri kostole, kríž na novom cintoríne a kríž na starom cintoríne dopĺňajú výpočet ďalších sakrálnych pamätihodností obce. K nim treba ešte pripočítať sochy sv. Floriána, sv. Vendelína a sv. Františka z Assisi.

Mariánsky stĺp z roku 1774
Pillar of Our Lady of 1774

Kaplnka na starom cintoríne
Chapel at the old graveyard

Kaplnka sv. Apolónia
Chapel of St Apollonius

Kríž pri kostole
Cross next to the church

Kríž na novom cintoríne
Cross at the new graveyard

Sacral monuments

The Roman Catholic **Church of St Francis of Assisi** was built in the years 1914 to 1921 to the design of architect M. M. Harminc. It is a single-nave space ending in a polygonal presbytery. The nave is arched by a Prussian arch. The church has a slim tower finished by a cone in the foreground.

The Baroque pillar of Virgin Mary is of 1774. Other sacral monuments in the village are the chapel in the old graveyard and the St. Apollonia Chapel, a cross next to the church, a cross in the new graveyard and a cross in the old graveyard. As for statues Báhoň boasts the statue of St Florian, St Wendelin and St Francis of Assisi.

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Kríž na starom cintoríne
Cross at the old graveyard

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Vendelína
Statue of St Wendelin

Socha sv. Františka z Assisi
Statue of Francis of Assisi

Budmerice

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 176 m

Rozloha/Area: 3 008 ha

Počet obyvateľov/Population: 2 441

Obec Budmerice leží v okrese Pezinok západne od Trnavy. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1296. Obec sa postupne nazývala Budimír, Pudmurich a Kerestúr, ktorý obec dostala pri zasvätení kostola sv. Krížu. Meno sa však neujalo, pretože u obyvateľov obce, ako aj v celej župe bol zaužívaný názov po Budimírovi. Obec patrila panstvu Červený Kameň. Kedysi bola súčasťou Budmeríc aj obec Fančál, ktorá zanikla v 16. storočí. V tomto storočí vybudovalo panstvo Červeného Kameňa aj rozsiahle rybníky s chovom rýb, ktoré sa zachovali dodnes. V 17. storočí bolo na vysokej úrovni aj hrnčiarstvo a mlynárstvo. Hrnčiari mali svoj vlastný cech a počet mlynov bol najväčší v Bratislavskej župe. V roku 1888 vybudovali Pálfiovci v okolí obce bažanťnicu a bezprostredne pri obci poľovnícky kaštieľ, ktorý bol viackrát rekonštruovaný a renovovaný. Dnes je kaštieľ spolu s anglickým parkom kultúrne-historickou dominantou obce a slúži ako Dom slovenských spisovateľov. Dnešný názov Budmerice sa používa od roku 1948. Osobnosťami Budmeríc boli historik Ján Tibenský a spisovateľ a historik Pavel Dvořák.

Budmerice is in the district Pezinok west of Trnava. It was first referred to in a written historical source in 1296. The name of the village often changed from *Budimír*, *Pudmurich* to *Kerestúr*, the last of them given to it at the occasion of consecration of the St Cross Church. But the name did not catch on as the locals and the wider public got used to the one dedicated to Budimír. The village was owned by the estate of Červený Kameň. Commune *Fančál*, which disappeared in the 16th century used to be part of Budmerice. In the same century, the owners of Červený Kameň also founded extensive fish ponds which survived until now. Pottery and miller's trade reached a decent level in this vilage. The potters had a guild of their own and the number of mills in the area was the most numerous in the County of Bratislava. The noble family of Pálffy had built in 1888 a pheasantry near Budmerice along with a hunting manor which was repeatedly rebuilt and refurbished. Today the manor and its English park is a cultural historical dominant of the village and it serves as the House of Slovak Writers. The name of the village Budmerice is used since 1948. The distinguished figures native to Budmerice is the historian Ján Tibenský and the writer-historian Pavel Dvořák.

Kostol Povýšenia sv. Kríža
Church of Ascension of Holy Cross

Sakrálné pamiatky

Pôvodne gotický rímskokatolícky **Kostol Povýšenia sv. Kríža** je jednododový s polkruhovým uzáverom presbytéria. Na južnej strane sa nachádza sakristia a polygonálna veža. Na neskorobarokovom hlavnom oltári sa nachádza obraz povýšenia sv. Kríža. Po stranách sú umiestnené barokové sochy sv. Petra a sv. Pavla z prvej polovice 18. storočia. Na bočnom oltári vpravo je olejomalba sv. Jána Nepomuckého z roku 1801 od G. Schneidera a socha sv. Jozefa pestúna. Kostol viackrát vyhorel, bol prestavovaný, opravovaný a rozširovaný. V 18. storočí sa uskutočnila jeho generálna prestavba. Neskôr postavili pri kostole poschodovú faru s osobitnou kaplnkou pre farára. Budova fary slúžila až roku 1995, keď bola zbúraná a novú faru postavili v roku 2003.

Kaplnku Sedembolestnej Panny Márie dal na cintoríne v roku 1768 postaviť Rudolf Pálfi s manželkou Eleonórou. Vnútro kaplnky tvorí jednododový priestor s polkruhovým uzáverom. Hlavnému oltáru dominuje obraz Piety. Kaplnka bola niekoľkokrát opravovaná a rekonštruovaná.

Sacral monuments

The originally Gothic Roman Catholic **Church of the Ascension of St Cross** has a single nave with a semicircular conclusion in the presbytery.

The sacristy and a polygonal tower are on its southern side. The Late Baroque main altar carries the painting of the Ascension of St Cross.

Baroque statues of St Paul and St Peter from the first half of the 18th century stand by its sides.

The oil painting of St John of Nepomuk of 1801 by G. Schneider and a statue of St Joseph the Foster Father of Jesus are on the lateral altar.

The church repeatedly burnt down, it was rebuilt, repaired and expanded. A general rebuilding of the church took place in the 18th century. Later a storeyed building of rectory with a separate chapel for the priest was built next to the church. The rectory building existed until 1995 when it was pulled down and a new one was built in 2003.

It was Rudolf Pálffy with his wife Eleonóra who had built the **Virgin Mary of Seven Sorrows Chapel** at the graveyard in 1768. The interior of the chapel consists of a single nave space with semicircular ending. A painting of Pieta dominates on the main altar. The chapel was repeatedly repaired and reconstructed.

K ďalším sakrálnym pamiatkam obce patria Kaplnka Panny Márie Lurdskej, dva prícestné kríže (na ceste do Ružindola a Báhoňa), kríž pri kostole a vo vinohrade. Centrálny kríž na cintoríne, Lurdská jaskyňa, hrob nenarodených detí, pomník Juraja Holčeka (národná kultúrna pamiatka), pomník Bitky pri Budmericiach a pamätník obetiam prvej svetovej vojny dopĺňajú výpočet ďalších sakrálnych pamätihodností obce. K nim treba ešte pripočítať sochy sv. Floriána, sv. Urbana, sv. Jána Nepomuckého, súsošie Najsvätejšej Trojice, božie muky a zvoncu.

Kaplnka Panny Márie Lurdskej
Chapel of Virgin Mary of Lourdes

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie
Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows

Božie muky
Shrine

Súsošie Najsvätejšej Trojice
Group of statues
of the Most Holy Trinity

Kaplnka sv. Vendelína
Chapel of St Wendelin

Kríž na ceste do Ružindola
Cross on the road to
Ružindol

Lurdská jaskyňa
 Lourdes cave

Hrob nenarodených deťí
Grave of unborn children

Pomník Juraja Holčeka
Monument of Juraj Holček

Pomník Bitky pri Budmericiach
Monument to the Battle at
Budmerice

Kríž na ceste Báhonia
Cross on the road to Báhonia
130

Kríž pri kostole
Cross near the church

Kríž vo vinohrade
Cross in the vineyard

Centrálny kríž na cintoríne
Central cross at the
graveyard

Pamätník obetiam
svetových vojen
Monument to the victims
of the World Wars

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Kaplnka sv. Urbana
Chapel of St Urban

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Častá

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 292 m

Rozloha/Area: 3 523 ha

Počet obyvateľov/Population: 2 300

Častá leží na juhovýchodnom úpätí Malých Karpát v okrese Pezinok. Písomne sa prvýkrát spomína v listine z roku 1296. Pôvodne bola majetkom Bratislavského hradu a v druhej polovici 13. storočia už bola včlenená do panstva Červený Kameň ako poddanská dedina. V roku 1560 získala privilégiá mestečka s právom trhov a jarmokov. V polovici 16. storočia sa tu usadilo niekoľko zemianskych rodín a chorvátski kolonisti. Už v 16. storočí tu červenokamenské panstvo nechalo vybudovať pivovar a od konca 17. storočia tu bola tiež papieraň. V 18. storočí mali Židia v mestečku modlitebňu a v roku 1884 si postavili novú synagógu. Na konci 18. storočia bola založená v dedine manufaktúra na výrobu súkna.

Hlavným dnešným turistickým lákadlom obce je okrem tzv. Fuggerovho domu s najväčšou vínnou pivnicou v malokarpatskom regióne jeden z najzachovanejších slovenských hradov Červený Kameň. Hoci ho postavili v prvej polovici 16. storočia Fuggerovci, jeho história sa od roku 1588 až do druhej svetovej vojny spája s Pálfiovcami. Tento významný uhorský rod ho postupne prebudoval na reprezentačné sídlo s bohatou štukovou a freskovou výzdobou interiérov. V hrade sa v súčasnosti nachádza múzeum, v ktorom možno obdivovať historický nábytok, zbrane, hradnú kaplnku a obrazáreň s unikátnymi obrazmi a grafikami slovenských a európskych majstrov. Spestrením prehliadky je návšteva podzemných priestorov a obranného systému hradu. Významným rodákom z Častej bol významný slovenský osvietenský spisovateľ a národný buditeľ Juraj Fándly. V obci pôsobil aj kardinál Alexander Rudnay.

Kostol sv. Imricha
Church of St Emerich

Častá is the village set on the south-eastern flank of the Little Carpathians in district Pezinok. It was first mentioned in the document of 1296. Originally it was owned by the Castle of Bratislava and in the mid-13th century it was included into the estate of Červený Kameň as a serf village. Častá obtained the privilege of town with right to markets and fairs in 1560. Several yeoman families and Croatian colonists settled here in the mid-16th century. As early as in the 16th century the lords of Červený Kameň Castle had built a brewery and before the end of the 17th century a paper manufacture was also opened here. Local Jews had a prayer hall here in the 18th century until a new synagogue was built in 1884. Cloth manufacture was opened at the end of the 18th century.

Apart from the place called Fugger's House with the biggest wine cellar in the region, another attraction of the place is one of the best preserved Slovak castles, that of Červený Kameň. Although it was built in the first half of the 16th century by the family of Fugger, its history is first of all associated with noble family of Pálffy since 1588.

This prominent family had the castle gradually rebuilt into a stately residence with lavish stucco decorations and frescoes. The Castle contains a museum of historical furniture and arms, the castle chapel and picture gallery with unique paintings and graphic works of the Slovak and European artists. A visit to the underground spaces of the Castle and its defence system is also interesting. Častá is the birthplace of the Slovak revivalist and writer Juraj Fándly. Cardinal Alexander Rudnay was also active in this village.

Sakrálné pamiatky

Najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou v obci patrí rímskokatolícky **Kostol sv. Imricha**, ktorý vznikol v 15. storočí. Bol to vtedy jednolodový kostol postavený v gotickom slohu, bočné lode boli postavené neskôr. Klenba hlavnej lode je pôvodná, gotická sieťová. Zachovala sa aj gotická nástenná maľba prenesená pri prestavbe kostola. Bočné oltáre sú barokové a pochádzajú zo 17. storočia. Jednolodová stavba bola prestavbami a dostavbami architektonicky zmenená v rokoch 1936 až 1937 ako trojlodový kostol. Z pôvodnej gotickej stavby sa zachovala len svätyňa a časť veže. Kostol bol po generálnej prestavbe požehnaný a zasvätený svätému Imrichovi. Pred kostolom je pamätník obetí prvej svetovej vojny s menami padlých.

K ďalším sakrálnym pamiatkam patria Kaplnky Najsvätejšieho Spasiteľa a Sedembolestnej Panny Márie. Obidve stavby pochádzajú z 19. storočia. Kaplnka Najsvätejšieho Spasiteľa na cintoríne, ktorú postavil Viktor Fugger, je príkladom sakrálnej architektúry v závere 19. storočia. Kaplnka Panny Márie Lurdskej, kaplnka sv. Huberta, súsošie korunovania Panny Márie a niekoľko krížov dopĺňajú výpočet ďalších sakrálnych pamätihodností obce. K nim treba ešte pripočítať sochy sv. Floriána, sv. Františka Xaverského, sv. Urbana a sv. Jána Nepomuckého.

Sacral monuments

The most significant sacral monument in Častá is the Roman Catholic **Church of St Emerich** of the 15th century. It was then a single-nave church built in the Gothic style while the lateral naves were built later. The main nave has the original Gothic reticular vault. Gothic wall paintings moved here from the original building also survived. Lateral altars are in the Baroque style of the 17th century. The architecture of the single-nave building has been changed by rebuilding it into a three-nave church in the years 1936 to 1937. Only the sanctuary and a part of the tower of the original Gothic structure still exist. The church was blessed and consecrated to St Emerich after the reconstruction. A memorial dedicated to the victims of the First World War with their names stands in front of the church.

Among other sacral monuments in the village are the Chapels of the Holy Saviour and of Virgin Mary of Seven Sorrows. Both buildings are from the 19th century. The Holy Saviour Chapel in the graveyard built by Victor Fugger is an example of sacral architecture common in the end of the 19th century. The Chapel of Virgin Mary of Lourdes, Chapple of St Hubert, group of statues of Coronation of Virgin Mary and several crosses are additional sacral buildings in the list, along with the statues of St Florian, St Francies Xavier, St Urban and St John of Nepomuk.

Na hrade Červený Kameň nájdeme viaceré národné kultúrne pamiatky. Patrí k nim kalvária, tzv. pohrebná kaplnka z roku 1740 či súbor náhrobníkov. V lese pri Červenom Kameni sa nachádza židovský cintorín zo 17. a začiatku 18. storočia s barokovými náhrobnými kameňmi a v dedine je mladší židovský cintorín z 18. storočia.

There are several National Cultural Monuments at the Červený Kameň Castle, among them the Calvary, the burial chapel of 1740 or a series of tomb stones. The Jewish graveyard of the 17th century and the beginning of the 18th century with Baroque tomb stones is in the forest next to the castle. Somewhat younger Jewish graveyard of the 18th century is in the village.

Kaplnka Najsvätejšieho Spasiteľa
Holy Saviour Chapel

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie
Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows

Kaplnka Panny Márie Lurdskej
Chapel of Virgin Mary of Lourdes

Súsošie korunovania Panny Márie
Group of statues Coronation of the Virgin Mary

Kaplnka sv. Huberta
Chapel of St Hubert

Ústredný kríž na cintoríne
Central cross at the cemetery

Kríž na vrchu Glóc
Cross at the top of the Glóc

Kríž pri cintoríne
Cross next to the graveyard

Kríž pri kaplnke
Sedembolestnej Panny Márie
Cross next to the chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Františka
Xaverského
Statue of St Francis of Xavier

Socha sv. Urbana
Statue of St Urban

Socha sv. Jána
Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Kríž v obore
Cross in the game refuge
136

Kríž v obci smerom k hradu
v Hošťákoch
Cross at the village on the road to castle in Hošťáky

Kríž v bývalom vinohrade
pod obcou
Cross at the former vineyard beyond the village

Liatinový kríž pri cintoríne
Iron cross next to the graveyard

Pohrebná kaplnka z roku
1740 pri hrade
Burial chapel next to the castle of 1740

Židovský cintorín zo
17. storočia pri hrade
Jewish graveyard of the 17th century near the castle

Židovský cintorín
z 18. storočia pri obci
Jewish graveyard of the 18th century near the village

Kalvária pri hrade
Calvary next to the castle

Dolány

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 251 m

Rozloha/Area: 2 255 ha

Počet obyvateľov/Population: 1 056

Dolány ležia na juhovýchodnom úpätí Malých Karpát v okrese Pezinok a najstaršia písomná zmienka o poddanskej obci panstva Červený Kameň pochádza z roku 1390, keď sa nazývala Ottenthal (Ottovo údolie či údolie Ompitovo). Názov bol neskôr poslovenčený na Ompitál. Od konca 16., resp. začiatku 17. storočia sa na základe písomného privilégia udeleného uhorským kráľom Ferdinandom II. stal Ompitál trhovým mestekom. Už v tom čase sa tu každý rok konalo niekoľko veľkých jarmokov. Mestečko bolo osídlené prevažne nemeckou komunitou, Slováci sa tu začali usádzať až v druhej polovici 16. storočia. Pred polovicou 18. storočia došlo v obci k zmene národnostných pomerov, keď slovensky hovoriace obyvateľstvo získalo prevahu. V roku 1948 bolo mesteko premenované na Dolány.

Osobnosťami obce boli významný slovenský osvietenský spisovateľ a národný buditeľ Juraj Fándly (v obci sa nachádzajú národné kultúrne pamiatky – jeho pomník, pamätná tabuľa, náhrobník a pamätný dom) a prekladateľ a vydavateľ Juraj Palkovič (medzi národné kultúrne pamiatky patria jeho pamätná tabuľa a pamätný dom). Pozoruhodnosťou Dolian je kamenná mestská veža z roku 1598 na kamennom moste nad potokom (národná kultúrna pamiatka).

Dolány is the village in the south-eastern foothills of the Little Carpathians in district Pezinok. It was first mentioned in a written source about the serf village of the Červený Kameň estate of 1390 referring to it as *Ottenthal* (Otto's or Ompito's valley). This name was later Slovakized to *Ompitál*. Since the end of the 16th century or the beginning of the 17th, Ompitál became a market town thanks to the written privilege granted to it by the Old Hungarian King Ferdinand II which made it possible to hold several fairs and markets every year in the town populated prevalingly by German settlers. Slovaks began the move in in the second half of the 16th century. Before the mid-18th century the representation of individual ethnicities changed when the Slovak speaking population prevailed. The town was renamed to Dolány in 1948.

Among the prominent figures of Dolány were first of all the Slovak national revivalist and enlightened writer Juraj Fándly (a memorial, a commemorative tablet, a tomb and a the writer's house, National Cultural Monuments, dedicated to Fándly are in the village) and translator and editor Juraj Palkovič (a commemorative tablet and house are also among the National Cultural Monuments). An interesting landmark of Dolány is the stone municipal tower of 1598 on the stone bridge over the local brook (National Cultural Monument).

Kalvária a Kostolík sv. Šebastiána
Calvary and Church of St Sebastian

Kostol sv. Kataríny
Church of St Catherine

Kostol sv. Leonarda
St Leonard Church

Kostol sv. Kataríny
Church of St Catherine

Kostol sv. Leonarda
St Leonard Church

Kaplnka sv. Anny
Chapel of St Ann

Kaplnka sv. Urbana
Chapel of St Urban

Kříž z roku 1798 na cintoríne
Cross of 1798 at the
graveyard

Kříž z roku 1886 na cintoríne
Cross of 1886 at the
graveyard

Pomník Juraja Fándlyho
Monument of Juraj Fándly

Náhrobník Juraja Fándlyho
Tomb stone of Juraj Fándly

Sakrálné pamiatky

Sakrálnou dominantou obce je rímskokatolícky **Kostol sv. Kataríny** (národná kultúrna pamiatka). Jeho existenciu nepriamo dosvedčuje aj prvá písomná zmienka o Doľanoch z roku 1390. Pôvodne gotický kostol pochádza zo 14. storočia. Kostol bol opevnený kamenným obranným múrom, pôvodne aj so strieľňami. Obranný múr sa z väčšej časti zachoval dodnes. Kostol bol v priebehu stáročí viackrát prestavaný a rozšírený. V roku 1664 sa začala stavať nová, väčšia loď kostola. V roku 1678 bola loď kostola zvýšená a pôvodný drevený strop nahradený murovanou klenbou. V rokoch 1832 až 1834 bol kostol opäť rozšírený o kostolnú vežu.

Kostol sv. Leonarda (národná kultúrna pamiatka) postavený v gotickom slohu pochádza z prelomu 14. a 15. storočia. Zvláštnosťou je, že jeho ľavá strana je zasadená do skalného masívu, ktorý tvorí väčšiu časť tejto strany. Veľká skala tak prečnieva do kostolíka a vyplňa priestor pod dreveným chórom. Niekedy po roku 1645 bol kostolík rozšírený o kaplnku. Dnes je jediným stredovekým kostolíkom v širšom okolí. Za kostolíkom sa nachádza malá jaskynka. Kostolík je známy v širokom okolí, pretože katolícki veriaci z Dolian a okolitých obcí sem každoročne na siedmu nedeľu po Veľkej noci konajú púť.

Kostolík sv. Šebastiána bol postavený v roku 1708 v barokovom slohu. Pôvodne bol v kostolíku vzácny obraz sv. Šebastiána, avšak v roku 1974 bol obraz z kaplnky odcudzený a doteraz sa nenašiel. Kostol je najvyšším miestom kalvárie.

Kalvária pochádza z roku 1894. Pozostáva z klasického počtu 14 kaplniek postavených v novogotickom štýle. Výjavy krížovej cesty sú namalované na plechu. Kalvária končí na temeni vršku a hneď za ňou sa nachádzajú tri vysoké kamenné kríže. Stredný znázorňuje ukrižovaného Ježiša a dva postranné ukrižovaných zločincov. Pri kalvárii sa každoročne v druhej polovici mája koná tradičná ompitálska púť.

Dve kaplnky a niekoľko krížov (z nich dva sa nachádzajú na cintoríne) dopĺňajú výpočet ďalších sakrálnych pamätihodností obce. K nim treba ešte pripočítať sochy sv. Urbana a sv. Jána Nepomuckého.

Sacral monuments

The dominant sacral structure of the village is the Roman Catholic **Church of St Catherine** (National Cultural Monument). As the first written mention of Doľany reveals, the church existed in 1390. The originally Gothic church is then from the 14th century. The church was fortified by a stone defensive wall with loopholes. The church was repeatedly rebuilt and expanded over centuries. A new larger church nave was started in 1664. Subsequently in 1678, the church nave was heightened and the original wooden ceiling was replaced by a walled vault. A tower was added to it in the years 1832-1834.

St Leonard Church (National Cultural Monument) built in the Gothic style is of the turn of the 14th and 15th century. A peculiar detail is that its left side is set into a massive rock which forms a greater part of its side. The big rock juts out into the church and fills the space below the wooden loft. Sometime after 1645 a chapel was added to the church. Today it is the only medieval church in wider environs. A small cave is behind the church. The church is well known in wide neighbourhood of Doľany because the local Catholics take part in a pilgrimage to this church on the seventh Sunday after Easter every year.

St Sebastian Church was built in 1708 in Baroque style. Originally it contained the painting of St Sebastian but it was stolen in 1974 and never recovered. The church is the culminating point of the Calvary.

The **Calvary** is from 1894. It consists from the classical number of 14 chapels built in the Neo Gothic style. The scenes of the Calvary are painted on metal sheets. The stations of the Cross end at the top of the hill with three stone crosses beyond it. The central cross bears Jesus and there are two lateral crosses with the crucified villains. The traditional annual Ompital pilgrimage starts next to the Calvary in the second half of May.

Two chapels and several crosses (two of them are in the graveyard) complete the list of additional sacral monuments in the village along with the statues of St Urban and St John of Nepomuk.

Kríž pod Starými horami
Cross below the Staré hory

Kríž na križovatke ciest
do Štefanovej a Častej
Cross at the Štefanová-
Častá crossroads

Kríž nad Sklenou hutou
Cross above Sklená huta

Kríž pred kostolom
Cross in front of the church

Kríž v obci
Cross in the village

Kríž vo vinohradoch
Cross in the vineyard

Křížová cesta
Cross Way

Lurdská jaskyňa
Lourdes cave

Kríž pred Sklenou hutou
Cross in front of Sklená huta

Kríž pri ceste smerom do
Dlhej
Wayside cross in the
direction Dlhá

Kríž pri Zabítom
Cross near Zabité

Kríž v dedine na bývalom
cintoríne
Cross in the village in the
former graveyard

Socha sv. Jána
Nepomuckého
Statue of St John of
Nepomuk

Socha sv. Urbana v obci
Statue of St Urban in the
village

Obrázok sv. Jozefa
Picture of St Joseph

Obrázok sv. Rodiny
Picture of the Holy Family

Dubová

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 223 m
Rozloha/Area: 1 380 ha
Počet obyvateľov/Population: 1 134

Obec Dubová leží na juhovýchodnom úpätí Malých Karpát a prvá písomná zmienka o nej pochádza z roku 1287, keď sa spomína v darovacej listine kráľa Ladislava IV. Kumánskeho. Obec bola založená kupcami na brehu potoka Žlabka. Od 16. storočia patrila Dubová k hradnému panstvu Červený Kameň. Po tureckých nájazdoch sa tu usadili chorvátski kolonisti, ktorí však odišli a obec zostala neosídlená. V roku 1590 ju pričinením grófa Mikuláša Pálfiho znovu osídlili. Obec bola od svojich počiatkov známa svojimi vínami, ktoré patrili medzi najlepšie v červenokamenskom panstve. Najvýznamnejším rodákom z Dubovej je spisovateľ Vincent Šikula, ktorý je v obci aj pochovaný na miestnom cintoríne.

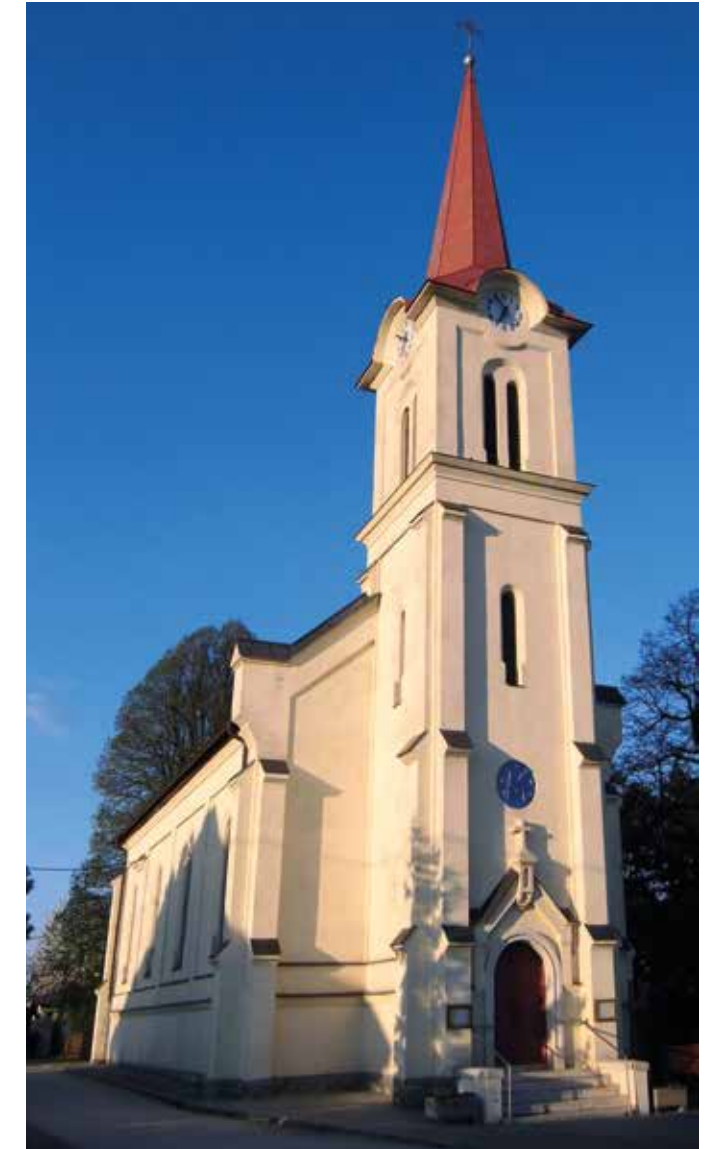
Dubová is situated on the south-eastern hillside of the Little Carpathians. It was first referred to in writing in 1287, particularly in the donation document of King Ladislav IV the Cuman. Merchants founded the settlement on the bank of the Žlabka brook. Dubová belonged to the estate of Červený Kameň since the 16th century. After the Turkish invasion ended the area and the village were settled by Croatian people. But they left and the village remained abandoned for some time. It was resettled by virtue of Count Nicolas Pálffy in 1590. From the very beginning the village was known for good wines which were among the best in the estate. A prominent native of Dubová is the writer Vincent Šikula also buried in the local graveyard.

Sakrálné pamiatky

Dominantou obce je rímskokatolícky **Kostol Ružencovej Panny Márie** z roku 1907. Farský kostol je postavený v neoromantickom slohu na mieste pôvodnej gotickej kaplnky. Základný kameň na stavbu kostola položil a posvätil arcibiskup Pavol Jantauš v roku 1903. Kostol vysvätili 7. októbra 1907 a v roku 1927 inštalovali na vežu zvon, ktorý sa kúpil z milodarov veriacich. Počas druhej svetovej vojny bol kostol poškodený a v roku 1948 nanovo omietnutý. V roku 1954 opravili ihlanovú vežu a vymenili kríž. V roku 1960 boli v kostole inštalované mozaikové okná, ktoré navrhla akademická maliarka Edita Ambrušová. Interiér kostola má krížové klenby. V rokoch 1971 až 1972 postavili súčasný oltár, opravili strechu kostola a dostavali zadnú vežičku.

Sacral monuments

The most conspicuous building in Dubová is the Roman Catholic **Church of Virgin Mary of Rosary** of 1907. The parish church was built in the Neo Romanesque style at the site of the original Gothic chapel. The foundation stone was set and consecrated by Archbishop Pavol Jantauš in 1903. The church was consecrated on 7 October 1907 and a bell was installed in the tower in 1927. The building of the church was damaged during the Second World War and re-plastered in 1948. The cone-shaped tower was repaired and the cross replaced by a new one in 1954. Mosaic windows were installed in the church in 1960. The existing altar was installed in the years 1971 to 1972 when the roof was repaired and the back tower was added to the church.

Kostol Ružencovej Panny Márie
Church of Virgin Mary of Rosary

Na tzv. Vítkovom vršku sa nachádza jaskyňa Panny Márie Lurdskej s lavičkami a ďakovnými tabuľami a je súčasťou **kalvárie**. Štrnásť drevených krížov s plechovými strieškami stojí v susedstve tunajších vinogradov. Dvanáste zastavenie je tvorené tromi krížmi na malej čistinke uprostred lesa, stredný kríž nesie aj korpus ukrižovaného Ježiša. Kalvária končí pri jaskyni Panny Márie Lurdskej. Krížovú cestu tu postavili veriaci už v roku 1967. Pôvodná kalvária bola v poslednom období nahradená novým súborom pamiatok.

Z ďalších sakrálnych pamiatok zaujmú Kaplnka sv. Vendelína, ústredný kríž na cintoríne, božie muky pri vinohradoch a kríž na okraji obce. K nim treba ešte pripočítať sochy sv. Floriána, sv. Urbana a sv. Jána Nepomuckého.

Božie muky pri vinohradoch
Shrine near the vineyards

Krížová cesta
na Vítkovom vršku
Cross Way on Vítkov vršek

Socha sv. Floriána
na fontáne
Statue of St Florian on the
fountain

Kaplnka sv. Vendelína
Chapel of St Wendelin

Ústredný kríž na cintoríne
Central cross at the
graveyard

At the Vítkov vršek hill is the cave of Virgin Mary of Lourdes with banks and votive tablets. It is part of the **Calvary**. Fourteen wooden crosses stand near the vineyards. The twelfth station consists of three crosses on a small clearing amidst the forest while the central cross also bears crucified Jesus. The Calvary ends next to the cave of Virgin Mary of Lourdes. The way of the Cross was finished by the believers in 1967. The original Calvary has been recently replaced by a new set of monuments.

Other local sacral monuments include the St Wendelin Chapel, the central cross at the graveyard, Crucifixion next to vineyards and a wayside cross at the limits of the village plus the statues of St Florian, St Urban and St John of Nepomuk.

Kalvária na Vítkovom vršku
Calvary on top of Vítkov
vršek

Lurdská jaskyňa na
Vítkovom vršku
Lourdes cave on top of
Vítkov vršek

Kríž v obci
Cross in the village

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Urbana
Statue of St Urban

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Jablonec

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 160 m

Rozloha/Area: 870 ha

Počet obyvateľov/Population: 1 022

Obec Jablonec leží v okrese Pezinok medzi obcami Budmerice a Cífer. Chotár obce je bohatý na archeologické nálezy z mladšej kamennej doby. Prvá písomná zmienka o obci pochádza z roku 1342. Do roku 1928 obec používala názov Halmeš. Okolie Jablonca patrilo v 12. a 13. storočí k Bratislavskému hradu. Postupne sa z neho vyčleňovali osady a majetky v prospech služobníkov kráľovského hradu ako forma odmeny za verné služby. Pôvodná osada dostala meno od nového vlastníka. Z cirkevného hľadiska bol Jablonec dlhodobo filiálkou fary v Budmericiach a neskôr obec cirkevne patrila aj pod správu cíferskej farnosti. V súčasnosti je súčasťou budmerickej farnosti.

Jablonec is situated in district Pezinok between the villages Budmerice and Cífer. The cadastre of this village boasts archaeological finds of the Younger Stone Age. The village was first mentioned in a written document of 1342. *Halmeš* was the name of the village used until 1928. Jablonec and its environs were owned by the Castle of Bratislava in the 12th and 13th centuries. Gradually parcels, communes and properties were donated to royal servants. The original settlement bore the name of the new owner. For many years Jablonec was a branch of the rectory in Budmerice and later it belonged to the administration of the parish in Cífer. Nowadays it is part of the Budmerice parish.

Sakrálné pamiatky

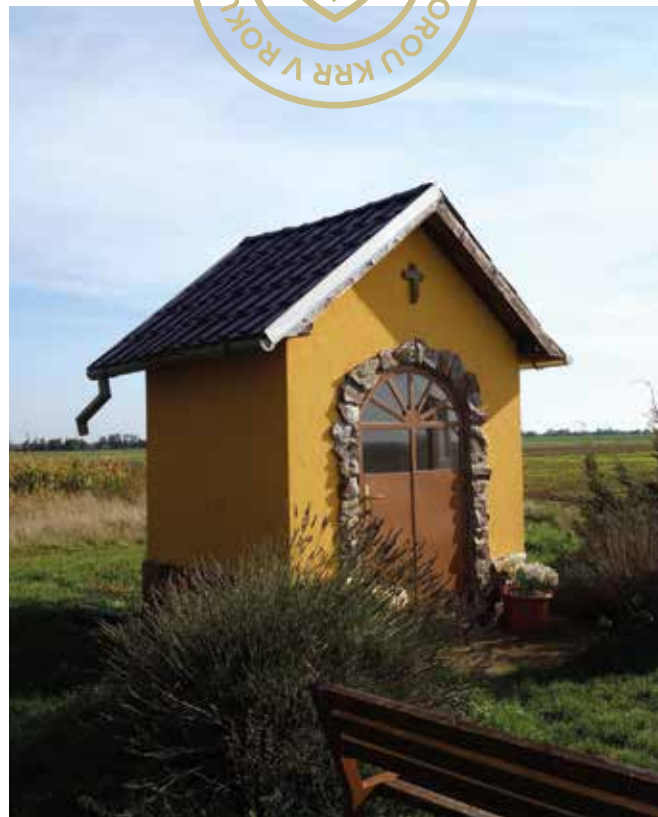
Dominantou obce je rímskokatolícky **Kostol sv. Márie Magdalény** z roku 1860. Starý kostol na mieste dnešného dostavali a posvätili v roku 1656. Keď už bol starý kostol pre rozrastajúcu sa obec primalý a mal porušenú statiku, nahradil ho nový kostol. Postavili ho v duchu historického romantizmu ako napodobeninu románskeho slohu v rokoch 1860 až 1863 a bol zasvätený opäť sv. Márii Magdaléne. Vnútorne zariadenie kostola je prevažne v neogotickom slohu. Hlavný oltár bol vyrobený v Tirolsku a bočný, na ktorom je Božské srdce, zhotovil Pál Šefčovič v roku 1889. Druhý bočný oltár zhotovili v Budapešti. Na veži kostola sú tri zvony. Najväčší a najmenší uliali bratia Fischerovci v Trnave v roku 1922 za finančnej pomoci amerických Slovákov.

V obci a jej chotári sa nachádzajú aj ďalšie sakrálné pamiatky. Patrí k nim Kaplnka sv. Vendelína či socha sv. Márie Magdalény. Ústredný kríž na cintoríne, kríž pri kostole, kríž v obci a pomník padlých v prvej a druhej svetovej vojne dopĺňajú výpočet ďalších sakrálnych pamätihodností obce. K nim treba ešte pripočítať sochy sv. Floriána a sv. Jána Nepomuckého.

Sacral monuments

The most prominent building of the village is the Roman Catholic **Church of St Mary Magdalene** of 1860. The old church which stood at the site of the existing one was finished and consecrated in 1656. When the old church was not sufficiently spacious for the increasing population it was replaced by a new one built in the mode of historical romanticism as an imitation of the Romanesque style in the years 1860 to 1863. It was again consecrated to St Mary Magdalene. The interior is prevaillingly in the Neo Gothic style. The main altar was made in Tirol, Austria and the lateral one bearing the Divine Heart was made by Pál Šefčovič in 1889. The second lateral altar was made in Budapest. There are three bells in the tower. The biggest and the smallest of them were cast by brothers Fischer in Trnava in 1922 with the financial support donated by the American Slovaks.

There are also additional sacral monuments in the village. It is the St Wendelin Chapel and the statue of St Mary Magdalene. The central cross in the graveyard, a cross next to the church, a cross in the village and the monument to the victims of both World Wars, as well as the statues of St Florian and St John of Nepomuk are also worth mentioning.

Kaplnka sv. Vendelína
Chapel of St Wendelin

Kostol sv. Márie Magdalény
Church of St Mary Magdalene

Kostol sv. Márie Magdalény
Church of St Mary Magdalene

Socha sv. Márie Magdalény
Statue of St Mary Magdalene

Ústredný kríž na cintoríne
Central cross at the graveyard

Kríž pri kostole
Cross next to the church

Kríž v obci
Cross in the village

Pomník padlých v prvej a druhej svetovej vojne
Monument to the victims of the World Wars

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Socha sv. Jána Nepomuckého
Statue of St John of Nepomuk

Píla

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 245 m

Rozloha/Area: 48 ha

Počet obyvateľov/Population: 337

Obec Píla leží na úpätí Malých Karpát v okrese Pezinok pod hradom Červený Kameň. Vznikla v prvej polovici 16. storočia okolo pily, patriacej červenokamenskému panstvu. Obec sa pôvodne volala Nová Ves pod hradom Červený Kameň a najstaršia písomná zmienka o nej pochádza z roku 1602. Fuggerovci, majitelia hradu Červený Kameň v 16. storočí, vlastnili v prvých rokoch dve pily, ktoré dali postaviť pod hradom v doline rieky Gidry. Vodné pily a príbytky pre piliarov sa stali základom osady Píla.

V druhej polovici 17. storočia sa v blízkosti obce Píla nachádzala Pálfiovská papiereň a v 18. storočí tu pracovala aj manufaktúra na výrobu súkna. Nachádzali sa tu aj tzv. „múčne“ mlyny, ako ich nazývali miestni obyvatelia, aby ich odlíšili od ostatných mlynov. V roku 1944 prestala Píla existovať ako samostatná obec a bola pričlenená k Častej. Od roku 1954 je Píla opäť samostatnou obcou.

Píla is at the foothills of the Little Carpathian Mountains in district Pezinok below the Castle of Červený Kameň. It originated in the first half of the 16th century around the saw mill owned by the Castle estate. Its former name was *Nová Ves pod hradom Červený Kameň* and the oldest written reference to it is of 1602. The family of Fugger, the lords of the Castle Červený Kameň owned two saw mills in the valley of the River Gidra which finally also gave the name to the village (*píla* = saw mill in English) as the manufacture and the houses of sawyers later developed into a commune.

Pálffy's paper mill existed near the village in the latter half of the 17th century and in the 18th century there was also a cloth manufacture, along with several "flour" mills as the locals called them in order to distinguish them from other mills. Píla merged with Častá in 1944 but it is again an independent village since 1954.

Kostol Navštívenia Panny Márie
Church of Visitation of Virgin Mary

Sakrálné pamiatky

Uprostred obce stojí **Kostol Navštívenia Panny Márie**. Pôvodný kostol bol postavený niekedy koncom 17. storočia. Dnešný kostol pochádza z roku 1822. V roku 1935 bol poškodený požiarom. Znovu ho opravili a zhotovili novú strechu. Viaceré vizitácie z minulosti spomínajú aj zariadenie kostola. Napr. vizitácia z roku 1811 spomína obraz – kópiu Panny Márie Regenburskej. Kostol je polygonálne uzavretý so zaklenutou valenou klenbou. V štítovom priečelí má menšiu ihlanovitú vežu. Posledná rekonštrukcia kostola sa uskutočnila v rokoch 2001 až 2002, keď postavili novú vežičku. Nanovo bola vybudovaná chórová časť a celý kostol bol zvonku a zvnútra vymalovaný.

K ďalším sakrálnym pamiatkam patria Kaplnka Panny Márie – Matky dobrej rady, centrálny kríž na cintoríne a kríž v obci, ktoré dopĺňajú výpočet ďalších sakrálnych pamätihodností obce.

Kaplnka Panny Márie
– Matky dobrej rady
Chapel of Our Lady
of Good Counsel

Centrálny kríž na cintoríne
Central cross in the
graveyard

Kríž v obci
Cross in the village

Náhrobníky pri kostole
Tomb stones next to the church

Sacral monuments

Church of Visitation of Virgin Mary stands in the centre of the village. The original church was built here sometime by the end of the 17th century and the existing church is of 1822. It was damaged by fire in 1935. It was repaired and a new roof was made. Several visitations from the past are reminded in the interior of the church. Such as the 1811 visitation is remembered by the copy of the painting of the Beautiful Virgin of Regensburg. The church has an annular vault and its gable façade carries a small conic tower. The last reconstruction of the church has been carried out in the years 2001 to 2002, when a new tower was also built. The loft part was renovated and the whole church both in and outside was redecorated.

There are also other sacral monuments in Píla: Chapel of Our Lady of Good Counsel, the central cross at the graveyard and a cross in the village.

Štefanová

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 192 m
Rozloha/Area: 672 ha
Počet obyvateľov/Population: 375

Obec Štefanová leží v okrese Pezinok a archeologické nálezy predpokladajú osídlenie tohto územia už do obdobia mladšej kamennej doby. Obec založili v roku 1588 na mieste zaniknutej obce Schönau (ľudovo Šajnava), ktorá sa spomína v roku 1447 ako Seunaw (začiatkom 16. storočia zanikla). Na jej ruinách majiteľ Červeného Kameňa Mikuláš Pálfi v roku 1588 založil novú obec – Štefanovú, ktorá sa spomína ako Steffansdorf. V priebehu svojej histórie patrila panstvu Červený Kameň. V 16. storočí vybudovali v chotári rybníky. V roku 1715 mala vinice a 13 daňovníkov a v roku 1720 tu stál mlyn. Po roku 1918 rozparcelovali pozemky veľkostatku grófa Pálfiho.

Štefanová is in district Pezinok and archaeological finds suggest the settlement of this area since the Younger Stone Age. The village was founded in 1588 at the site of the disappeared village Schönau (in vernacular *Šajnava*) mentioned in 1447 as *Seunaw* (it disappeared at the beginning of the 16th century). The then owner of the Castle Červený Kameň Mikuláš Pálffy founded a new commune in 1588 mentioned as *Steffansdorf*. In the course of history the village belonged to the estate of Červený Kameň. Fish ponds were founded here in the 16th century. It also had vineyards and 13 taxpayers in 1715 and a mill existed here in 1720. The lands of Count Pálffy were parcelled out after 1918.

Sakrálné pamiatky

Dominantou obce je farský **Kostol sv. Štefana kráľa** (národná kultúrna pamiatka). Je pôvodne gotickým kostolom zo 14. storočia. Presný dátum vzniku kostola nepoznáme. Farnosť v Štefanovej však bola ustanovená v roku 1397 a farský kostol bol k úcte sv. Štefana kráľa posvätený v roku 1500.

Kaplnka Panny Márie Lurdskej bola pôvodne postavená medzi piliermi prednej časti farského kostola. Voda stekajúca zo strechy kostola však značne narúšala klenbu kaplnky a preto bola v roku 1940 preložená na terajšie miesto.

Sacral monuments

The most conspicuous building of the village is the **Church of St Stephen the King**. It was originally a Gothic church of the 14th century. The parish of Štefanová though, was established in 1397 and the parish church was consecrated in honour of St Stephen the King in 1500.

The **Chapel of Virgin Mary of Lourdes** stood originally between the pillars of the front part of the parish church. But the rain water falling of the church roof has been damaging the vault of the chapel so it was moved in 1940 to the place where it is now.

Kostol sv. Štefana kráľa
Church of St Stephen the King

Kaplnka sv. Rozálie bola postavená v roku 1885 neďaleko cesty zo Štefanovej do Častej. K „Rozálke“ sa putovalo vždy v nedeľu po sviatku svätej Rozálie (4. september), pričom sem prichádzalo množstvo ľudí aj z okolitých dedín. Ikonická kaplnka predstavovala aj zátišie vo viacerých filmoch, napr. *Vivat Beňovský!* či *S Rozárkou*. Od kaplnky, pri ktorej stojí kríž, je nádherný výhľad na široké okolie.

Z ďalších sakrálnych pamiatok zaujme socha sv. Vendelína z roku 1896, ktorá bola umiestnená vo výklenku prístavby veže kostola. Božiu muku postavili v roku 2006 na pamiatku padlých vojakov a utrpenia Štefanovčanov v bitke v roku 1705 medzi vojskami Františka II. Rákócziho a víťazným cisárskym vojskom.

V obci sa nachádza päť krížov. Smerom do Častej stojí kríž z roku 1920, postavený z vďaky za návrat vojakov z vojny. Kríž v parku, kríž pri ceste do Budmeríc a Dolian či kamenný kríž na cintoríne dopĺňa ich výpočet. Pri kostole stojí pomník vojakov, ktorí padli v prvej svetovej vojne.

Kaplnka Panny Márie Lurdskej
Chapel of Virgin Mary of Lourdes

Kaplnka sv. Rozálie
Chapel of St Rosalie

Socha sv. Vendelína
Statue of St Wendelin

Centrálny kríž na cintoríne
Central cross at the graveyard

Kríž pri ceste do Budmeríc
Cross by the road to Budmerice

St Rosalie Chapel was built in 1885 not far from the road from Štefanová to Častá. Pilgrims, including those of wide environs, visited “Rozálka” on Sunday following the name day of St Rosalie. The iconic chapel also represented nooks in several movie pictures such as *Vivat Beňovský!* or *S Rozárkou*. The spot where the chapel and a cross stand offers a terrific view of the surrounding area.

Other interesting sacral monuments include the statue of St Wendelin of 1896, which stood in the apse of the church tower. The wayside shrine was built in 2006 in memory of victims and the suffering of villagers during the battle between the troops of Francis II Rákóczi and the victorious imperial army in 1705.

There are five crosses in the village. A cross of 1920 erected at the occasion of the returning soldiers of the front in 1920 stands by the road to Častá. A cross in the park, another cross by the road to Budmerice and Dolany and a stone cross as the graveyard. A monument to soldiers, victims of the First World War is next to the church.

Božie muky na pamiatku padlým
Shrine in commemoration of the fallen

Kríž padlým v prvej svetovej vojne
Cross to the victims of the First World War

Kríž za obcou v smere do Dolian
Cross beyond the village in the direction of Dolany

Kříže pri Kaplnke sv. Rozálie
Crosses next to the Chapel of St Rosalie

Kríž v obci
Cross in the village

Vištuk

Nadmorská výška/Altitude above sea level: 181 m
Rozloha/Area: 2 004 ha
Počet obyvateľov/Population: 1 355

Vištuk leží v okrese Pezinok a pôvodné osídlenie tohto územia siaha už do obdobia pred Kristom. Svedčia o tom pozostatky volútovej a moravskosliezskej maľovanej keramiky. Vištuk pravdepodobne existoval aj v období Samovej ríše a Veľkomoravskej ríše. Prvá písomná zmienka o obci pod názvom Vyscha pochádza z roku 1244 z kráľovskej listiny uhorského kráľa Bela IV. Je však veľmi pravdepodobné, že Vištuk existoval už oveľa skôr pred vyhotovením listiny. Najväčší rozkvet dosiahol počas 16. storočia, keď patril medzi najväčšie a najbohatšie dediny panstva Červený Kameň. V polovici 17. storočia však obec hospodársky živorila a po Bitke pri Budmericiach medzi Rákociho a cisárskymi vojskami v roku 1705 bola vypálená. Aj keď si obec v 19. a 20. storočí prešla viacerými stavebnými a hospodárskymi zmenami, stále si zachovala ráz typickej dediny s jednou hlavnou ulicou, približne rovnobežnou s hlavným vodným tokom prechádzajúcim obcou a s menšími príslahlými uličkami. Názov obce až po súčasné pomenovanie veľakrát menil. Od roku 1920 sa volá Vištuk.

Kostol Najsvätejšej Trojice
Church of the Most Holy Trinity

Kaplnka sv. Anny
Chapel of St Ann

Vištuk is a village in district Pezinok. The original settlement of this area dates back to before Christ time as the finds of residues of the volute and the Moravian and Silesian painted pottery prove. Vištuk most probably also existed in the era of Samo's realm and the Great Moravian Empire. It was first mentioned in a royal document of the Old Hungarian King Belo IV as Vyscha in 1244. But it is highly probable that Vištuk had existed long before the document was issued. It reached its meridian in the 16th century as it was one of the biggest and richest villages of the Červený Kameň estate. In the mid-17th century though, the village impoverished and after the Battle of Budmerice between Rákóczi and the imperial troops in 1705 it was burnt down. Although the village changed a lot in terms of the new constructions and economic change it kept its rural character of a typical village with a single main street perpendicular to the water stream that crosses it. Its name repeatedly changed but it is Vištuk since 1920.

Sakrálné pamiatky

Najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou obce je rímskokatolícky **Kostol Najsvätejšej Trojice**, ktorý bol postavený na mieste starého gotického kostola z roku 1573, z ktorého sa do súčasnosti zachovala veža. Na jeho mieste postavili v rokoch 1797 až 1800 nový kostol v neskorobarokovo-klasicistickom slohu. Ide o jednolodový priestor s pristavanou sakristiou a predstavanou vežou. O gotickom pôvode veže svedčia predovšetkým tri okná s lomeným oblúkom. Nad vstupom sa nachádza úzke okno strieľňového typu. Jeho interiér je zaklenutý pruskými klenbami. Hlavný oltár pochádza z roku 1928 a obraz Najsvätejšej Trojice sa datuje do začiatku 19. storočia.

Ďalšími sakrálnymi pamiatkami sú Kaplnka sv. Anny (postavená na mieste kostolíka sv. Egídia zo 16. storočia), Kaplnka sv. Vendelína, Lurdská kaplnka, kalvária či božia muka zo 16. storočia. Centrálny kríž na cintoríne, stĺp Najsvätejšej trojice a niekoľko ďalších krížov v obci a pri cestách mimo obec dopĺňajú výpočet ďalších sakrálnych pamätihodností obce. K nim treba ešte pripočítať sochy Panny Márie, sv. Floriána, sv. Urbana, sv. Jána Nepomuckého a pamätník padlých v prvej svetovej vojne.

Súsošie Najsvätejšej Trojice
Group of statues of the Most Holy Trinity

Sacral monuments

The most conspicuous sacral monument in Vištuk is the Roman Catholic **Church of the Most Holy Trinity** built at the site of the old Gothic church of 1573 though the old tower has been preserved. The new church was built in the years 1797 to 1800 in the Late Baroque-Classical style with an added sacristy and a tower in the foreground. Three windows with pointed arches prove the Gothic origin of the tower. A narrow window of loophole type is above the entrance to the church. The interior is arched by the Prussian vaults. The main altar is of 1928 and the painting of the Most Holy Trinity is dated to the beginning of the 19th century.

Additional sacral monuments of Vištuk are: the St Ann Chapel (standing on the site of the St Giles Church of the 16th century), a central cross at the graveyard, the pillar of the Most Holy Trinity and several crosses in the village and by the roads outside the village. Statues of Virgin Mary, St Florian, St Urban, and St John of Nepomuk and the memorial to the victims of the First World War should be mentioned as well.

Kalvária
Calvary

Kaplnka sv. Vendelína
Chapel of St Wendelin

Lurdská kaplnka
Lourdes chapel

Centrálny kríž na cintoríne
Central cross at the graveyard

Kríž v obci smerom do
Báhoňa
Cross in the village in the
direction of Báhoň

Kríž za obcou smerom do
Šenkvic
Cross beyond the village in
the direction of Šenkvice

Socha Panny Márie
Statue of Virgin Mary

Pamätník padlým v
svetových vojnách
Monument to the fallen in
the World Wars

Kríž pri Fajdale
Cross next to Fajdal
166

Kríž pri ceste do Budmeríc
Cross by the road to
Budmerice

Kríž pri kostole
Cross near the church

Kríž v obci
Cross in the village

Socha sv. Urbana pri
Kaplnke sv. Anny
Statue of St Urban near the
Chapel of St Ann

Kaplnka sv. Urbana pri
vinohrade
Chapel of St Urban near
the vineyard

Socha sv. Jána
Nepomuckého
Statue of St John of
Nepomuk

Socha sv. Floriána
Statue of St Florian

Trasy za sakrálnymi pamiatkami

Routes around Sacral Monuments

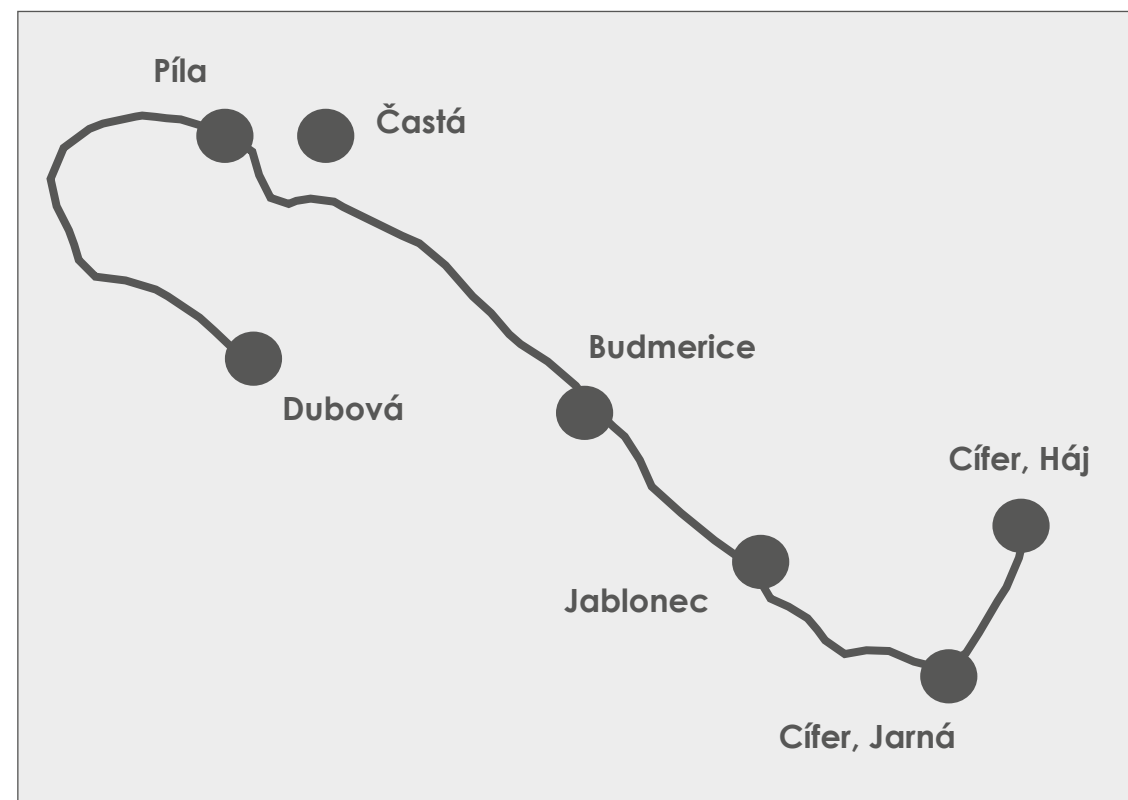
1 Svätajakubskou cestou

Trasa/Route: Cífer, Háj – Cífer, Jarná – Jablonec – Budmerice – Píla – Častá, Červený Kameň – Píla, Papiernička – Dubová

Spolu/Total: 25 km

Typ trasy/Type of the route: pešia, cyklistická/hike, bike

<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

Svätajakubská cesta je jedna z najstarších a najnavštevovanejších pútnických ciest v Európe. Pútnici z celého sveta ňou putujú už viac ako tisíc rokov. Všetky tieto cesty smerujú do Santiaga de Compostela v Španielsku, kde sú podľa tradície v miestnej katedrále pozostatky sv. Jakuba. Svätajakubská cesta vedie na Slovensku z Košíc do Bratislavy až k hranici s Rakúskom. Trasa vedie aj ku Kostolu sv. Jakuba v Trnave, odtiaľ do Cífera a Bratislavy.

V regióne Trnavy sa trasa napája na Svätajakubskú cestu v Cíferi v časti Háj, dnes Karlov dvor. Tu stojí pekná Kaplnka sv. Cyrila a Metoda. Neďaleká časť Cífera – Jarná je už len kúsok. Od zrekonštruovaného mlyna napojíme na nádherný Náučný chodník popri potoku Gidra. Po ňom prídeme až do Budmeríc. Tu sa v areáli parku nachádza známy kaštieľ. Z obce po zelenej turistickej značke prídeme do obce Píla. Z Píly nás na hrad Červený Kameň sprevádza už žltá značka. Hrad a jeho okolie sú vhodné na dlhšiu zastávku a poznávanie tohto starého pútnického miesta. Zelená značka nás od hradu privedie na horný koniec obce Píla, ďalej dolinou k smerovníku Papiernička a neskôr okolo vrcholu Kukla až k lokalite Tri kopce. Odtiaľ sa po žltej značke dostaneme až do Dubovej, kde naša púť končí. Na trase sa stretneme aj s oficiálnou značkou Svätajakubskej cesty, ktorou je symbol žltej mušle na modrom podklade.

Kaplnka sv. Cyrila a Metoda v Cíferi
Chapel of Constantine and Methodius in Cífer

Pri Kaplnke sv. Vendelína v Jablonci
Near the Chapel of St Wendelin in Jablonec

1 St James Way

St James Way is the one of the oldest and most visited pilgrimage routes in Europe. All routes end in Santiago de Compostela in Spain where there are allegedly the remains of St James. St James Way in Slovakia starts in Košice and ends in Bratislava next to the Austrian frontier. It also leads to St James Church in Trnava then continues to Cífer and ends in Bratislava.

In the region of Trnava, the route joins the St James Way in Karlov dvor with a nice Chapel of St Constantine and Methodius. It continues to Jarná which is part of Cífer. The track joins the beautiful instructive path along the Gidra brook which leads as far as Budmerice. Budmerice has a well-known manor amidst park. Green-marked path leads to the village Píla and yellow-marked path continues from Píla to Červený Kameň. The Castle Červený Kameň and its environs deserve a longer stay in order to fully appreciate this old pilgrim location. The green-marked path leads the hiker from the Castle to the upper end of Píla, continues through the valley to the direction sign of Papierničky and later around the top of the Kukla as far as the locality Tri kopce. Yellow marks will take the hiker as far as Dubová, where the trip ends. Along the route one may also spot the signpost with the official sign of St James Way, that is, the yellow arrow.

Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie v Budmericiach
Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows in Budmerice

Křížová cesta v Dubovej
Cross Way in Dubová

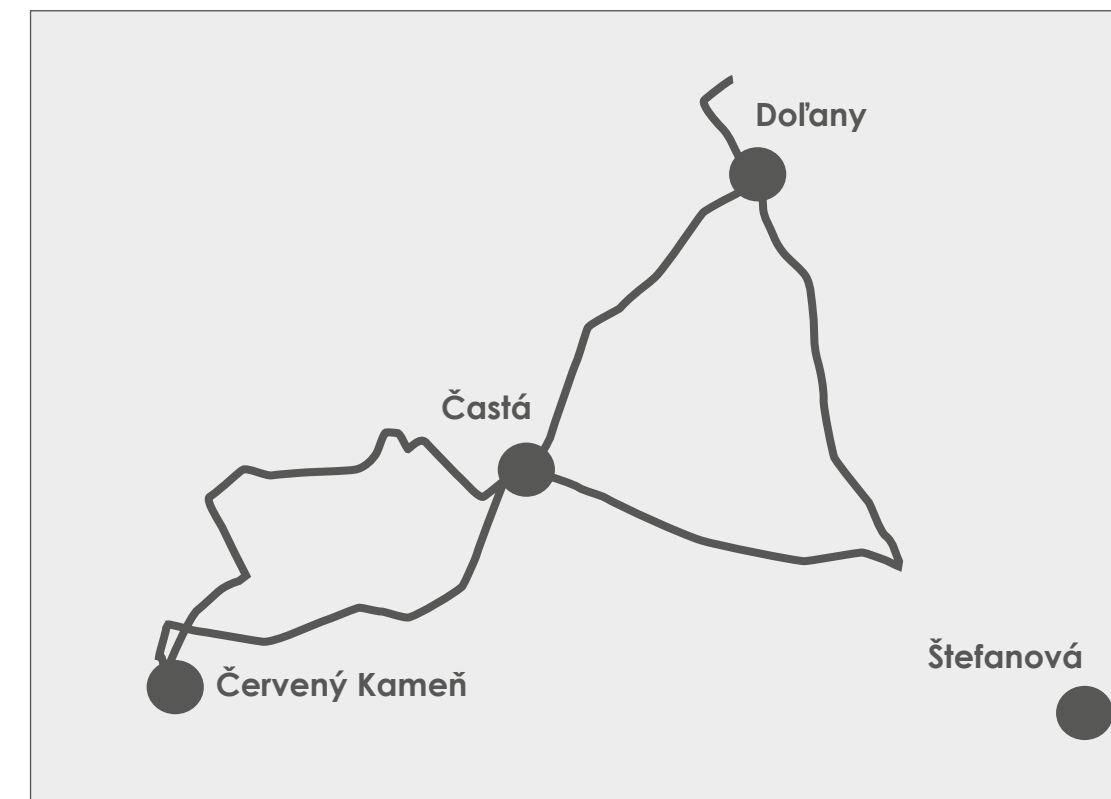
2 Pútnickou cestou

Trasa/Route: Dol'any – Častá, Červený Kameň – Štefanová – Dol'any

Spolu/Total: 14 km

Typ trasy/Type of the route: pešia, cyklistická/hike, bike

<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

Trasa ponúka návštevu troch starých pútnických miest, s možnosťou návštevy i neďalekých Dolných Orešian s pútnickou kaplnkou.

Trasu začneme v Dol'anoch. Táto podmalokarpatská obec, v minulosti nazvaná Ompital, je po stáročia spojená s nemeckým etnikom. Pútnická kaplnka sv. Leonarda stojí na kopci nad farským kostolom a cintorínom. Od kaplnky prejdeme malebnou obcou. Upúta nás mestská veža stojaca nad potokom. Pod hlavnou ulicou v obci na križovatke odbočíme vpravo

a juhozápadným smerom sa cez vinohrady dostaneme do Častej. Častá (podobne ako Dolány) bola v dávnej minulosti mestečkom. Od farského kostola sa vyberieme hore do Častianskej doliny. Na jej začiatku sa napojíme na zelenú turistickú značku, po ktorej vystúpime lesom až k lúkam pod hradom Červený Kameň. Kaplnka pri hrade s obrazom Panny Márie bola v minulosti pútnickým miestom. Za kaplnkou na malom návrší je kalvária. Dnes sa už púte konajú na hradnom nádvorí počas sviatku Nanebovzatia Panny Márie, ktorej je hradná kaplnka zasvätená. Z Častej pokračujeme do Štefanovej. Po asi 1 km uvidíme po ľavej strane na menšej vyvýšenine ďalšie pútnické miesto – Kaplnku sv. Rozálie. Kaplnka stojí na rozhraní troch obcí – Dolány, Častá a Štefanová. A práve v čase sviatku sv. Rozálie sem z týchto obcí kráčajú pútnici zo svojím kňazom. Od tohto miesta sa po cestnej komunikácii alebo poľnou cestou dostaneme do Dolian.

Pri pútnickej kaplnke sv. Leonarda v Dolánoch
Near the pilgrim chapel of St Leonard in Dolány

Pútnická kaplnka pri hrade Červený Kameň
Pilgrim chapel next to the Červený Kameň Castle

2 Pilgrimage Way

This route offers a visit to three old pilgrim locations plus a stop in Dolné Orešany with pilgrim chapel.

The trail starts in Dolány. This sub Carpathian village called Ompital in the past has been for centuries associated with the German ethnicity. The pilgrim chapel of St Leonard stands on top of the hill above the parish church and the graveyard. The track continues across the picturesque village with a municipal tower above the brook. After turning right at the crossroads it continues in the south-west direction passing through vineyards to Častá. Častá (like Dolány) used to be a town in the past. The start next to the church is followed by an ascent to the Častianska dolina valley. At the initial part of the valley the trail joins the green marked path which leads up the forest as far as the meadows beyond the Castle of Červený Kameň. The chapel next to the Castle with the picture of Virgin Mary used to be the pilgrim location in the past. Calvary is behind the chapel on top of a hillock. Nowadays the pilgrimages take place on the Castle courtyard on the Feast of Assumption as the chapel is consecrated to Virgin Mary. The trail continues from Častá to Štefanová. After about a kilometre another pilgrim location emerges on the left side on a small hill. It is the St Rosalie Chapel. It is located on the boundary line of three villages Dolány, Častá and Štefanová. And precisely in time of the St Rosalie's name day the pilgrims of these villages walk the route led by their priest. Walking on the road or on a field road one can return to Dolány.

Pútnická Kaplnka sv. Rozálie
pri Štefanovej
Pilgrim Chapel of St Rosalie next to
Štefanová

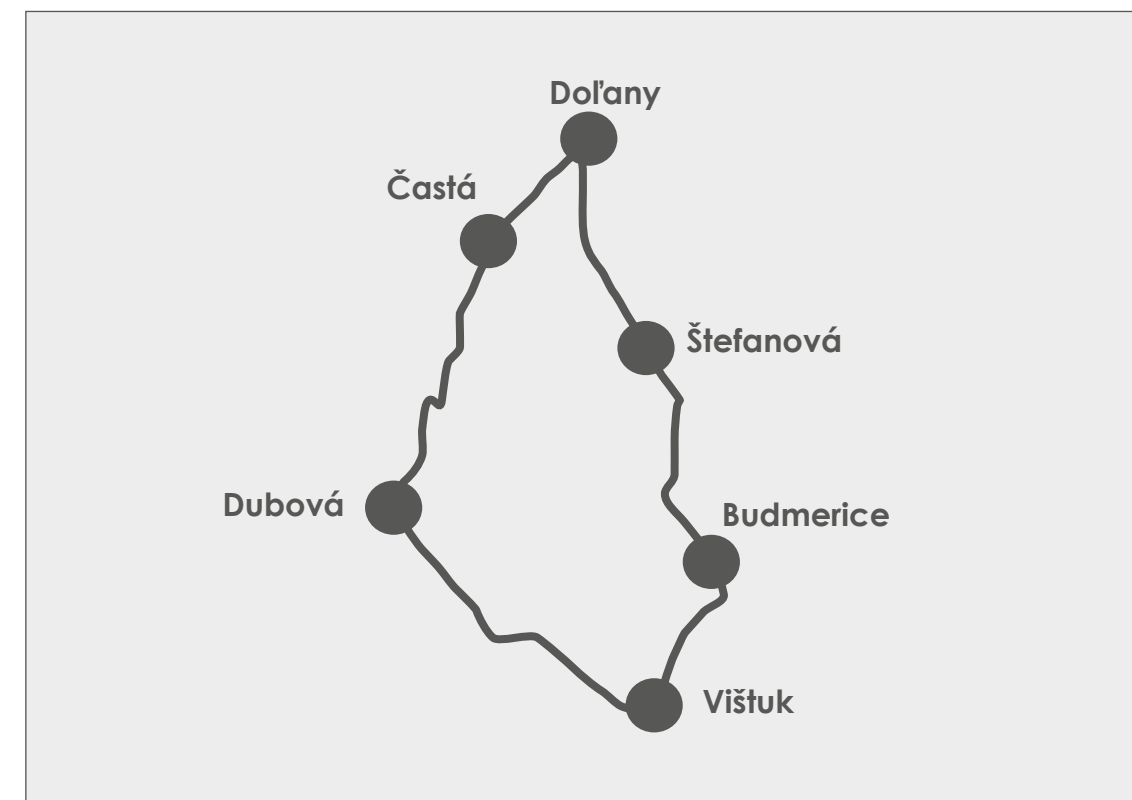
3 Svätourbanskou cestou

Trasa/Route: Budmerice – Vištuk – Dubová – Častá – Dol'any – Štefanová – Budmerice

Spolu/Total: 30 km

Typ trasy/Type of the route: cyklistická/bike

<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

Svätý Urban je obľúbeným patrónom vinohradníkov a vinárov v regióne pod Malými Karpatmi. Vínna réva a víno z jej plodov živila tunajších ľudí po mnohé stáročia. Obchod s vínom je pre obyvateľov tohto regiónu značným bohatstvom.

Výlet po vinohradníckom kraji začneme v Budmericiach. Severovýchodne od obce hore pri vinohradoch sa nachádza miesto s krásnym výhľadom na obec a jej okolie. Socha sv. Urbana s krížom, lavičky i miesto na ohnisko sú ideálnym východiskom výletu. Z Budmeríc pokračujeme do Vištuku.

Pri Kaplnke sv. Anny tu stojí socha sv. Urbana. Socha svätca nechýba ani vo vinohrade, nájdeme ho povyše kaplnky asi o 300 m ďalej. Z obce sa severozápadným smerom okolo letiska dostaneme do Dubovej. Aj tu nájdeme sochu sv. Urbana, ktorá stojí na okraji obce za kostolom pri vinohradoch. Popod vinohrady a po štátnej ceste sa dostaneme do Častej. Na jej začiatku stojí socha sv. Urbana. Zaujímavá je aj socha sv. Urbana vo farskom kostole. Prejdeme až k cintorínu, pri ktorom odbočíme doľava a cez vinohrady pokračujeme do Dolian. Patróna sv. Urbana tu nájdeme na viacerých miestach. Kaplnka sv. Urbana stojí vo vinohrade asi 700 m severovýchodne od mestskej veže. Ďalšie dve sochy nájdeme v areáli vinárstva JM. Socha sv. Urbana stojí aj na dolnom konci obce pred reštauráciou. Z Dolian sa cez Štefanovú dostaneme do Budmeríc.

Socha sv. Urbana v Budmericiach
Statue of St Urban in Budmerice

Socha sv. Urbana vo Vištuku
Statue of St Urban in Vištuk

Socha sv. Urbana v Dubovej
Statue of St Urban in Dubová

Kaplnka sv. Urbana v Doľanoch
Chapel of St Urban in Doľany

3 St Urban Way

St Urban is the patron saint of vine growers and wine makers in the region below the Little Carpathian Mountains. Grape vine and wine making have provided means of subsistence to local people many centuries. The wine business certainly means wealth for the inhabitants of this region.

The trip across the viticultural area starts in Budmerice. North-east of the village up next to the vineyards is a spot with wonderful view of the village and its environs. Statue of St Urban with a cross, banks and a fireplace make an ideal starting point for the trip. The route continues from Budmerice to Vištuk. Another St Urban statue stands near the St Ann Chapel. The statue of the patron is not missing either in the vineyard. It stands above the chapel about 300 m further. Walking away from the village in the north-western direction by the airfield the hikers reach Dubová. Here too stands St Urban's statue on the edge of the village behind the church near vineyards. The route runs by the vineyards on the state road as far as Častá. Statue of St Urban stands near its first houses and the local parish church also contains an interesting statue of St Urban. Passing by the graveyard the route turns left and continues through the vineyards to Doľany. Again additional St Urban statues remind the trippers of the esteem the vine growers hold for their patron saint. There is also a St Urban Chapel in a vineyard about 100 m north-east of the municipal tower. Other two statues are in the area of the JM winemaking company and the last St Urban's statue stands at the lower end of the village in front of the local restaurant. The way back to Budmerice leads through Štefanová.

4 K pamätníkom vojenských bitiek

Trasa/Route: Hrnčiarovce nad Parnou – Cífer – Jablonec – Budmerice – Štefanová

Spolu/Total: 23 km

Typ trasy/Type of the route: cyklistická/bike

<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

V regióne Trnavy sa uskutočnilo množstvo vojenských bitiek, najpamätnejšími sú dve zo začiatku 18. storočia. Prvá sa odohrala v roku 1704 pri Hrnčiarovciach nad Parnou. Rovnaké vojská bojovali proti sebe aj o rok neskôr pri obciach pod hradom Červený Kameň. V krvavých bitkách stáli proti sebe cisárske vojská a kuruckí povstalci.

Výlet začneme pri kamennom kríži – pamätníku padlým z bitky pri Hrnčiarovciach nad Parnou. Stojí pri hlavnej ceste do Trnavy kúsok pred odbočkou k mlynu. Odtiaľto sa vyberieme

do Hrnčiaroviec nad Parnou. Popri potoku Gidra prídeme k informačným panelom náučného chodníka Chotárom Hrnčiaroviec nad Parnou. Na tabuli č. 2 sú podrobné informácie o bitke. Obcou prejdeme na jej južný okraj smerom k Voderadam. Za bývalým družstvom odbočíme doprava na vedľajšiu cestu a za vodnou nádržou Ronava pokračujeme do Cífera, kde odbočíme do miestnej časti Jarná. Pri mlyne odbočíme na Jablonecký náučný chodník a povedľa Gidry sa pohodlne dostaneme až k poslednému informačnému panelu. Tu sa dozvieme o bitke z roku 1705, ktorá sa odohrala práve v týchto miestach. Prídeme k ceste pri Silnici, kde odbočíme doprava. Dostaneme sa k hlavnej ceste, kde stojí malý pomník s krížom, pripomínajúci padlých vojakov v tejto bitke. Z tohto miesta zídeme do Budmeríc a prejdeme obcou smerom na Štefanovú. V Štefanovej nájdeme pred kostolom ďalší pamätník obetiam vojenskej bitky.

Pamätník bitky pri Hrnčiarovciach nad Parnou
Monument of the battle near Hrnčiarovce nad Parnou

Pomník bitky pri Budmericiach
Monument of the battle near Budmerice

Pamätník bitky pri Štefanovej
Monument of the battle near Štefanová

4 Monuments of Military Battles

Many battles took place in the region of Trnava. The two most memorable battles happened at the beginning of the 18th century.

The first battle occurred in 1704 next to Hrnčiarovce nad Parnou. The same combatants, Imperial troops and the estate rebels fought against each other a bloody battle again a year later near the villages below the Castle of Červený Kameň.

The trip starts next to the stone cross which is the monument to the victims of the Battle at Hrnčiarovce nad Parnou. It stands by the main road to Trnava a couple of tens of meters before the turning towards the mill. This is where the hikers set on for a walk to Hrnčiarovce nad Parnou. Walking by the brook the trail takes the hiker to information panels of the Instructive Path *Chotárom Hrnčiaroviec nad Parnou*. The panel No 2 contains detailed information about the battle. Crossing the village the trail heads to its southern edge in the direction of Voderady. Beyond the buildings of the disappeared cooperative turn right to a by-road and continue beyond the water reservoir of Ronava to Cífer where there is a deviation to local part called Jarná. Reaching the mill turn to the Jablonecký Instructive Path and continue comfortably along the Gidra brook as far as the last panel. This is where the hiker finds information about the battle of 1705 which occurred precisely in this place. If you continue to the road next to Silnica turn right and it will take you to the main road with a small monument and a cross commemorating the victims of this battle. Leaving the place behind one will reach Budmerice. Crossing the village continue to Štefanová. There is another monument to the soldiers fallen in the battle.

Na Jabloneckom náučnom chodníku s informačným panelom o vojenskej bitke z roku 1705
Jablonecký Instructive Path with a panel informing about the battle of 1705

5 K židovským cintorínom

Trasa/Route: Častá, Červený Kameň – Častá, obec – Budmerice – Cífer

Spolu/Total: 20 km

Typ trasy/Type of the route: pešia, cyklistická/hike, bike

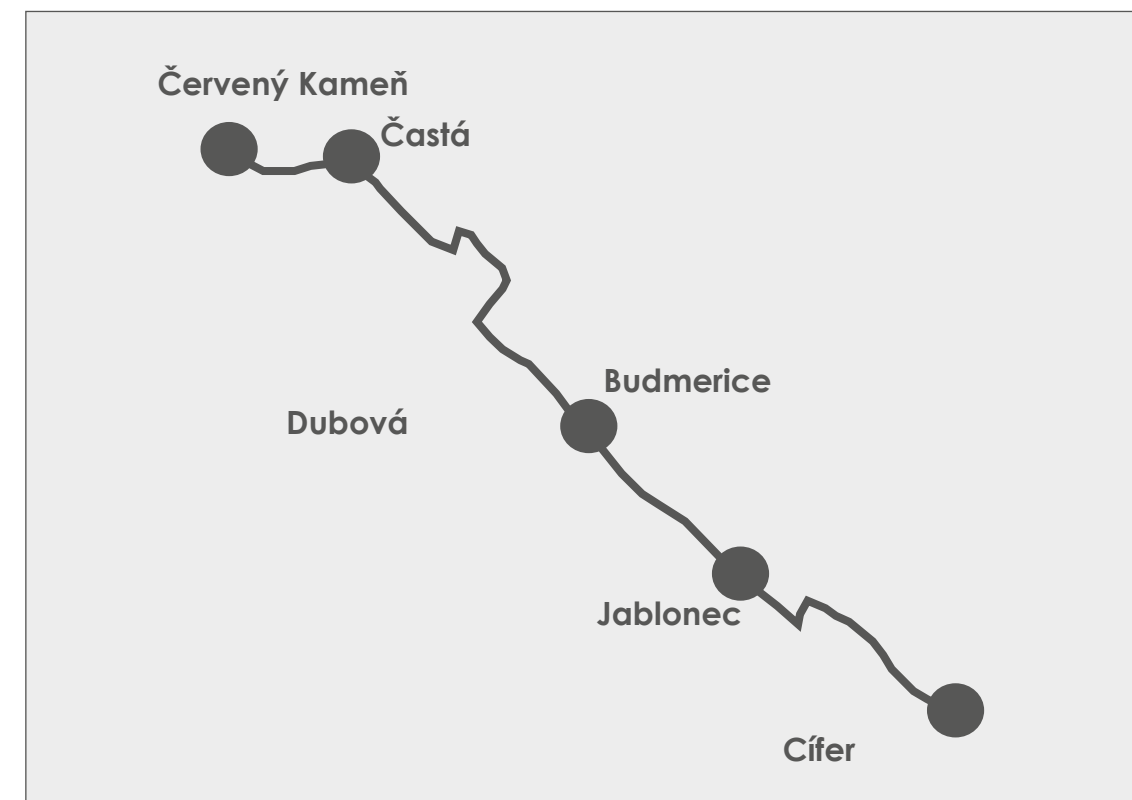
<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

Genocída Židov na Slovensku počas druhej svetovej vojny zapríčinila, že táto početná náboženská komunita v obciach zanikla. Po tých, čo tu žili a zomreli, zostali len cintoríny. Žiaľ, mnohé z nich sú dnes schátrané a ukryté v krajine.

Červenokamenský hradný náučný chodník nás od parkoviska pri hrade Červený Kameň zavedie kúsok do lesa, kde nájdeme starší židovský cintorín s niekoľkými náhrobnými kameňmi. Zídeme do Častej a juhovýchodne za obcou sa v malom lesíku nachádza novší

židovský cintorín. Je vyčistený a po čiastočnej rekonštrukcii, čo mu dodáva vzhľad patričného pietneho miesta. Juhovýchodným smerom sa poľnou cestou vyberieme do Budmeríc. Zľava obídeme vodnú nádrž, prejdeme po hrádzi a potom spolu so zelenou turistickou značkou prídeme do Budmeríc. Prejdeme parkom povedľa kaštieľa a potom popri ihrisku a neskôr Gidre sa Jabloneckým náučným chodníkom dostaneme až do Jarnej a z nej do Cífera. V centre obce odbočíme k neďalekému rybníku a potom lávkou ponad Gidru. Vľavo asi po 200 m nájdeme po pravej strane potoka starý židovský cintorín, ktorý vznikol koncom 15. storočia. Asi 150 m odtiaľto juhovýchodným smerom nájdeme novší cintorín, ku ktorému sa dostaneme cez pole. Žiaľ, aj tento cintorín je ako zalesnený ostrovček v poli veľmi zarastený a ťažko dostupný. Oba cíferské cintoríny obsahujú množstvo historicky vzácných náhrobníkov a v minulosti boli ohradené múrom.

Pozostatky starého židovského cintorína v Častej
Fragments of the old Jewish graveyard in Častá

Nový židovský cintorín v Častej
New Jewish graveyard in Častá

5 Visiting Jewish Cemeteries

Pozostatky staršieho židovského cintorína v Cíferi
Fragments of the older Jewish graveyard in Cífer

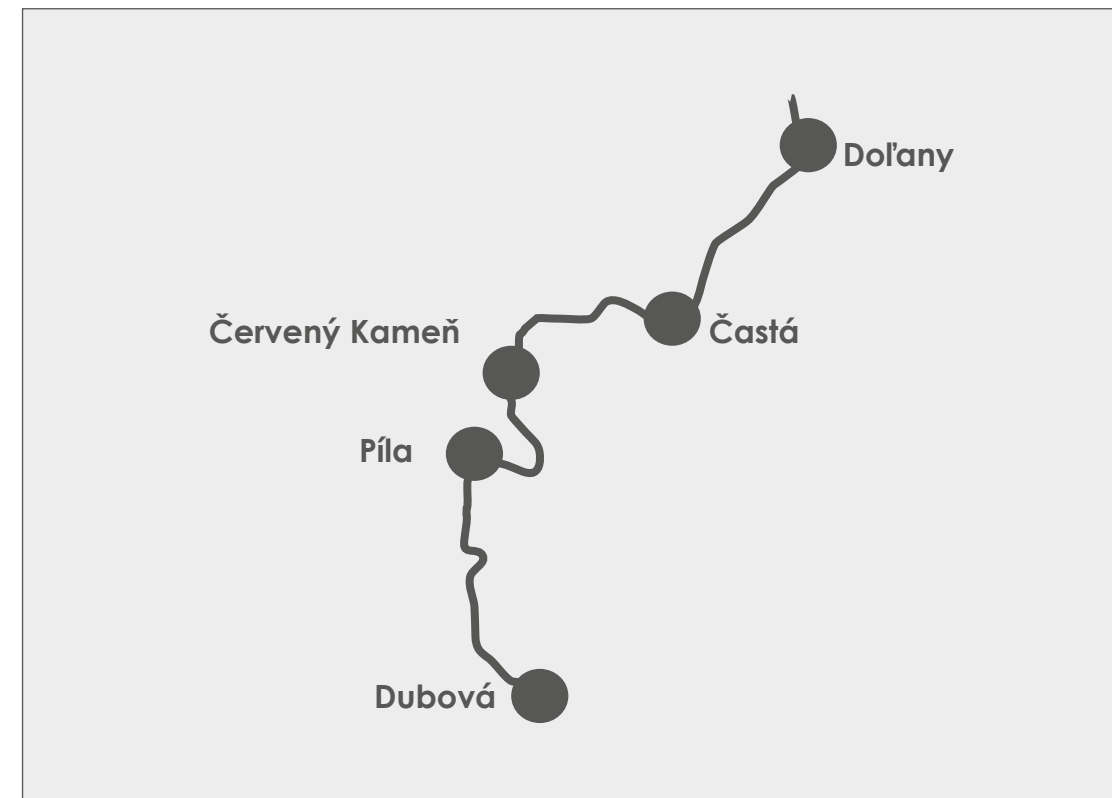
Genocide of Jews in Slovakia during the Second World War caused that the once numerous Jewish community in the villages in this region almost disappeared. Only the graveyards remained. Unfortunately, many of them are abandoned and hidden in the country.

The Instructive Path of Červený Kameň will navigate the hiker from the park lot next the Castle into the forest where there is an older Jewish graveyard with several stone tombs. However, if one descends to Častá, south-east beyond the village is a more recent Jewish graveyard. It is cared for and after partial reconstruction it seems a more appropriate place of pieta. The route continues in the south-eastern direction to Budmerice. Passing by the water reservoir on your left hand side, continue on the dike and following the green marks the trail will take you to Budmerice. After crossing the park next to the manor and then walking by a playground and the Gidra the trail follows the Jablonecký Instructive Path as far as Jarná and Cífer. In the centre there is a turning to the left to the fish pond and a footbridge over the Gidra. On the left after about 200 m is an old Jewish graveyard from the 15th century on the right bank of the brook and after about 150 m in the south-eastern direction is a new graveyard which is accessible across a field. But now this graveyard too is overgrown by trees and the access is difficult. Both graveyards of Cífer fenced by a stone wall in the past contain rare historic tomb stones.

6 Ku kalváriám a krížovým cestám

Trasa/Route: Dubová – Píla – Častá, Červený Kameň – Častá – Dol'any
Spolu/Total: 11 km
Typ trasy/Type of the route: pešia, cyklistická/hike, bike
<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

Začiatok trasy je pri kostole v Dubovej. Podhorskou ulicou sa severozápadným smerom vyberieme na jej koniec. Vľavo za poslednými domami leží Vítkov vršok a začína sa tu krížová cesta, ktorá nás prevedie svojimi zastaveniami až na vrchol s kalváriou, ktorá je v krajine pekne, jednoducho a nerušene osadená. Pod kalváriou je v skale vsadená i lurdská jaskyňa. Zídeme od nej k lesnej ceste, ktorá nás stúpaním vyvedie až k žltej turistickej značke. Odbočením doprava spolu s ňou zídeme do obce Píla a ďalej až na lúku pod hrad Červený Kameň. Tu

sa začína súbor niekoľkých zastavení, ktorý smeruje krížom cez lúky k pohrebnej kaplnke. Neďaleko za ňou stojí na menšom návrší kalvária aj zo sochami svätých Jána, Márie Magdalény, Panny Márie a ukrižovaným Ježišom a dvoma lotrami. Chodník pod kalváriou nás severným smerom privedie k zelenej značke a spolu s ňou klesá vpravo do Častej. Od kostola pokračujeme ďalej k cintorínu a pred ním odbočíme doľava k vinohradom a v smere do Dolian. V Doľanoch prejdeme okolo veže ku kostolu, za ktorým stojí cintorín a začína sa tu krížová cesta so 14 murovanými zastaveniami. Stúpaním sa dostaneme na vrchol kopca, kde stojí Kaplnka sv. Šebastiána a pred ňou kalvária s tromi krížmi. Tesne pod vrcholom na jeho západnej strane je ku skale pristavaná pútnická Kaplnka sv. Leonarda.

Kalvária v Dubovej
Calvary in Dubová

Krížová cesta pri hrade Červený Kameň
Cross Way next to the Červený Kameň Castle

6 Calvaries and Cross Ways

The trail starts next to the church in Dubová. Walk to the north-west on the Podhorská ulica Street as far as its end. On the left, passing by the last houses is the Vítkov vršek hill where the Cross Way starts. It will take hiker through its stations nicely and simply set into the landscape up to the top. Below the Calvary in the rock is a Lourdes cave. It is accessible by a forest road which will take the tourists up to the trail marked in yellow. Turning left one will descend to the village Píla and further on as far as the meadow below the Červený Kameň Castle. This is where the series of several stations start. The route continues across the meadows to the burial chapel. Not far away behind it is a Calvary standing on a small elevation with the statues of St John, St Mary Magdalene, Virgin Mary and crucified Jesus and the two villains. The path below the Calvary will take you in the northern direction to the green-marked path and descends to the right to Častá. Continue from the church to the graveyard but turn left before reaching it to the vineyards in the direction to Doľany. In Doľany hiker will have to pass by the tower towards the church with a graveyard situated behind it. It is where the Cross Way with fourteen walled stations starts. Ascending you will reach the top of the hill with the St Sebastian Chapel and a Calvary with three crosses. Close below its top on the western side is a pilgrim's St Leonard chapel built close to the rock.

Krížová cesta v Doľanoch
Cross Way in Doľany

7 Ku krížovým cestám v Opoji, Abraháme a vo Veľkých Úľanoch

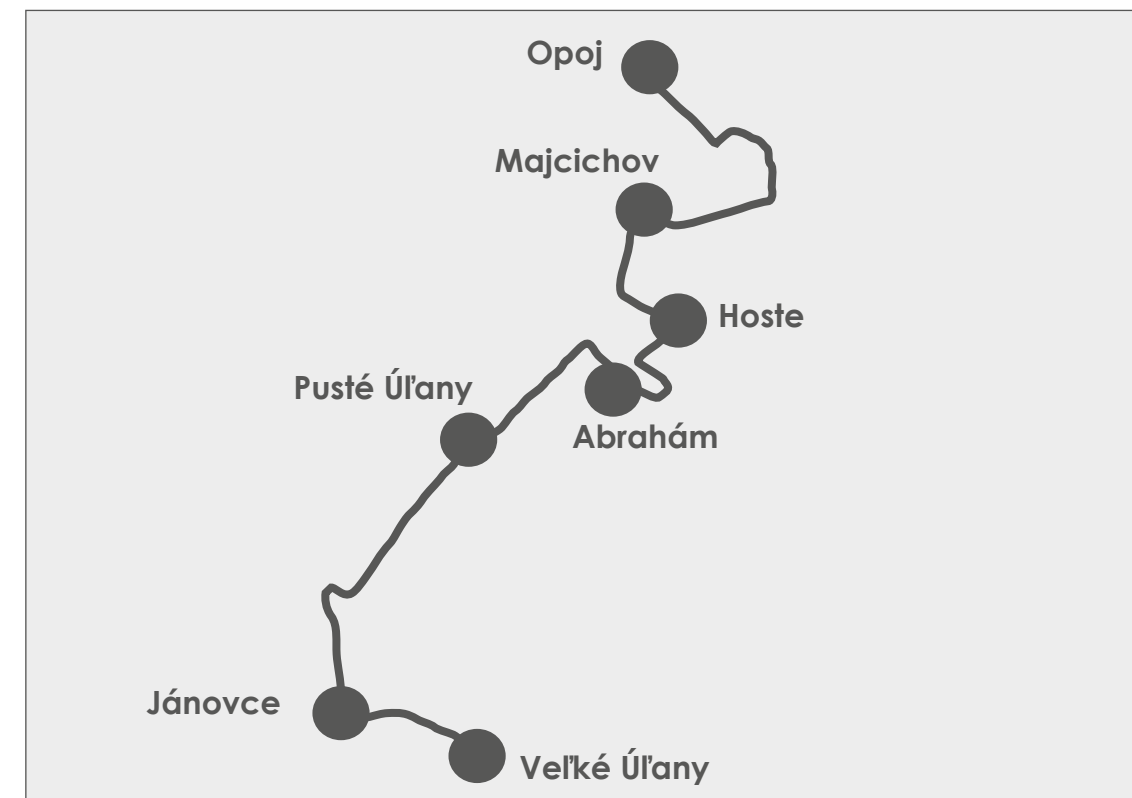

Trasa/Route: Opoj – Majcichov – Hoste – Abrahám – Pusté Úľany – Jánovce – Veľké Úľany

Spolu/Total: 35 km

Typ trasy/Type of the route: cyklistická/bike

<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

Severozápadne od Opoja je začiatok novovybudovanej krížovej cesty, ktorá sa končí pred kamenným krížom v časti Horné diely. Z Opoja sa cez Majcichov a Hoste vyberieme do parku s kaštieľom v Abraháme. Krížová cesta sa začína takmer na začiatku parku v smere od obce, pričom 14 zastavení s výjavmi je umiestnených na stromoch. Za bývalou grófskou Ľadovňou sa krížová cesta na malom kopci končí krížom a cudzokrajnou drevinou – makulou pomarančovou. Vrátime sa späť na začiatok

parku a pokračujeme do centra Abrahámu. Prejdeme cez celú obec až na jej koniec k futbalovému ihrisku a onedlho sa dostaneme do Pustých Úľan. Pokračujeme juhovýchodným smerom až k železničnej stanici za obcou. Neskôr prídeme k hlavnej ceste, kde odbočíme doprava na panelovú cestu rovnobežnú s hlavnou cestou. Onedlho však pri prvej odbočke smerujeme vľavo cez hlavnú cestu až k Lúčnemu dvoru, odkiaľ nás smerové tabule povedú k Včelárskej paseke. Toto múzeum v prírode určite stojí za návštevu. Poľnou cestou a potom odbočením vľavo na asfaltovú cestu prídeme do Jánoviec. Prejdeme cez obec a pokračujeme do Veľkých Úľan. Neďaleko centra obce stojí na menšej vyvýšenine Malá kalvária. Súčasťou oploteného areálu s kruhovým pôdorysom sú kaplnky krížovej cesty v múre ohrady, ako aj Kaplnka Bolestnej Panny Márie, pieskovcový kríž a sochy Panny Márie a sv. Jána. Malá kalvária je najvýznamnejšou sakrálnou pamiatkou obce.

Krížová cesta v Opoji
Cross Way in Opoj

Krížová cesta s kaplnkou vo Veľkých Úľanoch
Cross Way with chapel in Veľké Úľany

7 Cross Ways in Opoj, Abrahám and Velké Úľany

Kříž na křížovej ceste v Abraháme
Cross on the Cross Way in Abrahám

North-west of Opoj starts the newly built Cross Way which ends near the stone cross at the locality called Horné diely. Hikers start at Opoj with the intention to go to the manor and its park in Abrahám after passing through Majcichov and Hoste. The Cross Way starts at the entry to the park and continues away from the village while its fourteen stations are placed on the trees. Beyond what was once the ice room of the Count's family the Cross Way ends on top of the small hill with a cross and an exotic specimen of hedge apple tree. The trail continues returning to the front of the park and further on to the centre of Abrahám. Crossing the whole village as far as its end next to the football field hikers reach Pusté Úľany. Continue in the south-eastern direction to the railway station beyond the village. In no time you will reach the main road where you have to turn right to the panelled road perpendicular to the main road. At the first turn divert to the left over the main road as far as Lúčny dvor where the road signs will guide you to Včelárska paseka. This open-air museum is certainly worth visiting. Field road and a turn left to an asphalted road will take you Jánovce. Cross the whole village and continue as far as Velké Úľany. Not far from the centre of the village on a small elevation is what is called Small Calvary. The fenced area with a round ground plan contains Cross Way chapels walled into the fence as well as the Our Lady of Sorrows Chapel, a sandstone cross, and the statues of Virgin Mary and St John. The Small Calvary is the most significant sacral monument of this village.

8 Mariánskym okruhom – južná časť

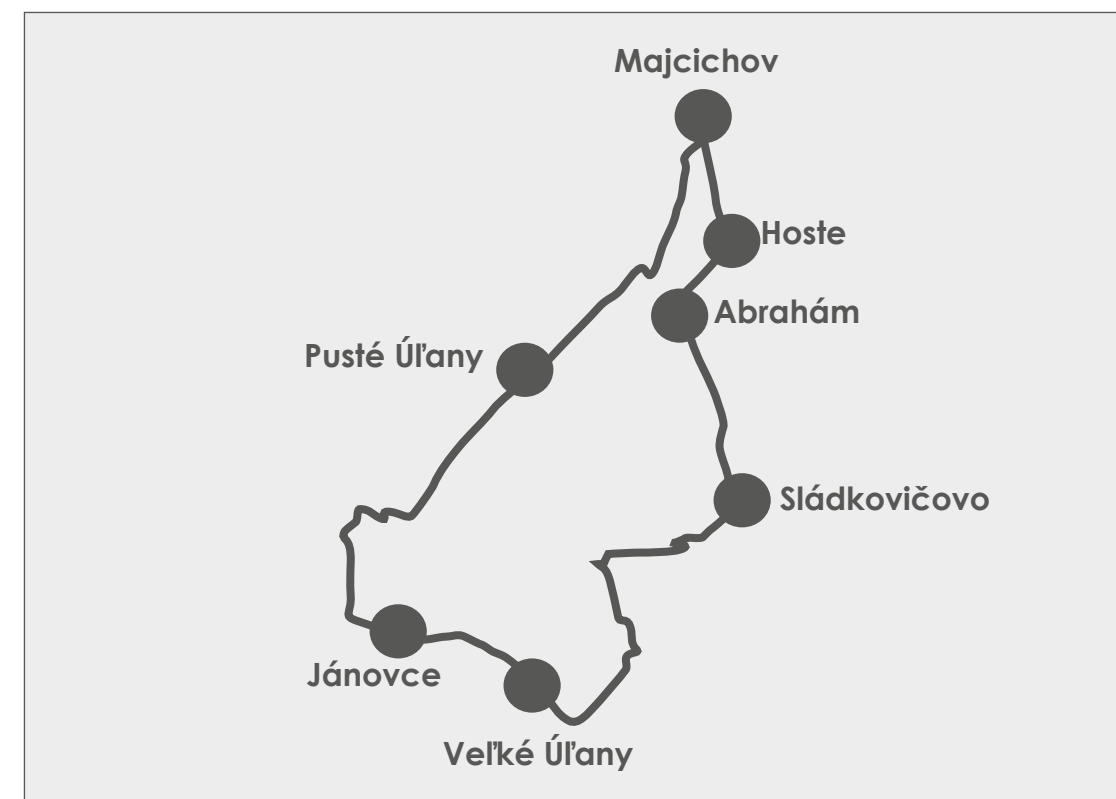

Trasa/Route: Majcichov – Hoste – Abrahám – Sládkovičovo – Velké Úľany – Jánovce – Pusté Úľany – Abrahám – Majcichov

Spolu/Total: 44 km

Typ trasy/Type of the route: cyklistická/bike

<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

Mariánske pútnické cesty majú na Slovensku dlhú tradíciu. Pútnici putovali k mnohým mariánskym pútnickým miestam – do Šaštína, Levoče či Starých Hôr.

Na našu „mariánsku púť“ sa vydáme od Kaplnky Nanebovzatia Panny Márie na cintoríne v Majcichove. Cestou južným smerom na Hoste prejdeme okolo prícestnej kaplnky Sedembolestnej Panny Márie. Cez Hoste a Abrahám sa dostaneme do Sládkovičova. V centre malého mesta smerujeme doprava na Velké Úľany a neskôr za riekou Čierna

voda odbočením vľavo sa pohodlným cyklochodníkom dostaneme až do centra Veľkých Úľan. Najskôr nás na križovatke pri evanjelickom kostole čaká stĺp s Pannou Máriou – Immaculatou. Neďaleko centra obce sa na nízkom kopci v areáli Malej kalvárie nachádza Kaplnka Bolestnej Panny Márie. Naša cesta pokračuje na západ do Jánoviec. Tu pri hlavnej ceste v centre obce stojí kostolík Ružencovej Panny Márie. Na konci obce odbočíme doprava a po poľnej ceste sa dostaneme k Včelárskej paseke. Vzápätí prejdeme Lúčnym dvorom a cez hlavnú cestu. Odbočením vpravo na panelovú cestu sa dostaneme do Pustých Úľan. Na miestnom cintoríne nájdeme Kaplnku Návštívenia Panny Márie. Severovýchodným smerom sa vyberieme do Abrahámu. Prejdeme popri ihrisku k rybníku, v blízkosti ktorého stojí malá prícestná kaplnka Sedembolestnej Panny Márie. Vľavo za rybníkom nás cesta vyvedie von z obce a popod vinohrady sa dostaneme opäť do Majcichova.

Kaplnka Bolestnej Panny Márie vo Veľkých Úľanoch
Chapel of Our Lady of Sorrows in Velké Úľany

Kaplnka Návštívenia Panny Márie v Pustých Úľanoch
Chapel of Visitation of Virgin Mary in Pusté Úľany

8 The Holy Virgin Way – South

The Holy Virgin pilgrim ways in Slovakia enjoy a long tradition in Slovakia. Pilgrims walked to many pilgrim places of Holy Virgin: Šaštín, Levoča or Staré Hory.

Our Holy Virgin Way starts at the Chapel of the Ascension of Virgin Mary at the graveyard in Majcichov. Walking on the road in the southern direction to Hoste hikers will pass by the wayside Chapel of the Virgin Mary of Seven Sorrows. Leaving Hoste and Abrahám behind you will get to Sládkovičovo. In the centre of this small town turn right in the direction of Veľké Úľany and later beyond the River Čierna voda turning left a comfortable bike path will take you as far as the centre of Veľké Úľany. First there is the pillar with Virgin Mary the Immaculate on the crossroads near the Lutheran Church. Not far from the centre of the village on a low hill in the area of the Small Calvary is the Chapel of Our Lady of Sorrows. The trail continues to the west and to Jánovce. In the centre of the village is the Church of Virgin Mary of Rosary next to the main road. At the end of the village turn right and the field road will take you to Včelárska paseka. Immediately after you will walk through Lúčny dvor and cross the main road. Turning right to the panelled road you will reach Pusté Úľany. In the local graveyard there is the Chapel of Visitation of Virgin Mary. Continue to Abrahám in the north-eastern direction. You will pass by a playground to the fish ponds and a small wayside chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows. On the left beyond the pond the road will take you out of the village and along the vineyards to Majcichov.

Kaplnka Nanebovzatia Panny Márie
v Majcichove
Chapel of Ascension of Virgin Mary
in Majcichov

9 Mariánskym okruhom – severná časť

Trasa/Route: Zeleneč – Hrnčiarovce nad Parnou – Cífer – Jablonec – Budmerice – Báhoň – Kaplna – Igram – Cífer – Zeleneč

Spolu/Total: 50 km

Typ trasy/Type of the route: cyklistická/bike

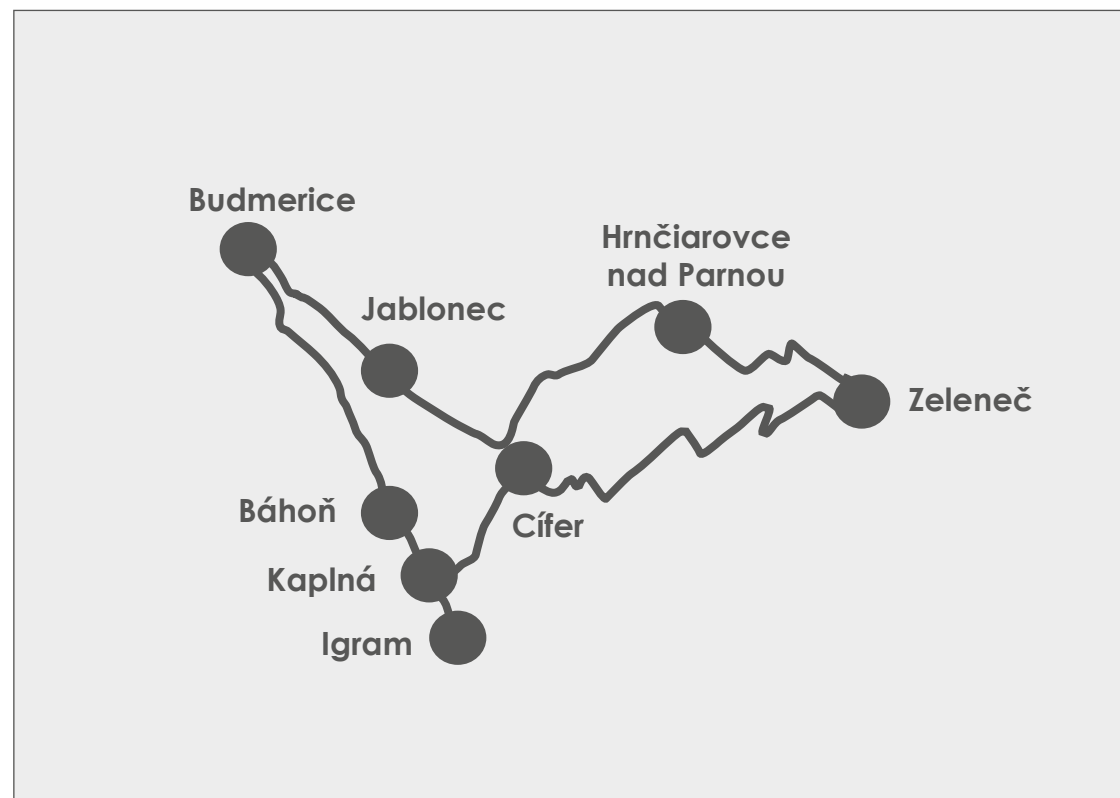
<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

Mariánskych pútnických trás je na Slovensku viacero. Počas našej trasy navštívime obce s kostolmi, kaplnkami či sochami Panny Márie.

Začneme v Zelenči pri farskom Kostole Narodenia Panny Márie s lurdskou kaplnkou. Vedľa kostola pri hlavnej ceste je socha Panny Márie – Immaculata. Asi 300 m ďalej po ceste smerom do Majcichova stojí malá prícestná Kaplnka Ružencovej Panny Márie. Od cintorína s Kaplnkou Sedembolestnej Panny Márie sa vydáme po asfaltovej ceste do Hrnčiaroviec nad

Parnou, kde nájdeme dve mariánske kaplnky – na Kostolnej ulici a na ulici Hliníky. Západným smerom sa po Cíferskej ulici dostaneme za obec a neskôr cez Karlov dvor až k Cíferu. Na hlavnej ceste odbočíme do Jablonca. Jabloneckým náučným chodníkom popri Gidre prídeme do Budmeríc. Na začiatku Budmeríc stojí na cintoríne Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie. Neďaleko je kostol s lurdskou jaskyňou. Za rozložitým parkom s kaštieľom stojí Kaplnka Panny Márie Lurdskej. Z Budmeríc sa sa cez Vištuk vyberieme do Báhoňa. Tu pri kostole nájdeme mariánsky stĺp a sochu Panny Márie – Immaculatu. Pokračujeme do Kaplny so sochou Panny Márie a lurdskou jaskyňou pri kostole. Aj v susednom Igrame je na cintoríne pri kostole niekoľko sôch Panny Márie. Z Kaplnej vedie cesta do Cífera, kde oproti čerpacej stanici stojí Kaplnka Sedembolestnej Panny Márie. Odtiaľto pokračujeme k farskému kostolu, soche Panny Márie – Immaculate a lurdskej jaskyni. Okrajom Pácu a okolo vodnej nádrže Ronava sa dostaneme k Hrnčiarovciam nad Parnou a späť do Zelenča.

Kaplnka Panny Márie
v Hrnčiarovciach nad Parnou
Chapel of Virgin Mary
in Hrnčiarovce nad Parnou

Socha Panny Márie – Immaculata
v Báhoňi
Statue of Virgin Mary
the Immaculate in Báhoň

Kaplnka Sedembolestnej Panny
Márie v Cíferi
Chapel of Virgin Mary of Seven
Sorrows in Cífer

9 The Holy Virgin Way – North

Farský Kostol Narodenia Panny Márie v Zelenči
Parish Church of the Nativity of Virgin Mary in Zeleneč

There are several pilgrim routes of Holy Virgin Ways in Slovakia. This trip will visit villages with churches, chapels and statues of Virgin Mary.

It begins in Zeleneč and its parish church of the Nativity of Virgin Mary with a Lourdes chapel. There is a statue of Virgin Mary the Immaculate by the church and next to the main road. About 300 m further on the road to Majcichov is a small wayside chapel of Virgin Mary of Rosary.

Continue from the graveyard with the Virgin Mary of Seven Sorrows Chapel on asphalted road to Hrnčiarovce nad Parnou which has two chapels of Our lady: one on the Kostolná ulica Street and the other on the Hliníky Street. Going west on the Cíferská ulica street you will leave the village behind and continue over Karlov dvor as far as Cífer.

Turn to Jablonec on the main road. The Jablonecký Instructive Path will take you along the Gidra brook to Budmerice. Near its first houses is the graveyard with the Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows and a church with the Lourdes cave is not far from it. Beyond the extensive park with a manor is the Chapel of Virgin Mary of Lourdes. The trip continues from Budmerice across Vištuk to Báhoň. Next to the church of Báhoň is the pillar of Our Lady and the statue of Virgin Mary the Immaculate. Go on to Kaplná with the statue of Virgin Mary and a Lourdes cave by the church. In the graveyard of the neighbouring village Igram there are several statues of Virgin Mary by the church.

The road from Kaplná leads to Cífer where there is the Chapel of Virgin Mary of Seven Sorrows next to the petrol station. Going on to the parish church you will see another statue of Virgin Mary the Immaculate and the Lourdes cave. Walking on the edge of the village Pác and around the water reservoir of Ronava you will reach Hrnčiarovce nad Parnou and finally Zeleneč.

10 Dudvážskym okruhom k sochám svätých

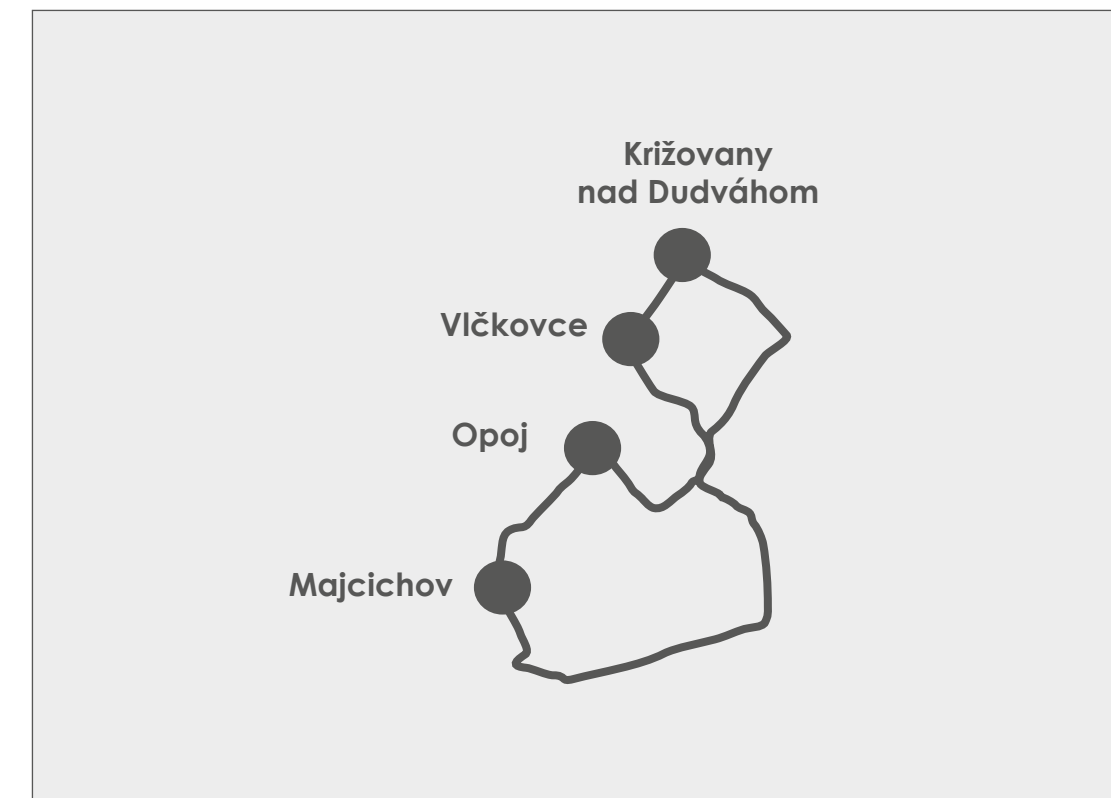

Trasa/Route: Križovany nad Dudváhom – Vlčkovce – Opoj – Majcichov – Vlčkovce – Križovany nad Dudváhom

Spolu/Total: 18 km

Typ trasy/Type of the route: cyklistická/bike

<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

V regióne Trnavy a okolia sa veriaci utiekali najmä k trom svätcom, ktorých sochy môžeme vidieť takmer v každej obci. Jedným z nich je sv. Florián, patrón hasičov a ochranca pred požiarmi. Veľmi uctievaný a medzi ľuďmi obľúbený bol sv. Ján Nepomucký, patrón vôd a ochranca proti povodniam. No a keďže v minulosti boli v každej dedine pasienky a v domoch sa choval dobytok, ochrániť ich mal sv. Vendelín, patrón pastierov a dobytká.

Výlet za sochami svätých začneme v Križovanoch nad

Dudváhom. Pri cintoríne sa nachádza Kaplnka sv. Jána Nepomuckého s jeho sochou. Pri kostole sú sochy svätcov Floriána, Jozefa a Panny Márie. Od kostola sa vyberieme do susedných Vlčkoviec. Pri prechode hlavnou ulicou obce uvidíme sochy sv. Vendelína, Jána Nepomuckého, Panny Márie a Floriána. Do susedného Opoja prideme z južnej strany a hneď na začiatku obce stojí socha sv. Jána Nepomuckého. Na opojskom cintoríne nájdeme sochu Panny Márie, jej ďalšia socha je na konci obce v smere do Majcichova. Pod majcichovským kostolom Všetkých svätých je v lurskej jaskyni taktiež socha Panny Márie. Kúsok za kultúrnym domom je vľavo socha sv. Floriána a o niekoľko metrov ďalej na križovatke socha sv. Barbory. V nasledujúcej ulici vpravo stojí socha sv. Jána Nepomuckého. Od sochy sv. Barbory schádza vedľajšia ulica ponad Dudváh von z obce a pomedzi polia vedie až do Vlčkoviec a potom späť až ku kostolu do Križovian nad Dudváhom.

Socha sv. Floriána v Križovanoch nad Dudváhom
St Florian statue in Križovany nad Dudváhom

Socha sv. Vendelína vo Vlčkovciach
St Wendelin statue in Vlčkovce

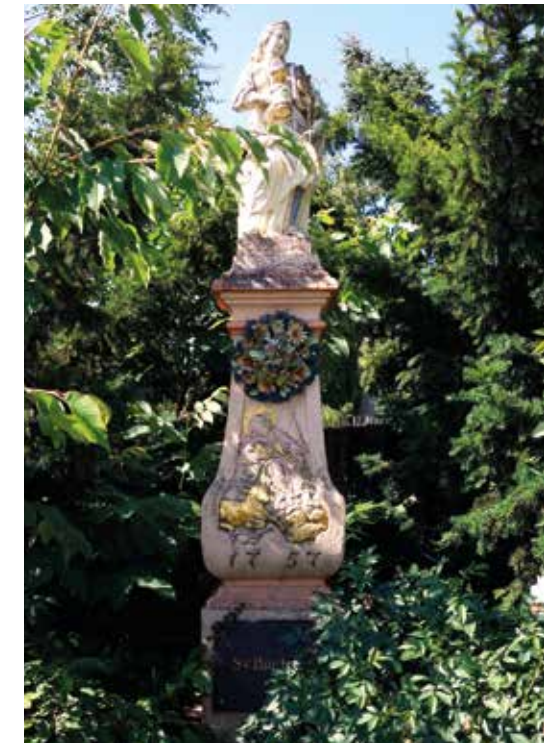
Socha sv. Jána Nepomuckého v Opoji
St John of Nepomuk statue in Opoj

10 The Statues of Saints around Dudváh

The believers of Trnava and its environs recurred first of all to three saints whose statues are in almost every village. One of them is St Florian, patron saint of firemen and protector against fire. Highly estimated and loved was St John of Nepomuk, patron saint of waters and protector against floods. As in the past, every village had its pastures and cattle, St Wendelin, patron saint of shepherds and cattle was supposed to protect them.

The trip in pursue of the statues of the saints starts in Križovany nad Dudváhom. St John of Nepomuk Chapel and his statue are next to the local graveyard. Statues of St Florian, St Joseph and Virgin Mary are near the church. Walking on the main road in the village you can spot the statues of St Wendelin, St John of Nepomuk, Virgin Mary and St Florian. You will reach the neighbouring village Opoj from the south and right at the entry to the village stands the statue of St John of Nepomuk.

There are two statues of Virgin Mary, one in the graveyard of Opoj and another statue is in the other end of the village in the direction to Majcichov. Below the All Saints Church of Majcichov in the Lourdes cave there is also the statue of Virgin Mary. St Florian's statue is behind the local House of Culture and several meters away on the crossroads there is the statue of St Barbara. Statue of St John of Nepomuk is in the following street. A side street descends out of the village, continues across fields as far as Vlčkovce and then back to the church in Križovany nad Dudváhom.

Socha sv. Barbory v Majcichove
St Barbara statue in Majcichov

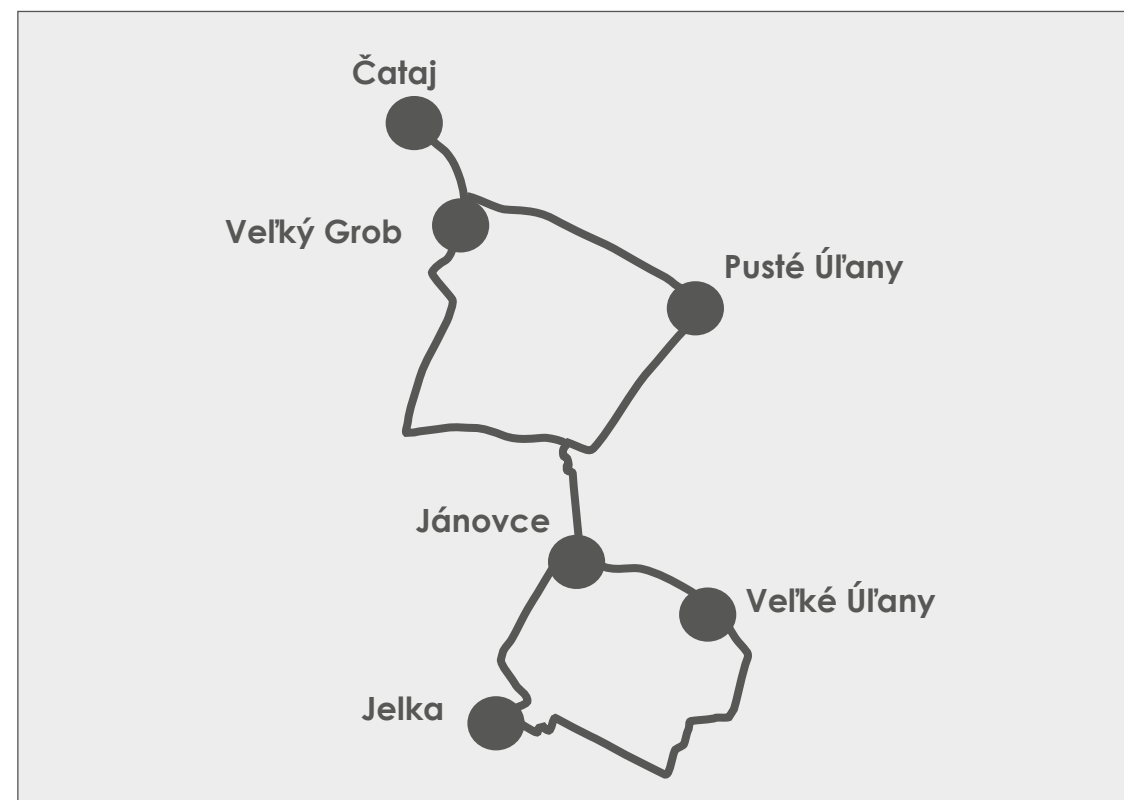
11 Ku kostolom protestantských cirkví

Trasa/Route: Čataj – Veľký Grob – Jánovce – Jelka – Veľké Úľany – Jánovce – Pusté Úľany – Veľký Grob – Čataj

Spolu/Total: 52 km

Typ trasy/Type of the route: cyklistická/bike

<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

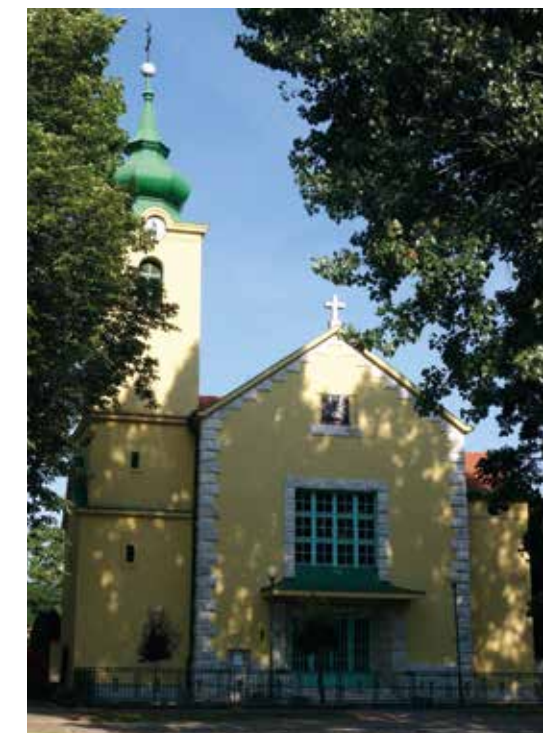
Protestantstvo vzniklo v 16. storočí z európskej reformácie ako opozícia voči učeniu katolíckej cirkvi. Aj na Slovensku si veriaci protestantských cirkví začali stavať svoje evanjelické kostoly či kostoly reformovanej kresťanskej cirkvi.

Výlet začneme v Čataji, kde stojí evanjelický kostol z roku 1939. Juhovýchodným smerom sa dostaneme do Veľkého Grobu k modernému evanjelickému kostolu z roku 1934. Od neho sa vyberieme južným smerom cez Nový Svet, Lúčny dvor a okolo

Včelárskej paseky až na okraj Jánoviec. Odbočením vpravo vedie cesta popri evanjelickom cintoríne, my však pokračujeme poľnou cestou južne do Jelky. V centre na Mierovej ulici stoja dva kostoly. Vľavo je evanjelický kostol postavený v roku 1971, kúsok ďalej po pravej strane je kostol reformovanej kresťanskej cirkvi (kalvínsky) postavený v roku 1930 na mieste starého kostola. Z Jelky sa po modrej cyklistickej značke vyberieme do Veľkých Úľan. Na Leninovej ulici je evanjelický kostol, ktorý prestavali z hospodárskej budovy v roku 1958. Od kostola sa vydáme západným smerom do Jánoviec. Za Jánovcami odbočíme doprava na poľnú cestu, po ktorej sme už išli. Okolo Včelárskej paseky a cez Lúčny dvor sa dostaneme k panelovej ceste. Tu však už odbočíme doprava a vzápätí doľava. V Pustých Úľanoch onedlho prejdeme okolo evanjelického kostola postaveného koncom 18. storočia. Je najstarší z kostolov z našej absolvovanej trasy. Z obce sa severozápadným smerom vrátíme do Veľkého Grobu a potom späť do Čataja.

Evanjelický kostol v Čataji
Lutheran church in Čataj

Evanjelický kostol vo Veľkom Grobe
Lutheran church in Veľký Grob

Kalvínsky kostol v Jelke
Calvinist church in Jelka

11 Protestant Churches

The protestant movement and Reformation started in the 16th century as opposed to the doctrine of the Catholic Church. Believers of protestant churches in Slovakia too started to build their mostly Lutheran or Calvinist churches.

The trip starts in Čataj. There is a Lutheran church of 1939. Walking in the south-eastern direction you will arrive to Veľký Grob with a big and modern Lutheran church built in 1934. Continue to the south through Nový Svet, Lúčny dvor and around Včelárska paseka as far as the edge of the village Jánovce. Turning right is the road along the Lutheran graveyard but the hikers should continue on the field road south of Jelka. Two churches stand in the centre on the Mierová ulica Street. The Lutheran church of 1971 is on the left and a bit further on the right side is the Calvinist church built in 1930 on the site of an old church. Other Lutheran church is on the Leninova ulica Street. Originally it was a farm building which was reconstructed in 1958. Continue in the western direction to Jánovce. Passing the Jánovce turn right on the field road you have used previously. Walking by the Včelárska paseka and through Lúčny dvor you will reach a panelled road. Here you have to turn right and immediately after to the left. In Pusté Úľany you will soon pass by the Lutheran church built by the end of the 18th century. It is the oldest church on the route. You can return to Veľký Grob and back to Čataj assuming the north-western direction.

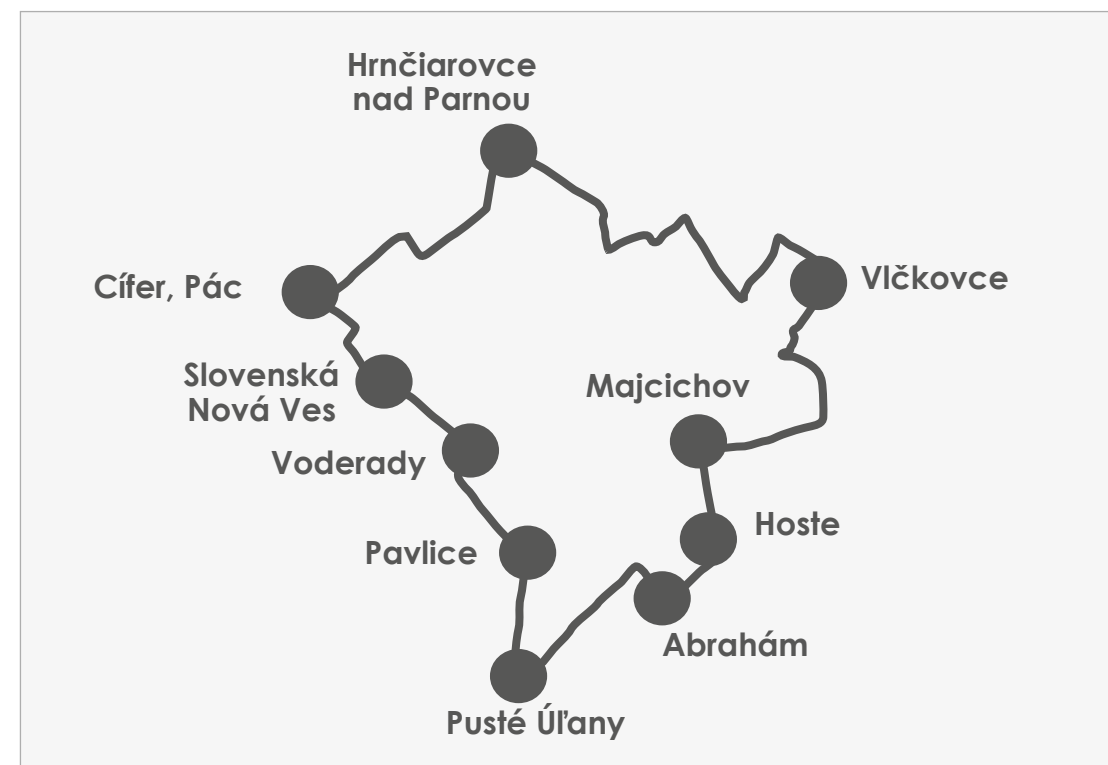
12 K národným kultúrnym pamiatkam

Trasa/Route: Voderady – Slovenská Nová Ves – Cífer, Pác – Hrnčiarovce nad Parnou – Zeleneč – Križovany nad Dudváhom – Vlčkovce – Majcichov – Hoste – Abrahám – Pusté Úľany – Pavlice – Voderady

Spolu/Total: 48 km

Typ trasy/Type of the route: cyklistická/bike

<https://goslovakia.sk/sk/cyklotrasy>

Voderadom dominuje farský Kostol sv. Ondreja z druhej polovice 17. storočia. Spolu s Golgotou (súsoším malej Kalvárie pri kostole) sú národnými kultúrnymi pamiatkami, ku ktorým patrí aj park a kaštieľ. V susednej Slovenskej Novej Vsi je pri vstupe na cintorín zaujímavá socha sv. Vendelína. Do Pácu sa dostaneme ponad diaľnicu. Za dedinou je areál so vzácnym Kostolom sv. Petra a Pavla z prvej polovice 13. storočia, opevnením i náhrobníkom. Cestou smerom do Cífera odbočíme asi po 300 m

doprava. Okolo vodnej nádrže Ronava prídeme až do Hrnčiaroviec nad Parnou a ku Kostolu sv. Martina zo 14. storočia. Pokračujeme do Zelenča a za diaľnicou odbočíme doľava. Okolo čistiarnie odpadových vôd sa dostaneme do Vlčkoviec a Križovian nad Dudváhom. Križoviansky Kostol Povýšenia sv. Kríža z 13. storočia je spolu s rotundou unikátnou pamiatkou. Uličkou popri kostole za záhradami obce prídeme na okraj Vlčkoviec. Po prejdení ponad diaľnicu odbočíme doľava do Majcichova, kde pred kostolom stojí kamenný kríž z roku 1777 a na budove fary sú pamätné tabule J. Palárika a F. R. Osvalda. Na cintoríne nájdeme hrob J. Palárika. Z Majcichova pôjdeme ďalej južne do Abrahámu. Pri kostole je umiestnená socha Krista na kríži z roku 1759. Cez centrum obce smerujeme do Pustých Úľan. Tu pred katolíckym kostolom stojí kríž s ukrižovaným Kristom. Neďaleko pri križovatke sa nachádzajú sochy sv. Floriána a Jána Nepomuckého z roku 1734. Cez Pavlice sa dostaneme do cieľa trasy vo Voderadoch.

Reliéf sv. Rozálie na súsoší malej Kalvárie pri Kostole sv. Ondreja vo Voderadoch
Relief of St Rosalie attached to the group of statues of the Small Calvary next to the St Andrew church in Voderady

Kostol sv. Petra a Pavla v Cíferi-Páci
Sts. Peter and Paul Church in Cífer-Pác

12 National Cultural Monuments

The parish church of St Andrew from the second half of the 17th century is the most conspicuous structure in the village Voderady.

Like Golgotha (a group of statues of the Small Calvary next to the church) and the manor with park it is the National Cultural Monument.

In the neighbouring village Slovenská Nová Ves and the entrance to the local graveyard is an interesting statue of St Wendelin. Crossing the motorway you will reach the village Pác. Beyond the village you can visit the area with the rare Sts. Peter and Paul Church from the first half of the 13th century with fortifications and a tomb stone. On the way to Cífer, turn right after about 300 m and walking by the water reservoir of Ronava you will arrive to Hrnčiarovce nad Parnou and the St Martin Church of the 14th century. Continue to Zeleneč and turn left beyond the motorway. Passing by the water cleansing station you will reach Vlčkovce and Križovany nad Dudváhom. The Church of the Ascension of Holy Cross of the 13th century in Križovany and its rotunda are unique monuments. The lane along the church behind gardens will carry you to the edge of Vlčkovce. Passing above the motorway turn left to Majcichov where there is a stone cross of 1777 in front of the local church and the commemorative tablets of J. Palárik and F. R. Osvald which are fixed on the building of the rectory. The grave of J. Palárik is in the local graveyard. You can also go in southern direction from Majcichov to Abrahám. Near the church there is the statue of Christ on the Cross of 1759. Continue to Pusté Úľany across the centre of the village. A cross with crucified Christ stands in front of the church.

Not far from the crossroads are the statues of St Florian and St John of Nepomuk of 1734. You will reach the aim of the route in Voderady passing through Pavlice.

Kostol Povýšenia sv. Kríža v Križovanoch nad Dudváhom
Church of Ascension of the Holy Cross in Križovany nad Dudváhom

Interaktívna kniha

Vraví sa, že raz vidieť je lepšie ako stokrát počuť. Snahou tejto knihy je prinášať pútavý obsah nielen na papierových stránkach, ale využiť aj nové interaktívne možnosti, ktoré poskytnú viac obsahu cez digitálne prepojenie s GoSlovakia.

GoSlovakia už niekoľko rokov digitalizuje našu krajinu a atraktivity v regiónoch. Prepojením digitálneho obsahu GoSlovakia s knihou získava návštevník navyše prehľad o regionálnych atraktivitách, pamiatkach, podujatiach, regionálnych producentoch, či cyklotrasách. To všetko môže nosiť všade vo vrecku na cestách vo svojom smart telefóne. Stačí, ak si stiahnete aplikáciu GoSlovakia (využiť môžete aj QR kódy umiestnené na zadnej strane obálky knihy).

Interactive book

They say that it is better to see something than to hear about it thousand times. The intention of this book is to bring an attractive content not only on the pages of the book but also make use of new interactive options that offer more content by means of the digital contact with GoSlovakia.

GoSlovakia has been digitizing our country and attractive spots in its regions several years now. Interaction of the digital content with the book provides the visitors with information about regional landmarks, monuments, events, regional producers or bike routes. They can carry all that in their smart phones. QR codes placed on the back side of the book jacket provide access to the GoSlovakia application.

www.goslovakia.sk

V knihe aj v aplikácii sú dostupné tieto funkcie:

Tabuľka POI, ktorá označuje významné body, ich názov a číslo. Súčasťou je aj QR kód, ktorý po zosnímaní v aplikácii GoSlovakia zobrazí nielen popis a multimediálny obsah pre POI, ale zároveň ponúkne ďalšie možnosti z okolia tohto bodu. Aj v tejto knihe sú vybrané fotografie značené POI-kami, na ktorých zosnímanie môžete využiť mobilnú aplikáciu GoSlovakia, alebo zadať priamo číslo bodu POI na webstránke **www.GoSlovakia.sk** a dozviete sa omnoho viac o tomto regióne.

Cyklotrasy, turistické trasy a náučné okruhy s bodmi záujmu

Multijazykové zobrazenie pre domácich aj zahraničných návštevníkov s audiosprievidcom

Navigácia návštevníka do bodu záujmu a po trase

Ponuka zaujímavostí a kultúrneho diania v regióne s prepojením na smart mapu

The following functions are available in the book and in the application:

The POI table which marks the important points, their names and numbers. After scanning the QR code in GoSlovakia application it will display not only the description and the multimedia content for the POI but it will also offer additional interesting options in the environs of the point. In this book are certain POI marked photographs that can be scanned by GoSlovakia application. Other option is to enter the number of the POI point to the **www.GoSlovakia.sk** web page which offers more information about the given region.

Bike routes, hiking routes and instructive circular route tours with points of interest

Multilingual display for domestic and foreign visitors with audio guide

Navigation of visitor to the point of interest and along the route

Offer of attractions and cultural events in the region with links to the smart map

